ANDREAE VESALII BRVXELLENSIS, MEDICI CAESAREI EPISTOLA, RATIONEM

modumq́ propinandi radicis Chynæ decocti, quo nuper inuictiſſimus CAROLVS V. Imperator uſus eſt, pertractans: & præter alia quædam, epiſtolæ cuiuſdam ad Iacobum Syluium ſententiam recenſens, ueritatis ac potiſſimum humanæ fabricæ ſtudioſis perutilem: quum quî hactenus in illa nimium Galeno creditum ſit, facile commonſtret.

Acceſſit quoq́ locuples rerum & uerborum in hac ipſa epiſtola memorabilium, Index.

Cum gratia & priuilegio Imperiali ad quinquennium.

BASILEAE.

ILLVSTRISS. MAXIMOQVE *TVSCORVM DVCI COSMO MEDICES, PRAECIPVO* studiorum Mecœnati, Franciscus Vesalius S.

VVM nuper Iacobus Scepperus, iuuenis meo quidem iudicio, in medicina, & quæ ad illam attinent disciplinis egregiè uersatus, huc studiorum causa uenisset, illumq; de rebus nostratibus prolixè conuenissem, cœpi sedulò percunctari, quid medici apud Belgas molirentur: & num quicquam ab illis, adiuuandis ornandisq; communibus studijs editum esset, cuius hic nondum redditi essemus certiores. Atq; is inter alia quædam fratris mei Andreæ, tuæ Illustrissimæ Maiestati addictissimi, tuarumq; uirtutũ, quibus tantopere toti orbi cõmendaris, maximi admiratoris, ac apud doctos amicosq; omnes strenui earum præconis epistolam protulit, quam ex autographo à se descriptã affirmabat, multis nominibus ita mihi eam cõmendans, ut in quorundã manibus illam uariè descriptam apud Belgas uersari diceret, quibus haud minus quàm ipsi digna putaretur, ut typis excusa, omnibus communis fieret. Quod quum nonnul

 lis, qui-

*lis, quibus hic est exhibita, perinde uideretur, non distu-
li Scepperum rogare, ut fraterni laboris copiam mihi
faceret, quo illũ ocyus Ioanni Oporino, diligentißimo,
& non uulgariter docto, ex Græcarum literarum pro-
fessore facto typographo, mitterem: ne per sordidi ali-
cuius typographi oscitantiam, auaritiamq́; expreßus,
turpiter ederetur. Non enim me latet, quantus Oporini
erga fratrem meum sit amor, quaq́; diligentia, ab illo
scripta, ex ipsius officina prodire soleãt: cui perinde ac
nostræ Vesaliorum familiæ, non parum ornamenti præ
stiterunt de Humani corporis fabrica libri, cum eorun
dem Epitome: quæ utinam tam turpiter ab Anglo quo-
dam (quem aliquando tamen fratri cõuixiße arbitror)
non esset prorsus uitiata. qui, quod succinctè & enumera
tionis modo, nõ sine singulari industria, in Epitome scri
ptum fuit, locis quibusdam ex libris, quorum illa est epi-
tome mutuatis, adauxit: idq́;, quo illa in primis probanda
uenerat, omnino corrupit, eleganti quoq́; pictura et scul
ptura, tam ridiculè ruditerq́; expreßa, ut Oporinianæ
editionis augustißimæ imaginem nullam seruauerit. a-
deò ut nõ iniuria mihi autor dolere uideatur, nomen su-
um ex Anglicana istac ineptißima editione, non subdu
ctum, ne quis scilicet tam male expressas, & in tota ferè
neruorum uasorumq́; seriè deprauatas icones, ab illo un
quam prodijsse arbitraretur. Mirum sanè est, imitato-
rem illum, aliorũ conatibus, quum tanta laboret scriben
di prurigine, insidiantem, non legisse epistolam libris de
Humani corporis fabrica præpositam, qua frater meus
tabulas suis sumptib. paratas, nulli se diligenti typogra-
pho nõ lubens potius cõmunicaturũ scribit, quàm ut malè
exprimerentur istæ, & in angustiorem formã (quæ nun*

quam

quam aliàs satis magna esse posset) cogerentur. Caeterùm quòd ad praesentis epistolae (quã libri nomine inscribendam putauerim, si non in epistolae formã, utcunq; prolixa & uaria sit, descripta fuisse, ac praeter opinionem sub manu in libri molem excreuisse uideretur) editionem spectat, quia in hac fratris consilio uti non licuit, quòd scilicet metuerem ab aliquo illam prius deprauatẽ emittendam, quàm de eius sententia mihi ob locorũ interualla & Germaniam modò uexantes tumultus constare posset: spero illum meam operam & diligentiam non improbaturum, aut etiam quòd ipse (quum quidam id quoq; moliretur) editionis autor fuerim, succensurum. Quò autem minus opinione mea fallar, laborem hunc sub immortalis tui nominis auspicio, & eiusdem splendore decoratum, medicinae candidatis communem faciendum duxi: quòd mihi probè constet, fratrem tuam Maiestatem eo loco habere, quo magnates & literarum cultores ad unum omnes. Ille enim ab ijs cum quibus nunc indies uersatur, facile ac subinde audit, quid de sui consilij promptitudine, & singulari rerum bellicarum cognitione, & mira in illis (quae semper tuta fuit) celeritate, et tuarum ditionum, quae tam heroico animo nondum sufficere debent, sancto & nunquam satis laudando moderamine, passim feratur: adeò ut inter tot illustres & summos Italiae principes, nullus nunc Germanis & Belgis aequè in ore uolitet, atq; COSMVS Tuscorũ dux. Quod non solum ob ciuiles illas bellicasq; animi dotes accidit, uerùm quia in tuo patrocinio literae et disciplinae omnes nunc ferè denuò ob multorum principum erga eas ignauiam, ne dicam illorum qui ipsis à consilijs sunt, aut praeceptores dantur, inuidiam collabentes, foueri, & maxi-

 mis pro-

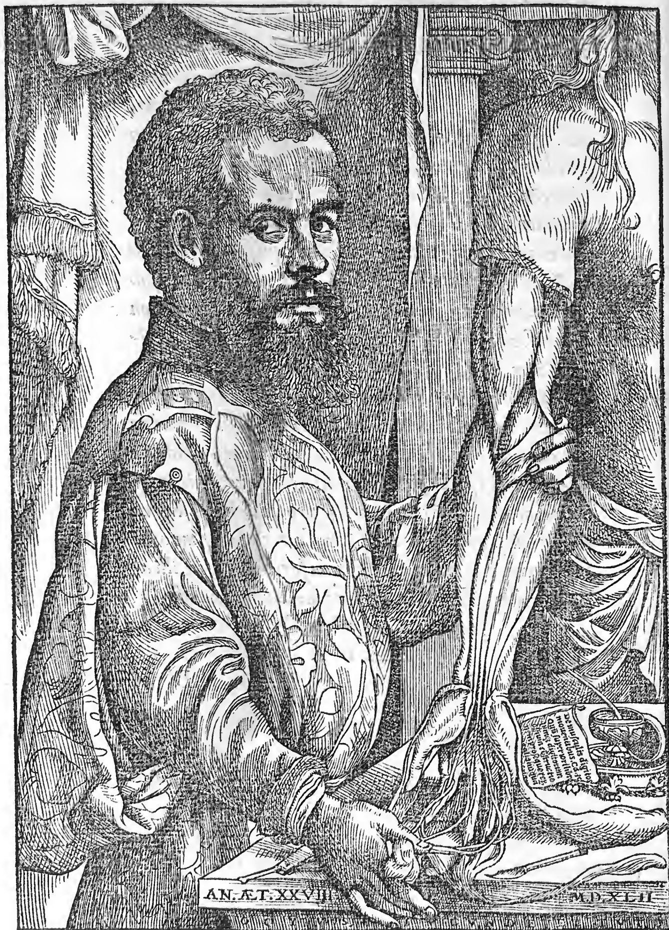
nis progreßib. augeri cernuntur. Scimus quidem, quàm Medicum familia (cui iam unica uidebaris relicta spes, nisi tam scitos atq; elegantes, summæq; opinionis puerulos orbi, hæredes tuarum uirtutum, procreaßes) in hoc uires uniuersas semper intenderit, ut præstantißimos quosq; disciplinarum cultores ad se undiquaq; accersiret, ac liberalißimè aleret: non usq; adeò solicita, num extra Italiam eßent oriundi, & à cæteris Italiæ principibus Barbarorum nomine haberentur. Quàm uerò in hoc uirtutis genere, auos tuos superare contendas, argumento est uetus illa Pisarum academia, quam tanto studio ac liberalitate pristinum nitorem capere uis, ut nihil facias reliqui in aduocandis illis, quos suarum disciplinarum coryphæos eße nõ dubitas: adeò ut neutiquam mirum sit, tam paucis annis eam academiam tantos progressus magno omnium studiorum ornamento cœpisse, atque modò inter Italiæ gymnasia plurimum illucescere. Vtcunq; interim illi haudquaquam desint calumniatores, cœli Pisani inclementiam, in illo elegantißimo orbis situ, rerumq; omnium amplißimo prouentu, nullis non inculcantes: quum tamen tuo beneficio, etsi propemodum opus non fuißet, aquarum ductibus, qui soli culpabantur, sit optimè prouisum: nihilq; intermiseris, quo iucundum illic Musarum domicilium, emporiumq; institueretur. huc quoq; sedulò adhortante, multis disciplinis ac uirtutibus ornatiß. uiro, D. Francisco Campana, tuæ Maiestati à secretis primario, tuarumq; laudũ nõ minus studioso, quàm D. Ioannes Baptista Recasulanus Cortonæ episcopus est: qui propter uaria, tum uerò maximè ob incredibilem humanitatem, atq; in tractandis reb. promptitudinem, magnum sui in Cæsaris aula desiderium reliquit,

liquit, posteaquam illic Maiestatis tuæ orator eloquentissimus esse desijt. Adeò, ut diuinitus confirmandis recuperandisq; disciplinis, mundo esse datus existimeris. id quod etiã omnes ilico augurari cœperũt, posteaquam pater tuus IOANNES, *omnium nostræ memoriæ belli imperator facile laudatissimus (ut fato non mediocriter tribuebat) admodum te adhuc puerum, ex nutricis ulnis, ab elatiori quàm quisquam facile (nisi omnibus in Italia satis cõstaret) credere possit fenestra, præcipitem dari, tuo ad patrem properante genio, curauit, ut num & suus filius, & is quem sperabat futurus esses, inde conijceret, quòd citra ullam noxam in suo gremio & pallio susciperetis, ac non tanquã frustatim diuellendus, in terram collabereris. res sanè militaris, sed quæ non nisi maxima quæq; à tua indole expectanda prædiceret. Præterquam igitur, quòd fratrem, suum hunc laborem, tua autoritate munitũ, iudiciorum aleam subire magnopere gauisurũ arbitror: illius argumentũ huiusmodi est, ut tuo ad omnia aptissimo ingenio haud improbandũ existimem. Nam præter nouorũ remediorũ usum, atq; in primis decocti Chynæ radicis propinandi modum, (quod illis oblatum uideo, qui tuæ gloriæ sunt studiosissimi) aliaq; medica cognitu non iniucunda, quæ hac epistola continentur, rationes quoq; sunt additæ, quibus ueritatis studiosus expendere potest, Galenum, anatomes professorum facile primarium, homines non dissecuisse, sed alia bruta, ab hominibus multis locis differentia, descripsisse: præter alias insuper non ueras historias, partium quoq; usus, atq; officia, sæpius non recte assignata, argumentaq; permulta in anatome non admodum ualide instituta. Quæ omnia à fratre ita proposita quis meritò*

existimauerit, ut illis qui solis duntaxat libris fidem tribuentes, quo Galenũ nullos prorsus anatomicos, uti nec alios ullos, lapsus cõmisisse ostendãt, nescio quæ scripta iam toto ferè triennio (nisi & ante fratris librorũ editionẽ incœperint) cõsarciunt, materia suppeditetur, qua singula quæ is seriatim, ac quasi sub locis cõmunibus nũc prosequitur, ordine diluant: neq; solum in Galeno laudando, uel calumnijs conuicijs'ue ob repertam nunc ueritatem describendis occupentur. Tua enim liberalitate, de qua fratrem inter multos non semel gloriantem audiui, & ad prouehenda studia alacritate factum est, ut hæc omnia in tua Pisarum academia fuerint in corporum dissectionibus ab illo studiosis demonstrata: & ipse conscius es, quàm præsentib. corporibus eruditissimi, & ad Galenum purgandum paratissimi medici ac philosophi, in fratris sententiam descendere fuerint coacti. Imò spes aliqua studiosis affulgere debet, illum aliquando in tuam academiam rediturum, & medicinæ professioni corporum dissectiones adhibiturum: quò tanquã ad liberum, quem de disciplinis concertaturis præbes, campum, scribas hos, si modo tandem è multis (quorum nonnulli turpiter ab incœpto destiterunt) aliqui sese depromant, confugere uelim, ut perinde ita taciti ex fratris dissectionibus redirent, atq; quosdam medicos in illius sententiam pedibus & manibus descendere uidi, quum aliquando Patauij mensibus aliquot commoratus, illi anatomica frequentissimo cœtu docenti adessem. Quanquam & ego nunc, qui subinde Iuris studio contra animi ad medica procliuis sententiam, à parentib. adhibitus, & rursus ab illo semper resiliens, multisq; peregrinationibus, quib. nihil præter uariam linguarum peritiã comparaui,

paraui, iam diu deditus, tam diligentem medicinæ studio operam me daturum pollicear, modisq; omnibus curaturus sim, ut quãtum in me erit, Vesalius neutiquam à studijs in aulam esse auocatus sentiatur. quum eius uices aliquando in sectionib. obire conabor, ipsiusq; nomine, quæ uerissima hoc scripto proponit, alijs ostendere aggrediar, & acutos, quos Syluius illi (quasi ideo à pulcherrimo cœpto, ipsaq; adeò ueritate deterrẽdus esset) minitatur, stylos, facile alacriterq; repellam. Quum enim nunc fratri parum uacet, illorum qui frustra in re euidẽtissima, sensibusq; obiecta Galeno patrocinari studebunt, nugas refellere, nõ leuiter fortè meis studijs conducet, fratris officio fungi, & multo cumulatius quæ illis, uix ex dimidiato (quum rationi suisq; oculis fidẽ derogent) hominibus, stomachum commouebunt, proponere. Interim illustrissimam Maiestatem tuam obnixè rogatam uelim, ut audaciæ huic meæ ignoscat, quòd tam liberè, & perfricta prorsus fronte, tot paradoxis, & à communi medicorũ schola adhuc prorsus alienis dogmatibus eam patrocionari cupiam, fratremq; & me omni cum reuerentia in deditissimorum seruorum loco, illi ascribam. Ferrariæ, tertio idus Augusti: anno post natum Christum, M.D. LXVI.

ANDREAE VESALII.

DOCTISS. VIRO D. IOAchimo Roelants, medico apud Mechlinienses primario, amico charissimo suo S.

ANDEM, una cum Venetorum Oratore, Bernardo Nauagerio, tum ob insignem disciplinarum cognitionẽ, tum ob alia multa, suę reipublicę singulari ornamento, Ratisponam ueni, ubi præter familiarium amicorum præsentiam, literæ cumulatim mihi absenti aceruatæ, tædium ex animo pepulerunt, quod Cæsaris iussu Noueomagi in difficilis grauisq́ morbi conflictu deuorandum fuit. Mirum sanè est, quantum uoluptatis frequentes & ex uarijs regionibus profectæ amicorum literæ adducere soleant: quæ nunc tanto maior obtigit, quanto plures simul perlegendæ occurrerunt. Quàm uerò inter reliquas, binæ, quas adiunctis filij tui, optimæ in arte nostra spei adolescentis, literis, abs te scriptas reperi, me oblectarint, uel inde cõijcere potes, quòd tui erga me amoris fidissimi sint testes, ac de rebus nostratibus adeóq́ cõmunibus studijs perpetuò aliquid adferant, cuius nomine mihi debent esse longè expectatissimæ: pręterquã quòd ex filij literis prolixè, quid Lutetię magni, mea quidem sententia, ueteris medicinæ uindices molirentur, quisq́ illic studiorum esset successus, red-

debat certior. Cæterùm dum tuarũ literarum responsionem, propter occupationes, ac quòd parẽtibus de priuatis rebus necessariò scribendum fuerit, distuli, illæ mihi redditę sunt, quibus rationem perscribi cupis, qua radicis Chynæ nuncupatæ decoctum, Cæsari, & multis in nostra aula nuper propinatum est: dein quid de radice illa sentiam: ac demum quàm prosperè, quáque aduersæ ualetudinis restitutione, ipsa utamur. Idem uerò & Antonius Zuccha conciuis meus, quem ex rara comitate, insigniq́; doctrina tuis literis cõmendas, à me non uulgariter desiderat. Et mirum sanè est, quàm nobis hic uicini Germaniæ medici, & qui comitijs in suorum Principum familia intersunt, sedulò ac diligenter de eius decocti apparatu percunctentur: neque prius molesti esse desinant, aut exigendi orandiq́; finem ponant, quàm formulam nanciscantur, qua nos decoctum illud offerre sibi persuadent, ut quosdam interim taceam, adeò huius cognitionis cupidos studiososq́; fuisse, ut suis principibus istius decocti uires ita laudandas duxerint, ut illi apud Cęsarem medicorum causa instare urgereq́; non dedignati fuerint, quò à nobis uniuersus decoctum illud administrandi modus ipsis exponeretur. Tantum nominis & opinionis breui, medicamẽto pręstare potuit Cæsaris autoritas, qui suo potius Marte, quàm D. Cornelij consilio (cuius nunc potissimum opera, à D. Caualij discessu, utitur) Chynæ decoctum assumpsit. Dum enim adhuc Venetijs sub præceptoribus, & præcipuis illic artem exercentibus medicis, ægros inuiserem, radix ista nõ sine maxima expectatione, summisq́; laudibus illuc fuit perlata: sed in usum infœlici successu, in uno atque altero posita: quod non tam medicamenti uitio, aut id administrantiũ imperitia euenit, quàm quòd in illis tum propinari cœpit, qui alioquin morti erant proximi, quibus'que nulla salus à medico speranda fuisset. Primo enim

Occasio de Chynæ radice scribendi.

Quo successu multi Chyna sunt usi.

mo enim, cui decoctum Chynæ propinatum uidi, illa ex Antuerpia simul cum empirico, qui eius usum probè noscere, ac fœliciter in Lusitania illam porrexisse affirmabatur, transmissa fuit: atque is nullum non graue Gallici morbi symptoma patiebatur, & ueluti in summa tabe mortem in faucibus gerebat: adeò ut simulatque sudor Chynæ beneficio prouocari uisus est, & urinæ unà mouerētur, solitoq́ꝫ tenuior uictus accederet, ilicò expirauerit. Huius uiscera, quum parentum amicorumq́ꝫ hortatu examinarentur, talia occurrerūt, ut nequaquam ratio comminisci potuerit, qua in illud usque tempus uita homini producta, persuaderetur. Alter, cui eodem ferè tempore Chynæ decoctum offerebatur, Gallico morbo citra omnem cutis labem teneri uisus est, & cum summa corporis extenuatione, seu macie, insignem calculum in sinistro rene diu aluerat. Hic quum decocto diebus plus minus decem usus esset, & ab illo medici propter egregiam quam ipsi inesse putabant colliquādi, & urinas sudoresq́ꝫ prouocandi facultatem, temperandum suasissent, paucis pòst diebus cum grauissimo renum dolore extinctus est. Insuper, posteaquam Chynæ usus, propter graues potius laborantium noxas, quàm ipsius dotes, ab omnibus irrisus eleuatusq́ꝫ fuisset, ac iam nulli propemodū in ore esset, alius ex Antuerpia uenit medicus, unum sanè & sacrum Chynam esse pharmacum, miro hiatu prædicans, ac nulli non morbo, quantumuis deplorato, auxilium præstare posse astruens, Huic (quum eruditione etiam aliqua commendari posset) tanta à nobilibus fides data est, ut tabe ac nescio quibus malis decumbenti Veronensi episcopo Chyna mitteretur. sed priusquā illa plenè uti cœperat, ad superos uir ille omni laude dignus cōmigrauit. Adeò, ut tantisper dum in Italia fui, Chynæ decoctū procul reiectū fuerit: neq; ego, præceptores imitatus, magni ipsum fecerim. Au-

dio eodem propemodū tempore, in Burgundia quendam ſtudiorum mihi ſodalem, Chynæ decocto ex uino apparato magnis pollicitis uſum fuiſſe: at tam proſperè, ut uix interim illic Chynæ nomen auditum ſit. Verùm anno ſuperiori, orbi clariſſimus Ioannes Baptiſta Gaſtaldus, quando magna hyemis parte, tum propter neruoſi generis ſub lumbis cruciatum, ac ueluti reſolutionem, & uentriculi pariter imbecillitatem decubuiſſet, & ſub ueris primùm initium ſanitati reſtitui uideretur, amicorum quorundam ſuaſu poſtquam prodire iam cœpiſſet, Chynæ decocto, non infœlici ſucceſſu uſus eſt: perinde ac Hiſpanus ille nobilis, quem Mechlinia Bruxellam deuectū noſti, qui præ cæteris Chynam plurimis commendatiorem reddidit. Illo etiam tempore, quatuor aut quinque, qui Gallico morbo tenebant, medicos hortati ſunt, ut ipſis quoq; decoctum Chynæ propinaretur. ac in quibuſdam laudandum ſatis uidimus euentum: in alijs uerò, & potiſſimum grauius morbo uexatis, longè minus præſtitum obſeruauimus, quàm ex ligni Guaiaci decocto ſperaſſemus. ita ſanè, ut Cæſarem tunc poſtpoſita Chyna, articularis ſui morbi & mali habitus occaſione, Guaiaci decocto uſum haud ignores. At quandoquidem nouorum remediorum apud quoſdam nullus eſt laudandi finis, ac primates Hiſpani aliquot nihil hac Chyna diuinius in omnibus morbis adhiberi, cum alijs pleriſq; præcipuis uiris, Cæſari prędicarent, lignumq; Guaiacum in Hiſpanijs, & quibuſdam Italiæ partibus procul repelli affirmarent, adhibitis unà uarijs quoque idem atteſtantibus amicorum literis: Cæſarem decocti Chynæ aſſumendi libido quædā inuaſit, facilius huc allectum, quòd tantopere uel ideo Chyna cōmendaretur, quòd tempus quo hac utendum eſt, breuius, uictusq; ratio longè quàm in Guaiaci decocto facilior, minusq; legibus (ut ſic dicam) aſtricta, præſcriberetur. Atque ita

effectum

effectum est, ut absentes, quibus summũ mundi Principem Chyna usum esse cõstat, magnificè de hoc remedio & sentiant & iudicent: sibíq; multa deficere existiment, si non & ipsis huius decocti propinandi ratio comperta habeatur. Quanquam interim à Cæsare parum efficax in Chynæ cõmendationem desumi queat argumentum, quum quindecim tantum diebus, & in uaria uictus ratione, & mutato subinde propinandi modo, idq; potissimum suo arbitratu, Chyna usus fuerit: quum neque respirandi teneretur difficultate, neq; per interualla ipsi molestis morbi articularis cruciatibus: licet interim articulũ quo sinister humerus scapulæ cõmittitur, aliàs ex superiori anno adhuc in motu, quo brachiũ ui musculi Δ imaginem referẽtis attollit, nonnihil impeditum, modò prorsus liberum esse sentiat: & id quoq; in sinistro crure resolutum est, quod ex eodem tempore, iuxta malleolos & tali cum tibia articulum, utcunque motum præpedire, & elegantem alioquin formam deprauare uidebatur. Præterea, Cæsar eo animo, quum recte haberet, decoctum urgentibus negotijs intermittere uisus est, ut in autumno id rursus accuratiori cura repetere quodãmodo constituerit: nunc ea ualetudine præditus, qua in exercitu potissimum fruitur, et qua illum totius orbis causa cõtinuò esse, boni omnes supplicibus uotis optare deberent. Nosti enim, quàm bellè tum in tanto exercitio & summis occupationib. ualere soleat. Adde quòd post Chynæ assumptionẽ ferè maturius solitò surgat: interdum ante prandium ad uenationem, aut aliàs ad uicina quę hic circumiacent amœnissima loca obequitans: ac non ita intempestiuè, post meridiem nimirum (ut aliàs sępe solet) prandens: adeò ut nunc maius interuallum ipsius lauto, & quod multis miraculo est, copioso prandio, ac tenuissimę sibi ex more cœnæ, interueniat. Quibus rationibus etsi nihil aliud, saltem bonam concoctionem,

ctionem, quæ alioquin ſolet ſubinde uitiari, nanciſcitur. Verùm à Cæſarianis medicis, cum quibus antea uerſatus es, proculdubio non ſemel audiuiſti, quæ Cæſaris ſit uiuendi ratio, & in medicorum præceptis obſeruantia: adeò, ut D. Cornelium in eos grauiter ſtomachari haud mirer, qui non ſolum quibus modis uictus ratio inſtituenda ſit, qua excrementiciorum ſuccorum caueretur copia: qua induſtria uiſceribus, ut inculpatè ſuo fungerentur munere, eſſet proſpiciendum: ac demũ, ſi quid collectũ eſſet ſuperuacui humoris, quo artificio is priuſquam in pectus aut articulos decumberet, præſeruante artis parte foret expellendus: præterea quibus modis, articulis ne humorum impetum influxum'ue ſuſciperent, aut bonum aliàs delatum ipſis alimentum, in prauos ſuccos, quos poſtea à ſe non abigant, commutarent, robur ueniat conciliandum: dein, quî deriuando etiam humori ulcera eſſent adurentibus medicamẽtis quibuſdam ſedibus molienda, clam apud magnates quoſdam obmurmurant, ac perpetuam ſanitatem à reſpirandi difficultate & articulorum uitio immunem certiſſimò promittunt, ſed libellis etiam ad Cæſarem ſcriptis hæc ipſi Principis alicuius prætextu proponunt, perinde ac ſi eos quos Cęſar ſuæ ualetudini præfecit, eiuſmodi laterent, isq; ſe tam miſerè uexandum medicinę ſubijceret. Pulchrè D. Caualluſ, dum adhuc præſens eſſet, Cæſarem hortari ſolebat, ut tales ſciolos accerſendos curaret, periculum facturos, quantum illis eiuſmodi medicinæ pręcepta eſſent ex uſu: quamq; facilius ſit in ſcholis eleganter his de reb. diſſerere, aut ſcribere, quàm ipſo opere, in Principibus (qui & in medicinam imperium ſibi uendicãt) indies, ac præcipue in articulari morbo, qui omnes corporis artus aliquando non leuiter infeſtat, exequi.

Porrò, hunc in modum aliò, quàm ad Chynæ decoctum, excurreret oratio. Promptè itaq; conijcis, quantum lau-

tum laudis huic decocto ex Cæsaris ualetudine depromi queat. Cui propemodum illustrissimus dominus de Bossu conferendus uenit, qui in eius decocti assumptione, *præscriptũ quoddam ad Cæsarem transmissum (ex quo ueluti ratio propinandi nostris desumpta est) accuratius imitatus uidetur. atque id ad corporis tantum exiccationem, & robur: nimirum ut ab articulari morbo & neruosi generis imbecillitate, mitius tractaretur. quanquam interim mensibus aliquot ante decocti usum, articulorũ cruciatu non minus quàm modò laborauerit: dein, ille manuũ tam multis annis ipsi familiaris tremor, idem ferè à decocto, qui prius, uidetur. Dominus Ludouicus Sances Siciliæ regens, uir tum multis rarisq; Naturæ dotibus admodum insignis, tum ob raram disciplinarum rerumq; cognitionem nemini non obseruandus, ut uentriculi ex frigore humiditateq; imbecillitati, & iecur intertexentium uenarum angustiæ, & bilis meatuum obstructioni, ac pituitoso ex capite defluxui (ut inæquali admodum corporis est constitutione) probè occurreret, Chynæ decocti laudibus perlectus, eoq; ab amicis prouocatus, illud ipsi propinari uoluit. Verùm in isto coctionis modus (quòd aqua uentriculũ lædere uidebatur) permutatus fuit, resiccãsq; uictus institutus, opportunis etiã purgationib. uso. quamuis tamen eum uirum integerrima ualetudine dignum, magis optatũ finem assecutum fuisse optauerim. Nihilominus suorum familiarium unus, cui decoctum eodem tempore exhiberi uoluit, ex morbo Gallico satis probè uidetur restitutus. quanquam ante decocti administrationem, tum uenæ sectione, tum epithymi decocto Mesues, ex methodo interim in hellebori quãtitate, seriq; lactis mensura, emutato, usus fuerim: uti & debitis in decocti usu alijs purgationibus, & tenui exsiccanteq; prorsus uictu, qualem in Guaiaci decocti assumptione plerunq;

** Scriptũ hoc ad Epistolæ calcem posuimus.*

laudamus. Idem in aliquot alijs profeci: sed qui magis tamen Chynę decocto ex amicorum suasu, quàm meo hortatu, uti uoluere. at hi neq; ossium excrescentijs, tumoribus'ue, neque prauis ulceribus scatebant, in quibus Chynę decoctum longè inferius Guaiaci decocto esse, compertissimum habeo. Adde, tanto fœlicius omnia in decocto Chynę succedere, quanto proximius rationē imitamur, qua in ligni exhibitione utimur: modo illo magna ex parte immutato, quo Chynæ decoctum propinari primùm occœpit, nisi fortassis amara bile refertus quispiā occurrerit, in quo corporis & morbi, ex arte, habita fuit ratio. Hæc eò recensui, ut intelligas, quò usque uoto tuo respondere queam, quo methodum præscribi cupis, qua Chynæ decoctum propinamus. Nihil enim pudet me apud te ignorare, ac potissimum in eo medicamento, quod citra rationem tanquam per manus datum, nuda ducti experientia, non ita pridem administrare ausi fuimus. Hactenus namq;, uel certum radicis nomen mihi constare non potuit, quum ipsa alijs Chyna, alijs Chynna, alijs Cyna, alijs perinde atq; tu scribis Echina & Achyna tantū uocetur: quasi insula quædā, aut locus Indię, uel nuper reperti orbis, ipsi nomen dedisset. Aduehit̄ enim ab his, qui piper, charyophilos, gingiber, & nostrum cinamomum adferunt, tam Lusitanis, q̄ sub Cæsaris patrocinio nauigantibus. Hi referunt, circa maris littora illam colligi. & uerisimile est, ipsam in palustrib. maris locis perinde prouenire, ut uariarū harundinis specierum, stirpium'que illis similium radices nasci obseruamus. Imò si rectè eiusmodi radices expenderimus, posteaquam è terra euulsæ sunt, & occasione quapiā à nautis, aut piscatoribus, aut alia quapiā ratione in uaria & mole imparia frusta effractę, ac dein per mare diu uolutæ fuerunt, ac tandem in arenosis littorib. resident, profectò proxima huic nostræ Chynæ occurret imago.

Chynæ radicis historia.

Neque

Neque ſcio cui'nam aptius ipſa conferri poſſit, quàm nuper commemoratarum ſtirpium radicibus, quæ eũm in modũ caſu in maris aut quorundam fluminum ripis ſeſe ſpectandas offerunt. Niſi forté illæ magis nigricent: Chyna autem obſcurè uulgaris acori, aut etiam nobis appellatæ galangę modo rubeſcat. imò quid huiuſmodi acoro iam corrupto, ſtupidoq́ iam ſapore prædito, Chynæ eſt ſimilius? ſi molem demas, & duriciem. Chyna enim magnis & rudibus inæqualibuſq́ fruſtis eſt conſpicua, et paulo eſt lignoſior: quanquam inſigniter quoq; ſit fungoſa, et radicum antè dictarum more, quum creſcit, proculdubio eſt ſucculenta, uti ipſa ad nos aduecta, iamq́ impenſe reſiccata, & teredinibus plerunque infecta, liquidò cõmonſtrat. Qua etiam occaſione mercatores inuenias, qui ut cariem & teredinem abeſſe fingant, Chynam perinde uulgari officinarum bolo Armenio inuoluunt, ac gingiber emplaſtica illa terra obduci nouimus, quod rubeſcens in officinis, ac potiſſimũ Antuerpianis, proſtat. Percũctatus ſum cõmunem amicũ Gerardũ, an (ut eſt ſtirpiũ, quemadmodũ & reliquorũ omniũ, apprimè ſtudioſus) in ſua ad Turcam legatione, quicquã certi de Chynæ hiſtoria cognouiſſet. Verùm aliud ab illo nequiui reſciſcere, quàm Chynam Cõſtantinopolim quoq; aduectã, & Iudæo cuidã minori ſucceſſu, quàm ægrorũ ſpe ac opinione, in uſu eſſe. A' mercatorib. aliud nihil expiſcatus ſum, quàm iuxta maris ripas Chynã reperiri, & incolas in ſcabie, perinde atq; nos rumice aut lapatio, uti. Quanquã non deſint, qui ut Chynam uendibiliorem reddant, omne morbi genus ipſius decocto ab incolis pelli grauiter aſtruant. Seligimus in noſtros uſus, ſimiliter atque in rheobarbaro, cęteriſq́ ferè radicibus, Chynam pondere præſtantem, & quoad in aridiſſima illa radice fieri poteſt, ſucculentam, minuſq́ teredine aut carie infectam, uel alioquin putre-

dinis uitio, quod ex fungosa & præhumida ipsius substantia reseruare inter exiccandū potuisset, magis immunem. Vtcunq; tamen in his, atq; inde in teretib. & tenuiorib. frustis, à lignosis illis & mole rudibus, ac interuallis quibusdam dehiscentibus, seligēdo simus studiosi, adhuc tamen nobis obscuræ sunt tum primæ, tum secundæ, ut uocamus, qualitates, quæ tanta præstantia medicamentum donari arguerent, qua uulgò pluribus commendatur. Quum enim ex sapore potissimum eas uires dijudicemus, quid insipido prorsus'q; stupido sapori inesse fatebimur? Nam utcunque Chynam, modò alioquin siccam & consistentia lignosam mastices, ac dentibus conteras, nullo illam sapore præditam affirmare possis: longe'q; adhuc minus (quantum in illius, nō autem ex adiacentium pharmacorum natura est) odorati quicquam præsefert, neque unctuosi quicquam, quod alij in ipsa obseruasse contendunt, degustanti, aut aliàs pertràctanti ostendit. Multo sanè aliter, quàm lignum Guaiacum, extolli, laudari'ue meretur: aut etiam nostratia nobis'que familiaria medicamenta, multis laudibus in eos usus efferre possemus, ad quos Chyna tanquam sacra anchora recensetur. Nemo enim ignorat, quantum de minoris et maioris centaurij radicibus, & rhapontico, & helenij seu enulæ campanæ, & aristolochiarum, gentianæ, galangæ, pentaphylli, lapatij, eiusmodi'q; stirpium radicibus, unà cum capparis radice (si modo quid astrictionis illa sibi uendicaret) ac dein absynthij, hyssopi, calamenti, pulegij, chamædryos, ac demum iuniperi ligni, nostræ spicæ, fraxini liberorum & eius generis simplicium decoctis, in præsenti negotio sperandum foret, quando nō adeò cum ęgris ipsis essemus insani, ut exotica illa, quantumuis cum ratione & artis nostræ methodo pugnent, tantopere admiraremur, in usum'q; poneremus. Neutiquam enim colligere queo, unde

Chynæ

Chynæ ascribendũ ueniat, quod nõnulli iam multo ante illi tribuerunt, atque quo nunc nouo insultu, nouis (ut fama crescit) uiribus extolli cœpit. nimirum ipsam esse calidam, aperiendi facultate præditam, insigniter urinas sudoresque prouocare, redũdantium prauorũque & quantumuis uariorum succorum consumptricem & exiccatricem, sanguinisque ita mundatricem comperiri, leniendi & abstergẽdi uirtute donari: aluũ modò laxam, modò, quũ sudores urinasque potissimũ duceret, astrictã seruare: uentriculo pituita infestato remediũ existere, iecoris & lienis uitia non mediocriter pellere: illis quos calculus excruciat, efficax præsidiũ esse, ipsumque confringere: articularem morbũ abigere, elephanticis præcipuè prodesse, cutis uitia sanare, nõ uulgare in fistulis & malignis & aliàs curationem non admittentib. ulceribus auxiliũ existere: Gallicũ morbum tam qui nuper, quàm qui olim infestari cœpit, diuinitus sanare, ac ex illo initiũ ducentia ulcera eorumque cicatrices restituere: cuiuscunque membri cruciatus profligare, tumores dissoluere, aut qui ad suppurationem spectant, coquendo, dein aperiendo, extergendo, cicatricem inducendo adiuuare: ossium corruptionibus & abscessibus salutem adferre: cõuulsos contractosque neruos laxare, & resolutos emollitosque resiccare: refrigeratos & stupescẽtes ex Gallico morbo neruos calefacere: tabe inde uexatos, obœsos reddere: putidis illis corporibus, ac ueluti cadaueribus, odorem gratum conciliare: oris fœtorẽ tollere: difficulter spirantib. presidio esse: lõgas anginas discutere: cerebri noxas ex Gallico morbo pendentes abigere, & omne fluxionis genus raro quodã beneficio sistere: denique, iisdem uirtutibus Chynam, quibus Guaiacũ, probari: imò longè pluribus, inuicemque etiam pugnantib. facultatibus, illam huic præferri. quoniã interim dictus iam antea stupidus sapor, citra omne astrictionis indiciũ, in Chyna oc-
 currat,

currat. necq; quantũuis simplici aquæ incoquas, alium saporem aquæ indes, quàm ex hordeo corticibus non emundato, & minima dulcis radicis portione, consurgere animaduertes, rubescente pariter nonnihil Chynæ decocto fului admodum uini instar, aut eius quod ex longa in cantharo mora ruborem cõtraxisset: adeò ut hinc quod ad manifestas qualitates spectaret, uix tantum in sudoris urinæq; prouocatione, & illis uirtutibus quibus Chyna hodie probatur, ex ipsius decocto, quàm ex hordei, sperandum esset. Imò etiam ducta hinc coniectura, quum Chyna in ægris utendum est, ijs lubentius decoctum ipsius porrigi debet, quos lentis illis febribus, & acribus humoribus implicitos, biliosi'que omnino habitus in Gallico morbo spectamus: quibus ferè duntaxat, quod ad artis methodum spectat, quicquam rectè ex Chynæ decocti usu successisse noui. ac mihi etiam persuadeo, hinc primùm Chynam fuisse commendatam. Quanquam mi Ioachime, hic dum uariæ & quodammodo ex diametro dissitæ uirtutes Chynæ attribuuntur, & quum illius decocto utentes (dextro interim medicamentorum, quę ipsius administrationem necessariò cõcomitantur, usu, uictusq; opportuna ratione haud neglectis) optatum finem aliquando nanciscuntur, non desit asilũ nostrum, quò nimium sanè frequenter effugimus, ad reconditam dico, occultamq; facultatem, quam specificam & essentialẽ nuncupamus, illa quartũ medicamentorum ordinem statuentes. Hoc enim refugium adeò latè patet, ut nihil nõ amplexetur: nobisq; nihil latens incognitumq; obuersatur, quod non eò reijcimus. Ac proinde quid in præsentia occurret, quod in amplo isto campo Chynæ non licebit ascribere? non quidem Chynæ duntaxat, uerùm quantumuis fungoso & putrido ligno? ita profectò, ut non amplius Chynæ uires modò sint rationibus expendendæ, quum hoc confu-

gium

gium facile admittat, ut Chynam urinas sudoresq́ mouere dicamus, & peccantes humores ita sudore ac per occultam respirationem educere, ut plurima pharmaca selectum aliquem peculiaremq́ humorem expellere nouimus. atque huiusmodi prætextu nihil erit uirium, quod Chynæ à suis institoribus falsò ascribi quisquam affirmare possit. Cæterùm aliquando tempestiuum erit, Chynę decocti præparationis modum, & id exhibendi rationem, magna ex parte quodam Italico scripto nobis tanquam per manus traditam, persequi: quod eo præstiturus sum ocyus, minoriq́ negotio, quo doctiori homini in artis nostræ operibus diu, & summa suorum ciuium ope, uersato, illa describenda uenit. Simulatq́ igitur alui deiectione, primarumq́ uenarum inanitione, ac dein, si occasio incidit, uenæ sectione, & opportuna redundantium humorum concoctione, ipsaq́ demum purgatione, ex methodo pro morbi instantis more usi sumus, Chynam (ut & anteà monui) præferimus, quæ densior sit, & minus teredinibus seu carie implicita, & quoad conijcere ualemus, in sua specie recentior, minusq́ arida. Huius uncia, acutiori cultro transuersim in quàm fieri potest tenuissimos orbiculos seu frustula discinditur, perinde ac si nummos in tereti figura mutuò incumbentes quis dirimeret, aut malũ citrium, aut raphanum in mensa ex more transuersim in frusta conscinderet. Frustula uasi inijciuntur fictili implumbato, seu, ut etiam uocamus, inuitrato, quod plus minus ob coctionis commoditatem sedecim aquæ libras capere possit, quodq́ non nimium patenti sit orificio, cui cooperculum respondere debet. Frustulis dein affunduntur aquæ duodecim libræ, quam fontanam esse conuenit, aut alioquin illi proximam, quæ proprijs ac peculiaribus indicijs optimæ & laudatissimæ loco censetur. qua in obseruatione, non minimas partes sibi aquæ ductus uendicant, ne sci-

Chynæ decocti apparandi modus.

ne ſcilicet per plumbeos canales lõgo progreſſu labat. Vt uerò Chyna aquæ horis uigintiquatuor melius immaceret, ollam calidis, nõ tamen ignitis, cinerib. eo interuallo impoſitã ſeruare decet: dein lento & cõtinuo igne, qui fumum non edat, decoctio ad tertiæ partis euaporationem eſt celebranda. Fiet autem hæc opportunè, nocte, aut ſaltem ſub ueſperam, pridie quàm decocti uſus erit. Licebit mox à coctione aquam per lineum pannũ colare, & alteri uaſi inijcere, aut ipſam non colatam in olla ſinere, & tantũ ex illa per colũ traijcere quantũ ſuis temporib. æger eſt aſſumpturus. Vt ut uerò feceris, quãdocunq; fruſtula Chynæ ab aqua cui incocta ſunt, erunt libera, & leuiter ſupra colũ alium'ue pannum reſiccata, aliquò in uſum ſunt reponenda, in quem ipſa in alterius cuiuſdam decocti apparatu utilia audies. Adhæc uas, cui excolatam aquam commiſiſti, aut olla cui incocta eſt, cineribus modicè calidis tantiſper eſt imponenda, aut linteis pannis'ue inuoluenda, & non procul ab igne (ne aliquando refrigeretur) ſemouenda, dum illius decocti tota die uſus erit. Id enim uni duntaxat diei ſeruit: & narrato iam modo indies quamdiu aſſumetur recens decoctum apparari decet, alioquin Chynam extollentes metuunt, id, ſi diutius aſſeruetur, acidum reddi, & quodammodo citius hordei decocto corrumpi: parũ memores, quantum caloris & uirium aromaticarum Chynę, illam tantopere prædicãtes, alioquin tribuant. Huius decocti, quoad ferri poterit calentis, octo, aut paulo plures unciæ manè propinãtur: & item horis quatuor ante cœnam, in qua ut in prandio decoctum quoque tepidum potus uicem ſubire debet. Propinandi tempus, ut & in Guaiaci decocto, ex naturalis diei interuallis colligo, ut ſcilicet iuſta ex uiginti quatuor horis ſtatuantur ſpacia. Nimirũ ut quarta hora manè calens decoctũ porrigatur, octaua hora prandeatur, quarta rurſus poſt

Primi decocti Chynæ offerenda quantitas, & propinandi tempus.

meridiem

meridiem calens offeratur, octaua dein cœnetur: uidelicet, ut inter calentis decocti, quod mane exhibetur, assumptionem, & prandium, quatuor interueniant horæ: & inter prandiũ, ac calentis decocti à meridie propinationem, octo: & inter hanc & cœnam, quatuor: uti inter cœnã & quæ manè offertur potionem, octo etiam horæ occurrunt. nisi fortè, ex quibusdam ægri rationibus postremum id interuallum educere statuamus, & prandium cœnæ magis conterminum esse uelimus, decoctum manè una altera hora serius administrantes. Quando ægri decoctũ manè sumunt, conuenit eos in lecto decumbere, perinde tectos, ac si sudorem pellicere uellent. qui posteaquã ex ratione prodierit, calidis pannis est undiq;, nõ detecto interim corpore, abstergendus: & subductis, si opus sit, linteaminibus, munda et bene resiccata subucula est induenda. Quanquam ne mox à sudore linteamina subtrahere cogamur, aut ęgro in frigidam lecti partem cõmigrandum sit, amplum aliquod linteamen in eam arctitudinem quater quinquies'ue complicamus, ut ægro ex longitudine substratum cruribus et brachijs uersus pectus obuolui queat. Dein alium pannum implicatum ceruici & occipitio subdimus, cuius capitibus finibus'ue pectus uniuersum cum uentriculi regione obtegitur, capite etiam secundum rationem munito. Præterquam enim quòd hæc lintea ad sudoris cõciliationem non parum accommodant, ipsa quoq; madentia ita auferre datur, ut post sudorem in siccis, & ex incubitu interim calentibus linteaminibus, æger aliquandiu quiescere possit, ac tandem è lecto sese conferre, & ijs quæ ad recrementorum cuiuscunq; generis excretionem faciunt tentatis, prandium assumere queat. Rursus quando ante cœnam Chynæ decoctum porrigetur, in lectum sese conferet æger, eademq; quæ ante prandium facienda diximus, præstabuntur. Quòd uerò

Qui sudor ueniat solicitandus.

D primis

primis dieb. ægri diutius & copiosius quàm insequentibus sudent, uel me tacente, ex Guaiaci decocti propinatione, & serosi humoris in initio copia, nosti. quanquam multis numeris Chynę decoctum, in sudoris urinarumq; prouocatione, illo sit inferius. Occurrerũt, quibus Chynæ decoctũ nihil omnino sudoris mouit: perinde atq; in crassis humoribus, aut in cutis densitate, hordei decocto sudorem frustra promouere nitimur: uti & Guaiacum ipsum, nõ nisi post aliquot dies interdum pari occasione sudorem prouocasse cõstat. Cæterùm in decocti ante cœnam oblatione, non mihi satis constat, quamobrem nonnulli medici & in Chynæ & in Guaiaci usu ab illa temperent, ac quod ante cœnam aliàs porrigitur, horis aliquot à cœna iam dormituro ægro offerant: non secus quàm si tota nocte illi in sudore stertendum putarent. adeò, ut Cæsar quoque rationem eam modò mutauerit, nescio à quo, qui eum empiricorum morem esse ducebat, toto Guaiaci usus tempore præscriptam. Quum enim à cœna etiam Chynæ decoctũ initiò sumeret, ad domini de Bossu & aliorum quorundam exemplum, eo more pręter misso, horis aliquot ante cœnã id fœlicius bibit, quod dormiturus alioquin hauriebat. Chynæ usum præscribentes, decoctũ mane & à meridie propinandum cyathi mensura offerri decreuerunt: cuius loco Cæsar uncias plus minus decem assumpsit. Quandoquidem uerò decoctum istud primis qualitatibus & secundis hordei decoctum uix superans, quorundam uentriculos lædere conieci, sex aquæ libris ad duarum euaporationem Chynæ unciam incoquendam curaui, ut hac occasione decocti quinq; aut sex uncię aliquando sufficerent. Nonnunquã duas, & item tres Chynæ uncias duodecim aquę libris incoquẽdas præscripsi, num scilicet decoctum hinc plus roboris uiriumq; nancisceretur, periculum facturus. arbitror enim tam exiguam Chynæ

Chynæ radicis prorsus insipidæ quantitatem, in tam copiosa aqua elixari, quòd multis coronatis libra diuendatur. Quanquam nõnulli hæc mihi cum illis conferenti, & ut idem periculum in suis facerent ægris mo nenti, eam uariãdi rationem improbauerint, quòd occulta tantum ui agens medicamentum, aliò quàm cæteri experientiam præscribere testarentur, cogere uellem, etiamsi uariandi ad Guaiaci rationem formula, in eo quod Chyna tentare coactus sum, nihil hactenus obfuisse uisa sit. Pari quoq; occasione aërem in quo Chyna utentes uersantur, subtepidum esse conuenit: argumento nimirum ab his quibus Guaiacum cõfert, desumpto: quantumuis qui Chynam propinare primùm cœperunt, non exquisitam illam in cubili recluso, & à libera respiratione seu euentilatione immuni, moram præcipiunt: imò post septimã aut octauam di em ægros prodire sinunt, modo mediocriter induti et à uentis liberi incedant, neq; aluus parum aptè respon deat. Verùm hactenus nulli Chynam porrexi, qui in eodem cubiculo se non cõtinuerit, aut saltem liberum aërem non fugerit. Haud sanè, quòd tantam Chynę ra refaciendi uim inesse arbitrer, ut ob patentes cutis poros aërem Chyna utentibus grauiter obesse ducam: sed ut tepidus ille aër, & uestium copia, corpus ad sudorem aptius seruarent, debili'que Chynæ ui suppe tias ferrent. Atque hinc etiam est, non adeò anni temporis, quando opportunius Chynæ decoctum sumi possit, perinde ac in Guaiaci usu, rationem habendam esse: quum non tantopere à Chynæ decocti potu aëris tempestatem metuere debeamus, modicè nimirum ra refacta cute. Cibus iniunctus est primùm humectans, in humorum acrimonia & magna siccitate conueniens: elixi nimirum pulli gallinacei, aut capones: & pisces, si modo laudati ad manum essent, æger'q; illos auidè appeteret. Panem non recoctum illum, seu, ut di

 cimus,

cimus, biſcoctum eſſe ſtatuerunt, ſed aliàs cibarium, uulgato more, citra ſalis tamen condituram, coctum. haud aliter quàm in carnium elixatione, & omni uſu, ſal abeſſe cupiunt: aceti, acidorumq́ue materiam, & iurium quoque frequentiam, & herbacea prohibentes. Dein, ab aſſis prorſus primis quatuordecim diebus interdixerunt: uti reliquo etiam tempore à carnibus omnibus, quas in reſiccante uictu laudamus. Cõcedunt inſuper condîta, quæ ſub Conſeruarum nomine in officinis habemus, modò ad dulcedinem ſpectent. quibus etiam adijciunt cydoniorum carnem, aut ſuccum, citra aromatici alicuius commixtionem paratum. Atque ut ſemel dicam, quæ præcipiuntur uniuerſa, à reſiccante uictu prorſus ſunt aliena: ſi mel excipias, cuius eſum unicè commendant. ac opinor illos mel ad eum modum paratum innuere, quod coctum Hiſpanis nuncupatur, Cæſariq́ue hyeme in cœna familiare, & difficilis reſpirationis nomine admodum amicum eſſe noſti. Præterea neque panis, neque carnium, neque alterius cuiuſdam pondus non inſcitè diffinitur, niſi quòd uictum prẹferunt tenuem: & quo exquiſitior inſtituitur, eo ex Chyna fœliciorem ſucceſſum expectãdum affirmant: uериſſimè adijcientes, non minorem fructum eius generis uictu, quàm ipſo Chynæ decocto conferri. Ego ſanè, in ſuccorum acrimonia non poſſum non maximè hanc uictus rationem prædicare. Verùm quia ſæpius Chynæ decoctum ab ægris ipſis propinare coactus ſum, in quib. reſiccans & tenuiſſimus uictus prorſus erat neceſſarius, promptè etiam tibi perſuades, illam mihi fuiſſe mutandam: atque ideo ad aſſa, paſſulas illas ſubacidas, amygdala, pineæ nucleos, & recoctum panem confugiendum, ex uniuerſa præſcriptione, cocto, & penidiarum in modum ducto tractoq́ue melle, uix aſſeruato. Neque ſcribam, quo pondere, aut numero ſingulis uſus fuerim, quum noueris morbi naturæ, &

ræ,& ægri consuetudini, ac uiribus, hac in parte multum esse tribuendum.adde,initio assumptionis decocti,quemadmodum & sub finem,longè secus quàm in medio,quum omnia conuenit esse parcissima, propemodum uniuersa oportere emutari:præterquã quòd diebus,quibus purgantia pharmaca offerentur, magna ex parte ueniat ęgris indulgendum.neq; aliqua in re,perinde atq; in cibi pondere medici iudicium æquè debere liberum esse,mecum statuis. Potus,ut & antea in decocti, cuius hactenus meminimus, apparatu dicebatur,ipsum præscribitur decoctum, quod tepidum in prandio & cœna,& si quando sitis aliàs molesta foret,opportuna quantitate porrigitur. Quanquã interim Chynæ institutores,adeò ægris conniueri uelint,ut si uires,aut alia quæuis occasio non admodum ardua exigant, uinum in prandio & cœna offeratur Chynæ decocto dilutum. Atq; hac lege Cæsar quidem priorem potum seu haustum ex uino in eum modum permixto, alterum uerò ex solo decocto magna ex parte assumebat. Ventriculi uerò imbecillitatis ex frigore causa,tanta aquæ ui grauiter affici uidebatur, cuius antea memini,D.Ludouicus Sancez, adeò ut uinum quoq; illi porrigendum fuerit, præmansa interdum etiam medicamenti portione, quod tribus piperis generibus pręcipuè constat:interdum uerò eius medicamenti,quod ex malorum cydoniorũ succo à Rhaze ad formã ferè describitur, qua medicamentũ prius in libris de Tuẽda sanitate omissum,ac tandem amicorum hortatu ad illorũ calcem à Galeno subiunctum.

Quis potus ex usu sit.

Somno decoctum sumentes, nocte potissimum utuntur,illum horis ferè duab.à cœna incipientes. Qui à meridie alioquin obdormire solẽt, neq; inde noxam sentiunt,illis quoq; somno tum temporis nõ prorsus interdicitur.uti etiã absterso sudore,laxis quodammodo uiribus,permulti suauiter somnũ capiunt.adeò ut

Somnus et uigiliæ cuiusmodi.

non tam consuetudinis nomine, quàm morborũ quibus ægri tenentur differentiæ causa, somnum uarium præscribi promptè conijcias. Vti & exercitia quoque & quietem uariari, pro decoctum sumentiũ temperie & habitu oportere, ex illis colligis, quibus Guaiacum propinamus. Rursus & ex Guaiaci decocti usu ad recrementorum expurgationem sumus soliciti. Ac de sudoris prouocatione iam prius dictum est, qui tantum, aut copiosior ferè primis diebus prouenire solet, & cum quo etiam sordes illæ tanquam in balneo facile mollescunt, abstergũturq́ꝫ, quas cuti ex insensibili expulsione adhærescere scimus. Quod autem ad oculorum, aurium, nasi & oris dentiumq́ꝫ sordium expurgationem spectat, ac dein ad pilorum cõfricationem, & quæ pectine fit diuulsionem, ac faciei manumq́ꝫ lotionem attinet, nihil ab eo more emutatur, quem sanitatis tempore ex illam conseruantium præceptorum doctrina quis obseruat. Lotij urinæ'ue excretio Chynæ usu non impeditur: quanquam minori, quàm ipsi tribui audio, illam promouendi ciendiq́ꝫ facultate prędita est. Initiò, quemadmodum & in Guaiaci decocti usu, quando sudores potissimum promanare dicebã, urina occurrit magis rubra, tẽporis successu natiuum ipsius colorem magis referens. Summa cura enitendũ est, ut aluus aptè respondeat. solet enim quibusdam esse astrictior, idq́ꝫ in primis inter initia, moxq́ꝫ adeò à purgatione, & quando sudores ac urinas copiosius elici sentimus. Atque hic satis mirari eos nequeo, qui Chynę decoctum primi propinarunt, quòd alui retentioni succurrere cupientes, singulis Chynæ decoctionibus, quibus tempore quo aluus astringitur utendũ est, incoqui præceperint simul cum Chyna radicis apij drachmam semissem: ita enim intelligo dimidium octauæ partis unius unciæ, quod in illorum præscripto legimus. Apij enim radix, ut citãdis urinis aliquid subsidij con-

Motus & quies.

Excrementorum cura.

sidij conferret,ita alui feces impensius resiccaret,excretioniq́ue ineptiora præstaret. Ex æquo ferè mirandũ uenit,quòd aluo subducendæ iniectiones seu enemata probant,non quidem ex pharmacopolarum officinis,ut scribunt,deprompta,uerùm ex cicorij aut boraginis stillititio liquore seu aqua, adiecto rosacei olei momento:aut si id ad manum non occurrat, communi oleo simul cum sale parata. Non secus profectò, quàm si siccans omne & acre medicamentũ tanquam hostem fugiendum proposuissent, præcipuusq́ue scopus ad humorum acrimoniam illis spectasset. Hactenus eiusmodi aquas non curaui inijciendas: uerùm coniectura ex Guaiaci decocto haud neglecta, Chynæ decoctum cum sordidiori saccharo, interdum unà cum rosaceo melle,& uulgari oliuarum oleo (nisi casu medicamentosum aliquod ratio expeteret) intestinis infundendum iussi, quoties aluum clisteris beneficio deijciendam opportunum ducerem. Quia uerò ita stupidam Chynæ uim in primis facultatibus comperi, uix semel illam in puluerem comminutam aluo subducendæ eum in modum præbui, quo Guaiaci puluerem in eum usum alijs nonnullis eidem muneri idoneis miscere,& instar purgantis pharmaci offerre solemus. Porrò quod ad animi effectus spectat, omnes qui Chyna utuntur,alacres uiuere, & mœrorem omnem curasq́ue uniuersas in illa solitudine, & ueluti cum carceribus comparanda obseruatione, procul pellere cupio:non ignarus interim,quantũ discriminis in morborum curatione affectus animi segnes & liberi,remissi'ue,ab illis habeant,qui magni & cõcitati grauiterq́ue occupati sunt.Iuuat enim nõ parum Guaiaci decocto utentes, & maximè Gallico morbo uexatos,amicorum præsentia, & multa de rebus iucundioribus animumq́ue oblectantibus confabulatio: & lusus pariter, quo quis citra magnam animi intentionẽ, ac sagacem euentuum

Animi affectus quales cõpetant.

euentuum præmeditatione, se reficere ualet. Inuenias enim lusus quosdã, ut est latrunculorũ ille, quos non minus principis facultatis uires deijcere sentio, quàm quantũuis ardua & difficilia in disciplinis studia. Primùm ubi Chynæ decocti propinandi modum legerem, nequiui satis mirari, ne quis uenereis uteretur, sed procul mulieres, quæq; ad uenerem solicitare possent, abigerentur, sæpius repetitum: quum rationes mihi occurrerent, eos qui Guaiaco uterent, alia quàm uenerem cogitare persuadentes. Parum enim efficax argumentum uidebatur, quam quis astruere posset, humorum qui Gallicum morbum concomitantur acrimonia, eaq; temperies, quam biliosos & melancholicos ad seminis excretionem stimulare cõstat. Verùm quando Chynam aliquandiu in usum posui, præceptũ illud haudquaquam oscitanter prætereundum duxi. mirum enim est, quàm Chynæ decoctũ bibentes, tentigine teneantur: potissimum si non tenuis, resiccans & exquisitus ualde uictus unà instituatur, sed ueluti in ocio animiq; remissione, citra exiccationem, in multo super dorsum incubitu enutriantur. Verisimile enim est, Chynæ tam fungosæ alioquin decoctum humiditate sua hac in re aliquid posse: secus quàm Guaiacum, & alia quæ cum eo in parem usum ex methodo porrigenda essent. Nolui itaq; hoc præceptum modò negligere, maximè quum quosdam interea dum decocto Chynæ uterentur, adeò ad uenerem prouocatos nouerim, ut quum diu à coitu temperassent, illumq; uarijs rationibus fugerent, à concubitu non abstinuerint.

Venerea.

Expectas, sat scio, ut tandem subijciatur, quàm diu decoctum istud cuius apparatum suprà indicaui, porrigere soleamus. Præscriptum, ex quo Chynæ usum ferè didicimus, uigintiquatuor dierum interuallũ proponit: quod ego in meo arbitratu & iudicio posui, quemadmodum in cuiusq; methodo et ratione artem pertra-

Quamdiu primo decocto utendum.

pertractãtis arbitrio sitũ existimo. Infra illud tempus, prẹter Cæsarẽ,aliquos prẹsenti decocto usos,haud noui:imò plurib.illud in plures dies educendum putaui, tãto fœliciorẽ successum,quũ alias obesse nõ possem, sperans. Cẹterùm quũadmodũ ante decocti usum,op portunis purgationib. &,si necessitas urget,sanguinis missione ægrum euacuandũ censui: ita quoq; obserua mus,ut singulis decem,plus minus,diebus pro ẹgri na tura purgatio instituatur.Rursus huius decocti propi nandi finem purgatione terminamus, quæ quàm parum semper sit eadem,ex singulari tua in medendo industria non ambigis. Occurrit opinor tibi, quãdo decoctum,cuius hactenus memini,colandum præcipiebatur, me scripsisse, frustula Chynæ quæ iam fuerunt decocta, in alium quendã usum aliquò reponenda esse, uidelicet ad noui, alteriusue decocti præparationem. Posteaquam enim abunde quis primo decocto usus erit,decem ferè insequentibus diebus,potus loco secundum decoctum, cuius modò parandi rationem subijciam,erit assumendum.Prius coctorum frustulorum in umbra aut sole exiccatorum binæ unciæ,libris aquæ selectioris duodecim in olla, qua antea usi fuimus,horis uigintiquatuor macerantur, & paulo plus q; ad tertiæ partis euaporationẽ lento igne citra fumũ deinceps coquuntur.Aqua ubi per colum traiecta est, potus uice administratur, ipsaq; decoctio ex præscripto etiam singulis diebus opportunè paratur. Huius usus non est tanta in cubiculo,aut etiam in ædibus mora,aut uictus obseruantia, aut sudoris & urinarũ prouocatione, ut prioris decocti. Chynæ decocti propinandi modum præscribentes, ut id pellendis quantumuis ægrè curationem admittentibus ulcerib. com modum esse astruunt,ita quoq; non neglexere,utendi morem præcipere,quo, Guaiaco morbum Gallicum multis prauisq; ulceribus infestantẽ curaturi utimur:

Alterius decocti apparandi & sumendi ratio.

E nimirum

nimirum ut ulcera Chynę decocto abluantur, linteisq́ decocto madentibus obtegantur. Hac in re Chynam neque extollere, neq; etiam deprimere institui, quum hactenus occasio mihi non data sit, ut id abundè experirer: quandoquidem nullis qui ulceribus prauis, aut curationem aliàs respuentibus scaterent, & extremè Gallico morbo unà diuexarentur, Chynam porrexerim. Quanquam non ignorem, quosdam in simili ulcerum curatione exiguum promouisse, adeò ut diu leuis post aurem exulcerationis, aut ueluti intertriginis curationem frustra tentatam nouerim. Neque etiam assequor, quid cum ulcerum curandorum methodo Chynæ iuri commune occurrat, cui nihil abstergendi aut exiccandi manifestis qualitatibus adesse, nobis, quantumuis etiam repugnantibus, fatendum est. Licet interim Chynę decoctum membris alioquin dolentibus aliquando non inutiliter adhibuerim, quod fortè calidi fotus nomine potius, quàm alia occulta ui successit. Cæterum uti Chynam in uino coquere hactenus nõ sum aggressus, ita quoq; aliud nullum medicamentũ illi adieci, quemadmodũ rumicis radicem, cyclamen, thus, stœchadem, & alia quædam Guaiaco nonnunquam mixta fuisse nouimus, quũ priuatim aliquid Guaiacum impensius agere cuperet. Vt enim simplex Guaiacum mihi perpetuò arrisit, ita quoq; in nouo remedio id minus incipiendum duxi. Cuius etiam generis illud prorsus censeri debet, quod in cœlum usq; multis, & præcipuè mercatoribus effertur, perinde atque à non paucis huc ex Lusitania reducibus. Stirpis sanè genus, quod cui nostrati plantæ cõferre possim, prorsus ignoro. radix enim breuis est, & densissimè geniculata, quæ humiliori sede longos instar continuorum simpliciumq́ ramorum surculos radicum uice deriuat. ex superiori sede inuicem proximi enascuntur magno numero stipites, quos lupulorum exiccatis sarmen-

Spartæ parillæ propinandi modus.

sarmentis comparare possemus, nisi quod cortex mori in modum quodammodo quadratus, absq; aculeis interim appareat. Videtur in palustribus locis prouenire, & uolubilium ritu, quo sustineatur, fulcrum requirere. Folia aut flores hactenus non uidi, sed solam radicem cum stipitibus illis propemodum festucaceis, qui plures uigintiquinque ex una radice, palmæ longitudinem & duorum pollicum crassitiem uix superante, pronascuntur, toto ductu in nullas soboles diuisi. Stirps tota, in cubiti longitudinem fuit ad cõmodam uecturam, aut opportunam in sarcinis, cõpositionem citra fracturam, uitis sarmentorum instar complicata. Si quando autem explicatur, uiri propemodum longitudinem æquat, quãtumuis interim cacumina desint. Hactenus enim unam duntaxat stirpem in nostram aulam ex Lusitania missam uidere contigit, cui charta Gallicè scripta adiacebat, quę stirpem illam Spartã parillam (quod Hispanis ferè humilem morum sonat) uocari innuebat, magno mortalium usu ex India apportatam, qua omne morbi genus & Gallicus in primis pellitur, si quis sumpta prius opportuna ex præsentis medici iudicio, morbiq; infestantis natura, purgatione, illius stirpis unciam aquę mensuris duabus incoqueret, & mane & ante cœnam cyathũ eius decocti calidum biberet, ac deniq; potus loco in prandio & cœna assumeret, nullo ciborum usu interdicto, quem aliàs sanis commendamus. Adhæc, ijs qui decocto uterentur, liber ex ædibus egressus largiebatur, & decoctum ulceribus ac dolentibus membris linteorum in ipso madefactorum beneficio adhibitum, insigne esse remedium addebatur: perinde ac sub finem propinationis, quæ ad uigesimamquartam usq; diem præcipiebatur, uti et in medio tempore, purgationem esse offerendam. Aliud præterea nihil in schedula occurrit: quamuis plus satis constat scriptorem, autorem'ue, eundem ferè mo-

dum propinandi utendiq́ue uoluisse proponere, quem in decocto Chynæ exhibendo illic, unde spartam hanc parillam transmissam habemus, obseruatum sciuit. Stipites hos, aut sarmenta, non minus quàm Chynam, dicas prorsus esse insipida: imò magis omni manifesta qualitate, quæ in eiusmodi medicamentis meritò desideratur, quàm Chynam, destituta. Vnde etiã eorum periculum hactenus non faciendum duxi, quandoquidem cui ab amicis diuini auxilij uice sarmenta hæc missa sunt, Guaiaci decocto à morbo Gallico iam uidetur restitutus: & neglectis sarmentis eorum portiones quasdam assumere, & amicis, ut Indicas has imposturas expendant, transmittere, alijsq́ue medicis proponere mihi liceat. Hæc de Chyna mihi scribenda occurrerunt: eaq́ue sanè huiusmodi, quæ potius ad nostratia, & nobis familiaria, quorumq́ue uis cognita est ad eius generis affectus in experientiam ducenda, sedulò urgere nos deberent, quàm ut occultis illis & aridis, insipidisq́ue et inodoris prorsus radicibus, seu stirpibus, quę interim carissimò ueniunt, ægros uti suaderemus. Haud facile enim crederes, quàm fœliciter in pauperibus quibusdam Stephanus de Casala Cæsaris chirurgus pentaphylli, quod tormẽtillam uulgò dicimus, radice sit usus, ipsius decocto citra magnam uictus obseruationem, aut in cubili moram, pluribus diebus mane propinato, & ulceribus subinde illo decocto ablutis, & dein emplastro uulgari tectis, quod quia tribus his aceto oleo & lithargyrio cõstat, triapharmacum nuncupamus. Neque etiam mihi suo tempore adhibitum improbari potest medicamen, instar numinis cuiusdã à Genuensium primatibus commendatum, & non sine maximis pollicitis ad perpetuum morbi articularis exilium, ante menses aliquot D. Marzilio Collæ, Cęsarianis equis pręfecto, & meliori ualetudine ob multas quib. præditus est animi dotib. digno, missum fuit: ac nunc item

Nostratia et familiaria pharmaca potius quàm exotica in usum ponenda.

Chamædryos decoctum.

nunc item Cæsari quoque ita oblatum, ut illum posthac (modò medicamen istud in usum posuerit) articulari morbo non apprehendum, certissimò prædicetur. Continet autem uniuersa descriptio mehercule satis empiricè aliud nihil, quàm, initiò purgationem instituendam: dein chamædryos, seu humilis quercus adhuc uirescentis, si ad manum sit (quum ego resiccatam interim, ut in alijs herbis siccandi facultate donatis, prę ferendam duxerim) folia conscindenda, uinoque albo dein incoquenda, & eius decoctionis manè cyathum unum offerendum, tribus ante prandium horis. licet interea tanto magis à medicamento sperandum esse addatur, quanto eius potus prandium diutius antecesserit. In uictus ratione, ab acidis salsisque interdicitur, & uini illius potus ad sexaginta dies præscribitur. hoc adiecto, distillaticium humilis quercus liquorem, seu aquam, uino illi in uiribus (quod mihi ridiculum uidetur) conferri: ac proinde quibus decoctum minus placeret, aquam porrigendam. Aliud in uniuersum nihil habet huc transmissa schedula, præter insignem & turgentem titulum, & hominum magnũ sibi subiectum catalogũ, qui illius usu annis aliquot ab articulari morbo immunes uixere, et qui quum transmitteretur, eius usum aggrediebantur: in quorũ classe Cardinalis Doria, antesignanus occurrebat. D. Ludouicus Panizza, nostræ ætatis præclarus medicus, Mantua Cæsarem hortatus est, tum ad multorum medicaminum, tum maximè ad terebinthinæ usum, cuius portio singulis dieb. uesperi, unius anni spacio esset deuoranda: opportuna interim obseruata uictus ratione, & repetitis subinde purgantib. medicamẽtis. Quàm uerò huiusmodi præcepta Cęsari frustra scribantur, tibi satis perspectũ est, qui eius mores uiuẽdique rationem iam multis annis noueris. Ad hæc D. Gerardus noster, pro singulari simplicium medicamentorũ in grauissimis

Non mediocria de uero rhapõtico sperãda.

 alio-

alioquin occupationibus ſtudio, inter alia quæ ex ſua ad Turcam legatione medicamenta ſecum aduexit, mihi de Chyna (uti prius innuebam) percũctanti, rha Dioſcoridis, rhaponticum Latinis nuncupatum, exhibuit. non quidem radicem eam quæ ſimplicium medicamentorum eruditis, centaurij maioris cenſetur: ſed radicem illo uulgari rhapontico tenuiorem, & magis rufam, fungoſam, aliquantulum leuem, non admodũ odoram: & quantum ſanè ſeſe offert odoris, id ſuaue eſt, ad rheobarbari odorem quodãmodo ſpectans. In magna mole uix ullum occurrit fruſtulum teredine, aut carie infectum. Iſtud quoq; guſtanti cum remiſſa, ſed inſigniter notabili, aſtrictione lenteſcit: manducatumq; colorem reddit pallidum, aut croceũ, præſtantis rheobarbari modo: effractum dein, optimo rheobarbaro illa uenularum ſeu rubrarum linearum cum albis interſtitijs implexu, ſerieq; elegantiſſimè reſpondet: niſi fortè in hoc rhapontico diſtinctus uariusq; ille color, manifeſtior, inſpicientiq; iucũdior occurrat. adde, aſſumenti nullã inducere nauſeam. Quum itaque hi qui Guaiacum offerre ſunt auſpicati, ac Chynã demum cõmendatam cupiuerunt, ex Dioſcoride eorum medicaminum uires propoſuiſſe uideantur, ubi is rhapõtici facultates admodũ ſanè inſignes, & plurimum differentes enumerat: operæpreciũ me facturum ſpero, ſi in Gallici morbi curatione, aliquando ipſo uti incipiam. potiſſimum quum D. Gerardo cõſtet, unde, præterquam ex Germaniæ nobis hic adiacentibus mõtibus, aut uulgari illo hypolapathos, quod (niſi & illud rhapoticũ ſit) ſub rheobarbari nomine in noſtratib. hortis colitur, ſui huius rhapontici non mediocris ſuppeditari poſſit copia. Ego ſanè ex paruo, quod hactenus in nonnullis quos Dioſcorides recenſet affectib. feci, periculo, nihil mediocre de hoc rhapõtico ſperandum puto: unde etiam aliquando magis ex artis noſtræ me-

ſtræ methodo de ipſo, quàm in præſenti de ſtupida Chyna, aut Sparta parilla, me ad te ſcripturū arbitror. Interim arrabonis loco erunt fruſta rhapontici, & ſtipites aliquot ſpartę parillæ, quas cum hiſce literis modò accipies, Chyna apud Antuerpienſes undique proſtante. Verùm nunc ea impendent tempora, ut nō tam de curationibus, in quibus rhaponticum in experientiam ducere liceret, me ſollicitum eſſe oporteat: quin potius, ubi probatiſſimæ Gerardi beneficio adductæ terebinthinæ, & gummorum reſinarum'que, quemadmodum & metallicorum quorundam, periculum facere cogemur. In bello enim, quod nunc optimus & clementiſſimus Cæſar pacandis rebus Germanicis, magno ſanè apparatu, ſed non minori (qui utinā omnibus conſtaret) Germaniæ totius concordiam & pacem obnixè deſiderāte animo inſtituit, morbo Gallico, aut uiſcerum obſtructionibus, aut diuturnis imbecillitatib. (cuiuſmodi alioquin nos in primis & prolixè ſollicitos habent) nō magnopere diſtrahemur: ſed oſſium fracturis, luxationibus, uulneribus, & id genus aliĳs, quæ ludum talem, iam aliquoties, præter illā quæ caſu euenit, empiricisq́ dūtaxat probatur, anatomen, concomitari expertus ſum. Quæ uidens, temperare nequeo, quin manus ſubinde operi adhibeam, quas alioquin in illis affectibus abſtrahere cogor, in quorum curatione ueram potiſſimamq́ medicinę uim poſitam intuemur. adeò hominum iudicia ſunt deprauata, ad medicum manus officium haudquaquā pertinere contendentium. Quam opinionem medici augent, qui nihil habent medicinæ, præter quædam aluum lenientia pharmaca, & humores euacuationi pręparantes ſyrupos: ac demum, cum euacuantibus aliquot medicamentis, & neſcio quibus punctionum & fotuum formulis, magnum ſupercilium, quo quæ in morbis uena ſit incidenda, ridiculè contendunt. Adde peſtilentibus

his ho-

his hominibus adeò subseruire calumniam, ut si quem aliqua ab ipsis ignorata cognoscere animaduertant, illum quidem eorum peritum fateantur esse, cæterùm (quod ipsi nomine tantum sunt) medicū esse negant. quasi is demum medicus foret, qui nihil minus quàm medicus uerè censendus sit: & perinde, ac si absolutior in aliqua medicinæ subseruientium disciplinarum diligentia, ad reliquam medicinæ cognitionem obesset. Noui enim, quantopere alij propter linguarum peritiam, alij ob mathematum studia, alij ob simpliciū medicamentorum sedulum examen, ab omnium horum imperitissimis, ac soli quæstui, procul semotis studijs, inhiantibus medicis, apud Principes, quibus aliàs ab astantibus cōmendabantur, traducti fuerint. Neq; tu ignoras, quantum, ubi primùm in aulam uenissem, mihi obstiterit, nostra ætate prorsus collapsæ anatomes studium, meiq; quos medicinę candidatis communes feci, conatus. At mi Ioachime, ita habent mortalium casus, ut quisque suas patiatur manes: & nemini non indies occurrat, quo se ipsum excruciet, seq; hac uita liberum cupiat. Quod sanè si quibusdam ex usu uenit, ijs potissimum familiare esse arbitror, qui aliquid cōmentando, & in lucem edendo sese oblectant: hacq; ratione nascendo moriēdoq; benè latitare nescientes, tot calumnijs sese exponunt: ac sibi autores sunt, ut indies de suis scriptis audiant, quod animum exulceret. adeò, ut illo potissimū nomine æquiore animo feram, me à dulci studiorum ocio alienum, in aula uiuere, & nō illustrissimi Tuscorum Ducis COSMI MEDICES, præcipui nunc denuò collabentium magna ex parte disciplinarum Mecœnatis, octingentorum coronatorum stipendio medicinam Pisis profiteri: eaq; modò me esse conditione, ut etiamsi maximè uelim, & quantumuis fortè philautia aliqua urgeret, in animum ducere nequeam, ut quicquam de nouo attentem, atq; de

Infœlices, qui aliquid edendo sese oblectāt.

alicuius

aliciuus editione deliberem. Vt enim cæteros præteream, ac de me loquar, ita omnes sunt solis propemodum autoritatibus irretiti, adeoq́ paucos habet hoc seculum ueritatis studiosos, eosq́ non nisi per cōpendia, aut dispendia uerius, disciplinas affectantes, ut mul tos mihi infestos audiam, quòd in meis scriptis Galeni medicorum principis, & communis præceptoris, autoritatem contempsisse illis uidear, quodq́ suis placitis passim non acquieuerim: denique uel ullum in ipsius scriptis lapsum reperiri, à me esse traditum. Parum sanè mihi & studijs nostris, adeóque seculo nostro æqui. Quum enim his gratulari deberent, quòd falsam hominum mentibus insidentem opinionem, primus excutere, ac raram Græcorum imposturam detegere ausus fuissem, nostrisq́ singularem inuestigandæ ueri tatis occasionem prębuissem: multos tamen reperias, qui meos labores ob Galeni autoritatem, tam persunctoriè intuentur, ut nihil prorsus à Galeno in anatome non uerissimè scriptum (sed citra corporis examen interim) adhuc contendant. Vidisti quidem multorū nostræ ætatis doctissimorū hominū scripta, qui meos iuueniles conatus longè supra meritū publicè cōmendarunt: suis oculis, nō autem Galeni scriptis, fidem ab illis tribui, haud illubenter fatentes. At multos esse intelligo, qui etiamsi operæprecium me præstitisse annu ant, & plura quàm in me sentio, mihi ascribant, tamen Galeni causa grauiter succensent. in quorum numero quemuis potius, quàm nostræ ætatis medicorum decus Iacobum Syluiū reposuissem, nisi literis per tuū filium transmissis, nimio impetu id attestatus esset, quū libros meos de Humani corporis fabrica à se legi indi caret. adeò ut nunc facile colligas, quid meis ad illum li teris, quas, ut filij opera Syluio redderentur, Noueomago ad te misi, complexus sim. Miraris enim, quas chartas Syluio transmiserim: & si casu duntaxat ad Syl

OCCASIO literarum Syluij, quibus à Galeno nihil prorsus perperam scriptum indicabatur.

uium literæ essent, quid argumenti illæ pertractarent: arbitratus aliquid de studijs communibus contineri, quod tibi quoque indicatum obnixè desideras. uti es mearum nugarum cognoscendarũ nimium cupidus. Syluio quidem illis literis respondi, ac diffusè quædam interieci, quæ ad suas literas potissimùm facere perturbatiori animo uidebantur. sed omnia maxima ex parte fuere anatomica: obseruationes nimirum, quibus ea quæ illum ægrè habebant, diluebantur: quæ'qꝫ simul ostenderent, cur minus in illius sententiam descendere possem. Quum enim filius tuus Lutetiã studiorum gratia proficisceretur, illum'qꝫ Vasseo, Fernellio, Oliuerio, & alijs quibusdã quos eruditionis nomine plurimum obseruo, literis cõmendarem, in primis id apud Syluium, ut & tu quoqꝫ conscius es, præstandum duxi: ac præter filij commendationẽ, nescio quæ de communibus studijs inserui: addens pariter, ut si quæ in meis libris Anatomicis parum eius iudicio arriderent, eorum me uellet reddere certiorẽ: quòd ad ipsum quoque qui magnum in Anatome nomen inter suos comparasset, attinere putarem, si quid à me ederetur, quippe qui sub illo medicinæ nomen dederim. Hac itaqꝫ occasione Syluius literas scripsit, quibus ex more, et uelu ti formula quadam, indicauit, se neqꝫ tantum eruditionis, neqꝫ authoritatis sibi arrogare, ut in re tanta arbiter aut esse uelit, aut possit: tamen quia illum iudicem statuerem, suam sententiam paucis aperire. dein, indignis modis Galenum à me perstringi scribens, subdidit, quibus pręcipuè offendebatur: nimirum à me propositum esse, Galenum hominum corpora non secuisse: Venas manus in uiuis hominibus apparentes tantum spectasse: Libros de Partium usu ex alijs descriptos esse. Adhæc, alia quædam ex mea præfatione illinc desumebantur, ubi de Galeno propter medicos illum secutos censuram statuo, quorũ nemo inuentus

est, qui

est,qui non idem cum Syluio sensisse uideatur: quum scribat, sibi hactenus persuasum, nihil à Galeno perperam esse traditum. Vnde etiam literis suis inseruit, locis omnibus in quibus Galenum aut falsò, minus'ue rectè humani corporis historiam descripsisse, aut quædam præterijsse, aut in officij aut partium usus parum uera enarratione deliquisse, aut uanas ad suorum dogmatum robur rationes inefficaciter adduxisse notarem, prorsus culpa omni uacare. À quouis itaque prius, quàm ab illo, eiusmodi sententiam expectauissem, quòd uidelicet admonitus, & iam rursus medicinam ex suę constitutionis ratione, ab initio, ubi mox Anatome occurrit, docens, adeò ueritatis studiosus esse deberet, ut etsi citra offensam fortè Galeni libros iam sæpius pręlegisset, nunc tamen eos aliter excutere, et affectu (uti ueritatis amatorem decet) remisso, quæ à me proponerentur, in corporum sectionibus conferre inciperet: aut si propter senium sola lectio plus satis exerceret, discipulos saltem ad inspectionem hortaretur. Nequeo enim probare, quod scribit, rationibus omnibus se operam in scholis dare, ne auditori uel suspicio etiam leuis obrepat, Vesalium à Syluio notari, quòd me plurimum amet, & magnifaciat, amicum'que retinere uelit, modò Galenum criminibus falsis liberem, & culpam uel in pubertatem, uel in Italorum Galeno male uolentium studium transferam. nam illi mecũ non posse conuenire innuit, nisi utriq; nostrûm cum Galeno conueniat: addens præterea, quò metum augeret, etiamsi ipse tacuerit, parietes nihilominus, ipsius de meis uigilijs sentẽtiam elocuturos. Sui enim, scribit, aliquot discipuli in Anatome ipsius suffragio exercitatissimi, stylum in me acuunt, indignè ferentes in communem medicorum patronum aliquid animaduersum esse. Quare etiã certior fieri cupiuit, quid hac in re mea causa præstitum ab ipso uelim. quo pacto

uidelicet, cantata palinodia, acutos discipulorum stylos à me auerti optarem. Atq; ita mi Ioachime, argumentum in promptu habes, quod non densas illas solum & prolixas ad Syluium literas, sed et librum requirebat: non tantum ut illius iudicium retunderem, uerùm ut uersatissimis illis in anatome (si Dijs placet) discipulis, argumentum pateret, in quo stylum tunc demum acuerent, quando acutis nouaculis sectionem diligenter perinde atq; ego, essent aggressi, & quę summo candore et iuuandorum in primis studiorum causa proponebātur, citra affectum expendissent, loca accuratè conferentes: quo minus scilicet in Galeno laudando duntaxat occupati, ea quæ studiosis communia esse uolui, subdolè præterirent. Quanquam ego rerum nō adeò sum imperitus, aut ita perfunctoriè Titi Liuij Carthaginensiū, aut Homeri Troianorū laudes animaduerti, ut nō quantū sterili mea ieiunáq; dictione datum fuit, Galenum tanquam bonorum omnium autorem, & rarum Naturæ miraculum, & medicorū post Hippocratē facile principem, & dissectionis professorum primarium ac coryphæum, modis omnibus prędicandum putauerim: uel ideo sanè, ut mihi maior ex ijs apud posteros parata esset gloria, in quibus Galeni diligentiam primus omnium, qui ipsum sunt secuti, tot innumeris locis requiro. adeò ut Galeni commendatione mihi, qui, ita Dij me ament, erga illum pietate & obseruantia nemini cedo, nihil possit, neq; etiam debeat esse gratius. Nec Syluius, aut sui quos narrat, aut quorum nomine abuti statuit, discipuli, mea causa in Galeno decantando debebant occupari: uerùm quæ falsò illi imposita, ob affectū quem nimis erga autores seruamus tenerū, existimant, sub incudem potius sunt reuocāda, & accurata indefessáq; diligentia expendenda: ut hac uia cæteri ad ueritatis studium incitentur, & si quid parum obseruauerim, candide monear: non

autem,

aũtem, quaſi cum Galeno pugnã inſtituiſſem, & non grauiſſimè dolerem nobis ab ipſo ita impoſitum eſſe, traducar, ac deniq; neſcio quibus communibus rationibus tantum obruar. quas quo'nam pacto in Syluij literis breuiter dilui, lubens perſcribam: uel ideo ſanè, ut quando mearum literarum exemplar (nam ocyus propter nuncij opportunitatem reſponderam) mihi non ſeruaui, earum ſaltem ſententiam inter eas epiſtolas reponam, quas de ſtudijs noſtris interdum ad amicos, aut de quorundam implicatorũ & peculiare quid ſibi uendicantium affectuum curatione in conſilij, ut uocamus, formã, ægris, alijs'ue medicis ſcribo, & nonnunquam inde excipiendas curo. Primùm itaque, tanto minus me Syluij literis turbatum ſcripſi, quanto plures inter diſſecandum uidiſſem doctiſſimos medicos & philoſophos, quos quidem perinde atq; ipſum ægrè habebat, me eiuſmodi de Galeno proferre: quiq; incredibile arbitrabantur, eum medicinæ parentem lapſus eiuſmodi in Anatomicis uoluminibus commiſiſſe, quæ & diligentius & exactius, maiori'q; ſui ipſius cõmendatione ſcripſiſſet: atq; id in eo argumẽto, quo magis quàm alio ullo, ſemper, etiam dum uiueret, ualuiſſe creditus eſt. Verùm illi tẽporis ſucceſſu cœperunt miteſcere: neq; aliquis in tanto numero occurrit, qui præſente corpore Galenum purgare pergeret, & non plus fidei ſuis oculis, quàm Galeni ſcriptis, utcunq; reluctans tribueret. adeò ut ſperem Syluiũ quoq; paulo pòſt ſententiã mutaturũ, quãdo ſenſim in meorũ librorum lectione perget, eaq; ratione me ſuo patrocinio et amore neutiquã excludet. Quanquã ſi ſecus pręter meritum accideret, me quicquid id erit, mortalium calamitatibus adnumeraturum ſcripſi: quòd hactenus mentiri, & contra animi ſententiam loqui non didiciſſem: præcipuè quum quæ in me accuſat, mihi indies augeri, & ætatem (quam pubertatem mihi à Syluio

Literarum, quibus Veſalius Syluio reſpondit, ſententiæ hic ſcribendæ occaſio.

obiectam excessisse, nimis experior) nihil ex opinione subducere animaduerto. Vt non dicā, quî non mediocriter me oportuerit commoueri, quòd ex Italorum Galeno male uolentium prætextu, nescio quam excusationem præmonstraret: quum nulla diuinis Italorū ingenijs Galenum magis colant & uenerētur, id quod uel ipsius operum editione abunde probarunt: etiam si Arabes interim non penitus contemnant, ex medicinæ candidatorum manibus neutiquam excutiendos. ita ut impudentissimus forem habendus, si in tam doctos, et de me optimè meritos, meiq́ amantissimos homines, meæ negligentiæ (si qua modò in illis, quorum accusor, occurreret) culpam referrem: quum illi nō minus quàm modò Syluius, meis placitis, ubi primùm sectionibus interessent, contraire sint soliti: neq́ illorum quisquam existat, quem unquam manum corpori adhibentem uiderim: ipsiq́ satis norint, in hoc argumento illorum neminem mihi neq́ præceptorem fuisse, neque adiutorem. Aggressus sum igitur literis ad Syluium ostendere, Galenum, etsi nihil de tanto autore grauius magisq́ mirandum dici possit, humani corporis fabricam non docuisse: neq́ etiam uerisimile esse, ipsum eius resectionem unquam intuitum fuisse. nam et si duorum hominum assiccata, & ad ossium cōtemplationē idonea cadauera à se uisa scribat, nullib i præterquam Germani militis (cuius etiā sectioni haud interfuit) dissectorum hominum mentionem faciens: constat tamen illum non hominis, sed simiarum in ossibus historiam complecti: quod in primis ex ijs cōspicuum est differentijs, quas inter hominem & simiam in illis precipuè partibus sedibus'ue esse intuemur, ubi Galenus ossium fabricam eum in modū recensuit, ut differentias quasdam adnotare nobis datum sit. Harū speciminis loco deinde aliquot, ut in mentē uenerant, literis Syluij commiseram: perinde ac si nunc ex uarijs occurrenti-

GALENUM homines non secuisse, sed aliorum animaliū historiam hominis loco docere.

Coniecturæ aliquot ex ossibus sumptæ.

currentibus modò locis, Galenum suturam in ossium superioris maxillæ historia describere indicarem, quæ à media sede ambitus oculi uersus superciliorum medium conscendit, ac in canibus et simijs, non autem hominibus, est eleganter conspicua: qui in oculorum sedibus, à Galeni descriptione uarijs modis differunt. Deinde alia simijs, illisque animalibus quibus canini dentes longi sunt, & exerti, peculiaris narratur sutura, quę inter caninum dentem & proximũ ipsi incisorium procedens, cuidam suturæ communis euadit, quæ transuersim in palato illis animalibus, ab uno canino dente ad alterum ducitur: quibus quum homo breuissima alioquin donatus maxilla destituatur, non possumus illi cum Galeno peculiare os ascribere, cui incisorij dentes infigantur. Præterquam quòd Galenus parum uerè suturam ad caninum prorepentem, à superciliorum medio, cõtinuo ingressu ferri scripserit: quum interim ex medio quasi suturæ ductu initium sumat exterius nasi ossis latus terminantis. In caluariæ foraminibus magnum quidem inter hominem & simiam est discrimen: uerùm uti Galenus ea nimis perfunctoriè expendit, ita quoque ex foraminum historia, paucas admodũ rationes in nostrã sententiã colligere possimus. Quanquam hoc loco prætereunda uix sit differentia foraminum, præcipuas soporaliũ arteriarũ soboles transmittentium, quæ quũ in homine transuersa, & nõ mediocri naturæ industria longo progressu exculpta uideantur, simijs quodammodo recta obtigerunt, illis ferè foraminibus similia, quæ inibi neruis uiam præbent. adeò ut Galenus tam leuiter uel simiarum fabricam obseruauerit, ut longè secus quàm res habeat, aut insigne in arteriarũ ductu Naturæ artificiũ conspiciatur, tradiderit, soporalem arteriã cum tertio neruorũ à cerebro prodeuntiũ pari, cõmune foramen exigere. Acuties acies'ue capitulorum occipitis in cane, aut simia ossis,

quibus primæ articulatur uertebræ, argumento est, hominis caluariam Galeno non examinatam, quæ illa capitula minimum habet extuberantia, posterioriq́ꝫ sede antrorsum longo ductu protensa, ac nihil minus quàm κορώνης nomen merentia: quum interim dictorum nuper animalium capitula insigniter deorsum educantur, illoq́ꝫ nomine inter reliqua capita, ossium sinus subeuntia, à Galeno iure appellentur. Hominis inferior maxilla neutiquam ulla coctionis ratione in summo mento, suiq́ꝫ medio potest dissolui: ut aliquot quadrupedū maxillas Galenus in duo distinctas ossa, uel interdum ante cocturam, disiungi obseruauerit. Et si nos Galeno pueruli uix benè nati maxillam ex duobus ossibus per symphysin coalitum'ue commissis occurrisse, pietatis ergò fateamur: mox illum oscitantiæ arguemus, quod pueruli occipitis os, & quæ ossi sacro nectuntur ossa, & præter alia permulta, uertebras ipsas pari occasione pluribus ossib. extrui, non docuerit. Atq́ꝫ hinc firmius mihi persuaserim, Galenū os υ imaginem referens in homine nō uidisse: quū id, præterquā quod à brutorū osse, eius characteris, aut λ potius formæ comparato, multū differat, plurib. omnino ossiculis efformetur, quorum nexus & species multorū musculorum causa, uocisq́ꝫ occasione non uulgariter debent expendi, & quorum nullum (secus quàm in brutis) reperias, quod alijs non constructū ossiculis, υ aut Y aut λ cōmodè assimilare queas. Quòd transuersos septimæ ceruicis uertebræ processus in homine semper foratos intuemur, aliter uerò in canibus quibusdam, et propemodum omnibus: liquet propter aliorum anatomicorum sententiam Galenum scripsisse, illam modò foratam, modò inforatam conspici.

Quia Galenus in simijs, decimā thoracis uertebram, quam utrinq́ꝫ secus quàm in homine susceptam uidit, & duas illi subditas transuersis processibus destitui arbitratus

bitratus est, id ac si in homine similiter esset, protulit: quum nimium constet, decimam costam duobus nexibus decimę uertebræ articulari, quorũ alter ad transuersi processus apicem pertinet, qua etiam occasione illa transuersis neutiquam priuatur processibus. Vndecima dein & duodecima humani thoracis uertebrę, transuersos quoq; obtinẽt processus, licet minus multo quàm superiorum uertebrarum exertos. Vt modò præteream, non semel Galenum (etsi falsò interim) testatum esse, costas ad unam omnes, duobus ad uertebras coarctari articulis. Quando hominis, & dein simiarum, canum, leporum, & id genus animalium uertebras in posteriorum processuũ, spinarum'ue, & transuersorum quoq; processuum ductu intuemur: quid ueritati conformius censeri possit, quàm Galenum illorum animalium ossa, non autem humana, expendisse: quum, ut ipse scribit, inferiorum aliquot uertebrarum thoracis, & dein omnium lumbos occupantium, dictos iam processus adeò conspicuè sursum, aliter q̃ in homine, duci cernamus. Præterea, in lumborum uertebris Galenus peculiarẽ describit processum, neruis illinc ex dorsali medulla originem ducentibus propugnaculum: qui in simijs quidem & canibus (quorũ etiam inferiores thoracis uertebræ eo donantur processu) me neutiquam latet, at hominem eo priuari plus satis scio. Breui sermone differentia inter hominem & simiam in ossis sacri & coccygis fabrica explicari nequit: quia tamen inde non mediocris coniectura haberi debet, Galenum humana ossa neglexisse, aliquot saltem uerbis opportunè recensebitur. Homini itaq;, sub infima lumborũ uertebra, os insigne & forma admodum uarium reponitur, quod ut plurimum sex peculiaribus ossibus constituitur, inuicem per symphysin coalitum'ue ita nexis, ut in hominibus ætate grandioribus, uix commissionis species in posteriori ossis sede

G occurrat.

occurrat, quum interim anteriori regione manifestum exhibeant nexum, aliquid cum corporum uertebrarum commissione præseferentem. Est enim nexus ille magis conspicuus, ubi ossa ueluti corporibus (ut id ad uertebras referam) committuntur. nam ubi in lateribus, & ueluti transuersis processibus inuicem construuntur, uix satis coalitus lineam exprimunt. Horum ossium series tanquam ex lata basi deorsum arctior reddit, nisi fortè quis transuersos secundi ossis processus in latera magis, q̃ primi ossis processus, educi contenderet. Trium superiorum ossiũ transuersi processus, tum sinibus, tum tuberibus donantur, quib. apta coarticulatio cum ilium ossibus perficitur. Superior ossis sedes infimæ lumborum uertebræ ita articulatur, ut illam uertebræ ipsi incumbenti iunctam noui mus: inferior autem sedes in tuberculum desinit, quasi uertebræ ceruicis corpori proportionatum. Istud citra alium processum sinum subit, succedẽtis cuiusdam ossis, quod cum tribus ipsi subnexis ordine ossiculis, coccygis os in homine censemus. perinde atq; os quod sex ossibus extrui dicebamus, sacrum os ab illis nuncupatum arbitramur, qui pueros domi in corporũ dissectionib. perinde atq; in discendis elementis, seu characteribus exercebant. Quatuor coccygis ossis ossiculorum nexus, corporum uertebrarum coniunctioni respondet: & cartilagineum ligamentum multo manifestius hic interuenit, quàm in sacri ossis ossium coarctatione motus omnis prorsus experte. Infimum ossiculũ in cartilaginem cessat, nullo foramine peruium: uti etiam nullum coccygis ossis ossiculũ, foratum cernitur. Dorsalem enim non admittit medullam, neque neruis ab illa principium ducentibus uiam præbet. uti sanè sacrum os, gratia dorsalis medullæ tota ipsius longitudine non aliter quàm uertebræ exculptum est, & elatiori sua sede sub innitente ipsi uertebra, neruos

ita trans-

ita transmittit, ut à lumborum uertebris illos in latera exilire compertum habemus. Reliqua uerò ossium sacri ossis compage, & in anteriora, & in posteriora neruis educendis foramina cælantur, ac sex utrinq; & in anteriori & in posteriori ossis sacri sedib. foramina occurrunt, duobus inuicem coalitis ossibus ita cõmunia, ut superius os maiorem foraminis portionem sibi insculptam gerat: nisi interdum quinq; tantum ossib. sacrum os efformetur, tuncq; primi coccygis ossis ossiculi alia cum sacro osse exurgat coarctio, unde ferè ex lateribus neruis ultimis uia in posteriori tantum sede præbeatur. Canis uerò & simiæ sacrum os, quod forma sacro hominis ossi conferri posset, tantum tribus extruitur ossibus, eundem cum humano osse coalitum commissionemq; molientibus. Inferior tertij ossis sedes perinde humiliorem lumborum uertebræ regionem imitatur, ut superior sedes primi ossis superiorem eiusmodi uertebræ regionem exprimit. Inferiorem tertij ossis sedem subsequuntur ossicula uertebris lumborũ figura admodum similia, in processibus ferè omnibus, & potissimum in corporum & ascendentium descendentiumq; nobis appellatorum processuum nexu, & foraminibus dorsali medullæ et neruis ab illa pullulantibus, paratis. Hæc ossicula in canibus & simijs caudatis, plura quàm tria occurrũt; illisq; solida dein aut nõ forata subsequuntur ossicula, quib. cauda cõstituitur: aliter quàm in non caudatis simijs, quib. Galenus tria eius generis quæ sacro ossi proximè succedũt, præbet ossicula, coccygis nomine ab ipso dignata. Proinde si quis ipsius descriptiones simiarũ, et dein hominũ fabricæ hic cõtulerit, permulta occurrent, quæ de simijs rectè scripta uidebuntur, hominib. neutiquã conuenientia: aliàs statim Galenus sex foramina neruis parata, & ut minimum tria ossicula in homine ignorasse colligetur, præterquam quòd ossium, quorum illi cognitio-

 nem fuisse

nem fuisse donaremus, constructionis speciem non fideliter descripsisset: quum interim Galenum ueram simiæ historiam utcunque assecutum fateamur. Atque id de libris Administrandarum sectionum, & de Ossibus, dictum uelim. nam in libro de Usu partium, in homine ex nouem ossibus, quatuor tantum numerauit, nullam coccygis ossis, neque in hominibus, neque in simijs cognitionem habens. Accedit huc pectoris os, quod in simijs & canibus septem ossibus figura & magnitudine ferè paribus admodum conspicuè efformatur, non multo latioribus, quàm crassis: quum interim humanum pectoris os superiori sua sede latissimum sit, & multò quàm in reliqua regione crassius, & forma admodum diuersum. dein rursus sub finem ipsius latum quoq; euadit, sed non crassum est: mox deinceps in cartilaginem coarctatum, gladij mucroni non absimilem. In medio autem longitudinis, & potissimum ilico ab elatiori sede, pectoris in homine os angustius est, ut inde etiam in lateribus lunatum esse ueteres accommodissimè tradiderint: adeò sanè, ut permagna sit humani ossis à simiarum osse discrimen, neq; etiam septem ossa in hominis osse reperies. & quotquot numero illa sint, alia multo nexus specie, quàm in simijs committunt. Illis enim par omnium ossium est coarticulatio: in homine uerò illa est manifestissima, qua primum os subiecto committitur, reliquorum ossium contextus in ętate consistente latet, uti perquam obscurus in pueris quoq; est, tamen specie formáq; & longitudine ossium à simijs ualde diuersus. Quando hominis mucronata cartilago, inter septimę unius lateris costę cartilaginis, cum alterius lateris septimæ costæ cartilagine nexu, nõ sola educitur, sed instar peculiaris ossis principiũ obtinet, id os à superioribus adeò distinctnm est, ut in mediæ ætatis hominib. tria pectoris tunc occurrant ossa; & si fortè secun-

dum os plurib. per coalitum commissis, in pueris extrui apparet, illa coarctatio simijs non est cōparanda. Et iam antè monui, quantū negligētiæ in Galeni libris occurreret, si ad nuper natos, in sui purgationem cōfugeremus, quum interim sua descriptio quadrupedib. tam concinnè quadret. Adhæc solum in admodum senib. costarum uerarum cartilaginem aliquo modo osseam conspexi, neq; in mediæ ætatis hominibus osseum quid in cartilaginibus apparet: ut in canibus & simijs & ouibus ad summum incrementum nondū perductis, cartilagines osseæ, friabilesq;, ac tantum cartilagines crustæ in modum circumductæ occurrūt. adeò ut haud mirandum sit, Galenum brutorum, nō autem hominū sectione ductum, superiorum costarum cartilagines osseas descripsisse. Pari rursus ratione, si Galenus Romanis medicis quum Germanum militem secarunt, perinde adfuisset, & illius cor non secus quàm elephātis, cuius tam prolixè meminit, expendisset, profectò non tam diffuse cor osse donatum contendisset, aut saltem differentiam hic adnotasset. Quæ quàm sit euidens, indagari uelim, quum decrepiti bouis, aut potius cerui cor cum humano ad manum erit, tunc enim nihil prohiberet, in ceruino corde osseam substātiam, ipsaq; adeò ossicula secus quàm in humano reperire. Quanquā hic aliquem mihi obstrepere nollem, si fortè in decrepiti senis corde substantiā obseruasset, quā meritò cartilagini etiā duriori conferre posset. mirū enim est q; tota hominis constitutio siccis nuper cōmemoratis animalibus mollior sit, & quàm diu molles exhibeat cartilagines, & per coalitum paratos nexus, quos cartilago interuenire solet. Rursus quum scapulam ipsiusq; processus in examen ducimus, atq; certissimò nobis constat, elatiorem ipsius processum cui clauicula coarctatur, à primis dissectionum professoribus summum humerum esse nuncupatum, non'ne luce cla-

 rius est,

rius est, Galenum Hippocratis oratione delusum, in clauiculæ cum eo processu coarticulatione, tertium quoddam os hominibus, secus quàm res se habet, ascribere, quo simiæ destituerentur, quodq́ summus humerus Hippocrati esset nuncupatum: ut interim taceam, tot citra hunc articulum processumq́ pugnantes Galeni sententias. Quum enim Hippocrates summum humerum hominibus duntaxat datum dixisset, coniectura à bobus, canibus, ouibus, porcis, leporib. equis, & eiusmodi quæ uulgò occurrunt quadrupedibus ducta, processum elatiorem scapulæ, cui clauicula nectitur, proculdubio subaudiuit, quum illa animalia eo processu, uti & clauicula, priuari certissimum sit.

Verùm Galenus processum illum in suis simijs obseruans (quòd nimirum illæ perinde atq; homo clauiculis donentur) tanta ueneratione Hippocratem habuit, ut tertium os in dicto contextu, in hominibus esse finxerit: arbitratus Hippocratem in sua oratione hominem simiæ, quemadmodum alijs quadrupedibus, quæ mensis adhibentur, contulisse. Quod si à Galeno præstitum fuisset, frustra iam diu tertium os in homine haud inquisiuissem, neq; ista ratione occasio hac in parte sé obtulisset, quo anatomes parētem hominū cadauera non examinasse colligerem: quamuis et uerior humeri secundum ipsius longitudinem apud Galenū descriptio (non enim passim sibi consentit) idem quoque attestetur, quum cani magis quàm homini competat. Perinde atq; brachialis os, quod in superiori ordine quartum recenseo, ac Galeno rectum & cartilagineum nuncupatur, etiam se in simia, non autem in homine, obseruasse ostendit: quum illi ut nerui cuiusdam propugnaculum sit, priuatim asscribat, ex interna manus sede ad externam deuoluti. Neruus enim ille me non latet, uerùm in hominibus os ipsum non contingit, multo'que minus secundum illud contorquetur. quin po-

quin potius paulò infra mediũ longitudinis cubiti ab interna illius ſede in externam procedit, duas propagines minimo digito, & anulari, & unam medio, in externa illorum ſede, communicaturus, eſt'que ſoboles nerui, quem brachium ſubeuntium neruorum quintum ſtatuo. Cæterùm iam nimius ſum in ijs quibus homo à ſimijs diſcrepet recenſendis, ut oſtendam hominis oſſa Galeno non fuiſſe experta: quum ſemel ſuffeciſſet Galenum ipſum illic cõſulere, ubi tradit de Oſſibus librum à ſe deſcriptũ, cum ſigillatim quale unumquodq; os eſſet, præcipuè quidem in ipſis aridis hominum cadauerib. ſin minus, in ſimijs certè diligenter inſpexiſſet, ea oratiõe plus ſatis indicans ſe, omnia ſimijs & hominibus eſſe communia, ſua'q; ſaltem ſimijs, ſi nõ hominibus, conuenire, prorſus fuiſſe arbitratum. Ac proinde poſthabitis oſſibus, in alijs partib. aliquot differentijs nunc propoſitũ aggrediar. Mihi'q; hic ſtatim magnũ inter ſimiã & hominem adipis ratione ſuccurrit diſcrimen, qui homini ſimiliter ac porco plurimus inter cutem membranam'q; eam colligitur, quæ uniuerſum corpus cutis modo integens, carnoſa, inter reliquas corporis membranas, uulgò nuncupatur. At que huius adipis craſſities, qui in quibuſdam ſedibus, & potiſsimum circa mulierum boni habitus clunes facilè palmæ latitudinem uincit, admodum uaria eſt, tum in unius corporis regionibus, tum quoque in obœſis & macie confectis corporibus. Neq; ullum corpus adeò tabuiſſe obſeruaui, cui non aliquid adipis, ac ueluti glandulosæ fibroſæ'q; adipi familiaris ſubſtantiæ, adhuc repererim. Quanquam hodie neminem adeò leuiter in hominum ſectionibus uerſatum ſcio, qui non adipis copiam & craſſitiem inter cutem & dictam nuper membranam obſeruauerit: inſuper ipſe aut ſimias, aut canes aggreſſus fuerit, uel lanijs in boum, caprarum, ouium, aut uenatoribus in ceruorum

Rationes aliquot ex adipe, muſculis, ligamentisq; ductæ, quib. Galenum hominis fabricã nõ deſcripſiſſe colligitur.

leporumq́ꝫ excoriationibus astiterit: haud dubiè illum non latuit, his animalibus nullam adipem inter cutem & carnosam membranam ullo unquam tempore reponi, & citra adipis interuẽtum membranam cuti esse conterminam. Quod quum sit, ubi quæso Galenus in libris Anatomicis illius adipis meminit, quã tanta mole hominis cuti subditam cernimus? Etsi fortè quis molem illam Galeno, inde quòd eius nullam mentionem fecerit, non ignoratam contendere statuisset, Galenus ipse tum alibi sæpius, tum præcipuè in tertio de Administrandis dissectionibus audiendus est, prolixè disceptans, quo artificio nerui & uenæ inter cutem & carnosam membranam repentes, examinari debeant: ubi tam sedulò rationem docet, cultrum ita iniĳciendi, ut cum cute membranam haud uulneres, ac ne à subditis partibus, laniorum modo, simul utraqꝫ auellas. Est enim non paruæ industriæ, in simia aut cane, quod inibi & in primo quoqꝫ de Administrandis sectionibus scribit, scitè præstare, adeò ut de simĳs opportunè præceperit. Verùm nullus tam amens est, ut in homine cutem cum adipe & membrana, solius tantũ cutis loco auferat. Neqꝫ sanè in homine, ut neqꝫ in porco, quis admodũ monendus est, ne cutem cum membrana in cruribus aut brachĳs, multoq́ꝫ adhuc minus in pectore, abdomine & thoracis lateribus uulneret, quum sola cutis illi uenit auferenda. At luce clarius est, Galenũ de suis simĳs & canibus rectè loqui, & hominis cõstructionẽ ea in parte præterĳsse: ut turbas sileam in scholis concitatas, quũ ridiculè de membrana carnosa uel ideo disputari contigit, quod illã cum Galeno cuti proximam, adipemq́ꝫ eum hominis membranæ substerni ex solis libris nauigantes assererent: qui non eò stupiditatis uenerant, ut abdominis musculos simul omnes, membranæ, aut ut in Arabum interpretibus legitur, panniculi carnosi uice haberent. Arbitror enim tibi

adhuc in

adhuc in animo hærere, quot nugæ in ſcholis Mondini illius carnoſus panniculus mouere ſoleat. Huc accedit, hominis cum ſimia & cane diſcrimen in carnoſa membrana, ad thoracis latera occurrens. illis enim animalibus membrana inibi carnoſis enutritur fibris, muſculoſa'qꝫ ita efficit, ut Galenus peculiarem ex illa conſtituat muſculum, brachij motuum autorem. quum interim homo nihil hac in parte cum bobus, ouibus, & dictis nuper animalibus commune habeat. Adeò ut non mirum uideri debeat, me eo muſculo hominem priuare, quantumuis carnoſam illam in ſimijs canibus' que ſedem cum Galeno obſeruem. Pari etiam ratione, muſculum quem à mammillarū ſede ſurſum ad humeri articulum repere, ac uerſus ſpurias coſtas brachium agere Galenus prodidit, in caudatis ſimijs adinuenio, eiusq́ꝫ hiſtoriam in meis libris, ut quædam Galeni loca dilucidem, prolixè enarro. Verùm quando in hominibus neutiquam occurrit, & ipſe quoque mihi autor eſt, ut Galenū ſimias, non homines, aggreſſum conniueam. Perinde atque muſculus ille, qui in ſimijs ab occipitis oſſe carnoſum principium ducit, & pari cum ſuo principio latitudine, inſtar muſculi non nimium lati, totus carnoſus tantiſper obliquè nōnihil antrorſum deſcendit, donec ſuperiorem ſcapulæ baſis angulū contingat: atqꝫ hic in latum ceſſans tendinem, internæ ſedi ſcapulæ inibi inſeritur, ubi in ipſius dorſo ſpinæ radicem ſtatuimus. multò aliter quàm in homine, qui illo muſculo prorſus deſtituitur: nō minus quàm alio quodam in ſimijs à Galeno eleganter ſpectato, quem carneo initio ex tranſuerſo primæ ceruicis uertebræ proceſſu, ac deinceps & ex tertiæ & quartæ uertebrarum tranſuerſis proceſſibus prognatū, dictoq́ꝫ nuper muſculo latiorem redditum, ſcapulę ſpinæ inibi inſertum ſcripſit, ubi hæc ſummum educit humerum, ac ueluti è regione ceruicis ſcapulæ ſtatuitur. Non enim muſcu-

lus iſte in ſimijs me latet, uerùm homines illo priuari certiſſimò mihi conſtat. Atq; hic animum unà adhiberi optauerim, muſculum ſimijs & canibus communem, qui à tranſuerſis quoq; elatiorum ceruicis uertebrarum proceſſibus enatus, in ſuperiorem baſis ſcapulę angulũ inſeritur, homini ualidiorem ampliorem'q;, quàm ſimię obtigiſſe. Neq; etiam hoc loco ſubticendum eſſet, q͂ Galenus prolixè ſuperiorẽ eius muſculi partem deſcribit, ac de illa in Lycum ferè ſui oblitus altercatur, quem ego monachorum cucullis comparare ſoleo, mihi'que ſecundus ſcapulæ motorum habetur: quũ interim humilioris eius muſculi partis uix uerbo poſt plurium muſculorum enarrationem meminerit. adeò ut non uulgariter hinc quis perſuaderi debeat, illum muſculum non in hominibus, ſed canibus potius à Galeno diſſectum. Præterea muſculum quem Galenus ab oſſe *υ* imaginem referente initium ducere, ac ſcapulæ implantari, illam'q; (in muſculi illius officio deluſus) ab ipſo attolli duobus in locis tradidit, in homine neutiquam uidit. aliàs enim illum toto ductu carneum eſſe, quemadmodum in ſimijs uidere eſt, nõ ſcripſiſſet: neq; nullum omnino uniuerſi corporis muſculum imaginem illius referre propoſuiſſet, cui maxillam inferiorem deorſum ducendi munus concreditum affirmamus: qui duobus ueluti uentribus efformatus, in medio ductu neruoſus euadit, teretis tendinis formã exprimens. Perinde ac muſculus à ſcapula in os *υ* ſimile inſertus, homini nerueus ſpectatur, ubi muſculũ ſubit, qui à clauicula et pectoris oſſe prognatus, occipitis oſſi implantatur, capitis motib. ſubſeruiens. Quòd uerò muſculus iſte, in cuius mentionem caſu incidimus, Galenum haudquaquam muſculos caput mouẽtes in homine ſecuiſſe cõmonſtret, illi demum in confeſſo erit, qui caudatam ſimiam hic homini contulerit, & Galeni deſcriptionem, quæ in uarijs & ſibi hoc loco pugnantibus uc-

tibus uerior est, simiæ cōpetere didicerit, cui dicti musculi initia magis quàm in homine sunt distincta: cuiq; alius attenditur musculus, ipsi primùm ad insertionem connatus, multò sanè aliter, quàm in homine nos cum ijs qui Galenum præcesserunt anatomicis cōperimus, unumq; hic musculum statuimus, quum in simijs facile numerum augere liceat. Quanquā quod iam propono, adhuc dilucidius demonstret secundū par musculorum caput mouentium, quorum apud Galenum descriptio nimis manifestò arguit, illud in cane et simia ab ipso dissectum: quum illis cōueniat animalibus, homini autem nequaquā, qui in eo pari tam multos cum forma, tum uentrib. pluribus, tum tendinibus, ac multiplici congressu admodum uarios exhibet musculos, quorū historia non nisi prolixa oratione recenseri posset: à qua temperare licebit, quòd nimium liquidò iam anatomen aggredientibus constare arbitror, musculos hominis caput mouentes nō fuisse à Galeno in examen ductos. Rursus si quadrupedum thoraci hominis thoracem longitudine cedere animaduerterimus, non mirum sanè erit, aliam seriem musculorum thoracem agentiū in canibus & caudatis simijs, quàm in hominibus reperiri, hincq; proculdubio in propositi axiomatis robur nobis argumenta patêre. Nam Galenus musculum enumerat anteriori thoracis parti exporrectum, quem in canibus & caudatis simijs adinuenio, tanquam recti abdominis musculi partem. ubi enim is super costarum cartilagines in hominibus cessat, illic in istis animalibus quasi latum tendinem educit, costarum cartilaginibus secundùm pectoris ossis latus exporrectū, & iuxta secundæ costæ cartilaginem carneo tubere depressi uentris musculi modo adauctum. Quando itaq; horum nihil in homine appareat, ex Galeni autoritate duntaxat musculum homini, meis oculis fidem haud derogans, ascribere nequeo.

Vti necq; illum homini tribuo, qui Galeno perinde ac mihi in canibus simijsq; adamussim obuius fuit, qui à transuersis aliquot ceruicis uertebrarum processibus initium sumens, ac superiorum costarum motib. subseruiens, secundum anteriorẽ eius musculi sedem protenditur, qui à scapula enatus, octo superioribus costis instar manus inseritur, thoracemq; mouentium secundus mihi habetur. Scio etiam, me de lumborum carnibus (ut aliorum anatomicorum uoce utar) longè aliam, quàm Galenum, historiam instituisse, magnamq; hic hominum cum simijs differentiam sese offerre: uerùm quia Galeni hoc loco descriptiones prorsus interturbatæ difficilesq; mihi occurrerunt, & canibus interim & simijs non omni ex parte conueniunt, ab illis nullam mihi qua Galenus homines non aggressus probetur, rationem sumam: utcunq; tamen nemo ambigere possit, Galeni descriptiones canibus uel ob musculum quo abundant, multo magis quàm hominibus esse accõmodatas. Quemadmodum & in dorsi ligamentorum enarratione, hominis ligamenta non esse Galeno dissecta, uel ex illis animaduertes, quæ secundũ dorsi longitudinem ad spinas exporrigi testatur, & in hominibus, uti tamen in bobus ferè & ouibus, non nisi optima ratione neutiquam inueniuntur. Si latescentem in extrema manu tendinem obseruauerimus, illum cuti depili manus undiq; in homine subtendi non audemus asserere, quum carnea moles primum pollicis occupans articulũ, & Veneris montis loco à Chiromanticis habita: dein illa quæ ad externum uolæ latus sub paruo digito consistit, atque ad Lunam ab ipsis refertur: item digitorum latera, illo tendine non obducantur. quamuis interim, quum simię manum contemplamur, ac depilem in illa regionẽ obseruamus, oratio Galeni magis ueritati consona deprehendatur. Huic nõ est absimile, quòd Galenus iam in dissectionibus exercitatior,

citatior, neq; adeò ex aliorum placitis, aut sua imaginatione corporis fabricam scribendo fingens, tendinem cui tertij pollicis articuli flectendi munus cōcreditum est, graciliorem illis asserit, qui tertios reliquorum digitorum articulos flectunt. Videmus enim peculiarem quodammodo musculum in homine, tendinem ualidissimum uersus tertium pollicis os educere, alijs qui cæterorum digitorum tertium os accedunt neutiquā inferiorem. Quanquam non sit mirum, eiusmodi à Galeno posteris esse tradita, quum nouerimus simiæ pollicem longe hominis pollice et robore & mole inferiorem, ac proinde graciliori tendine contentum esse oportere. Quòd autem in non caudatis simijs, musculi huius et tendinis examen instituerit, inde colligo: quòd in caudatis, et languido exiguoq; pollice donatis simijs, musculus iste desideretur, eius uices subeunte tenui eius tendinis portione, qui illis tertium medij digiti os flectit. Ex uolæ enim medio, portiuncula ab eo tendine pronascitur, pollici transuersim deriuata: adeò ut tale quid Galenū aliquando spectasse arbitrer, quū quinq; musculos primi & secundi pollicis ossium flexionis autores in libris de Partium usu ignorans, rationem comminisci uoluit, qua pollicem super reliquos digitos uersus uolæ medium flecti ostenderet. Aiebat enim, musculum quendam in quinq; tendines diuidi, priusquam brachiale superaret, quorum quatuor tres æquales efformantes angulos, quatuor digitos accederent: quintus autem tendo cum illo qui medium digitum adit, tantisper colligatus duceretur, donec in uolę mediū pertigisset, illincq; tanquam habena qua auriga equū agit, ex anulo transuersim pollici porrigeretur.

Verùm nunc falsarum descriptionū, aut repugnantium sententiarum nullam, neque etiam actionem, uel usum à Galeno ignoratum, persequi est animus: sed ea tantum, quæ hominem ab ipso non dissectum, me an-

nuere cogunt. Ex quorum claſſe & muſculi ſunt cubitum extendentes, quos primo de Adminiſtrandis diſſectionibus (in libris enim de Vſu partiū omnia de cubitum mouentibus muſculis ſunt ridiculè conficta) ut in ſimia habent, recenſuit. adeò ut mirum non ſit, tres muſculos illum inter extendentes (ſecus quàm in homine obſeruamus) numeraſſe. Quum enim unum principium homini ab humero, alterum ab humiliori ſcapulę coſta enaſcatur, ambo ante longitudinis humeri medium ita commiſcentur, coëuntq́;, ac ſi unius muſculi principia cenſenda forent. Deinde quando principium ab humero pronatum, in deſcenſu carnoſa portione augeri à me ſcriptum eſt, id ita fit, ut arduū prorſus & difficile eſſet, illam alicuius priuati muſculi loco habere: quum interim ſimiæ tres diſtinctos, neq; Galeni hiſtoriæ parum conuenientes exhibeant muſculos, præter impenſè gracilem quendam muſculum, quem caudatis ſimijs à ſcapula in ulnā ferri, in meis libris traditum eſt. Neque etiam ſat memini, an principium muſculi anterioris cubitum flectētium, quod ab interno ſcapulæ proceſſu enaſcitur, ſimijs gracilius ſit illo, quod ab elatiſſima ceruicis ſcapulæ ſede originem ſumit, quemadmodum Galeno placuit: quum interim in homine omnino ſecus uidere ſit. internum enim principium inſigniter latum eſt, partim nerueum, & partim carneum, externo interea principio teretis tendinis duntaxat imaginem referente: quemadmodum & internum quoq; in ſimijs fortè nerueum duntaxat occurrit, tendinis ſpeciem referens, quòd interior ſcapulæ proceſſus illis minus quàm hominibus educitur. Vnde etiam Galenus in illo muſculo promptius uidetur eluſus, quem quum ſcapulæ motib. duntaxat ſubſeruiat, non rectè altioris ad pectus brachij adductionis autorē poſuit. Spectat enim muſculus iſte in ſimijs ſua inſertione nōnihil in articuli ſcapulæ cum humero

ligamētum, quum tam exiguam insertionem in internum scapulæ processum (secus quàm in homine) moliri potuerit, cui tota insertio in insignem aliàs internum scapulę processum pertinet. Primus tibiā mouentiū musculus ab anteriori sede appendicis ilium ossis pronatus, & obliquo ingressu tandem in tibiam ductus, tereti tendine hominibus inseritur: simijs autem, ut Galenus quoq; testatur, latiori. Quanquam non ex hoc tantum musculo, uerùm & alijs multis tibiæ motoribus, Galenum posteris simiarum in musculis historiam reliquisse constat: quando omnib. anteriori tibiæ sedi insertis tendinibus, latitudinem, (ut in simijs profectò cernimus) asscribat, quum homini interim sint teretes, & compacti magis. Atq; hæc differentia in sectionibus multo insignior spectatur, quàm quis ex solis libris sibi persuaderet. Iam quoq; non minus discrimen exhibet musculus Galeno admodum familiaris, & latus ab illo nuncupatus, quem tibiam mouentium quartum censemus, aliam longe in simia quàm homine speciem sibi uendicans. Simiæ enim ab infima coxendicis ossis sede, quemadmodum Galenus rectè prodidit (etiamsi in capitum inde pronatorum serie & ordine enarrando peccet) musculus iste quartus enascitur, ualido sanè initio, quod mox in progressu auctum, latum simplicem'que toto ductu efficit musculum, secundùm exterius femoris caput ad tibiam, insertionis'que suæ sedem prorepens. Homini uerò, quarti musculi principium omnino neruеum est, & paulò sub exortu primùm euadit carneum, exacti, quòd ad muris lacertæ'ue formam spectat, non autem lati musculi speciem præseferens. Quum medium longitudinis femoris quodammodo superauit, gracilior redditur, & externa ipsius sede insigniter nerueus, in tendinem cessaturus apparet: interna autem, qua carnis naturam adhuc seruat, portio

quædam

quædam carnoſa cui femur initium præbet, illi perinde adnaſcitur, ac ſi peculiaris muſculus ipſum augeret, ſimulq́ ambo rurſus incraſſatum cõſtituerent muſculum, tandem fibulæ apici ualidiſſimè inſertum. Portio muſculi loco quinti femur mouentium cõmemorati, quæ homini tendine tereti interno femoris capiti implantatur, carnoſam ſimijs molitur inſertionem. ac proinde non mirum eſt, id à Galeno haud ſecus quàm ſi & in homine idem occurreret, ſcriptis mandatum.

Atq; huic propemodum loco correſpondet diſcrimen, in lateſcente ſub pedis planta tendine obſeruatũ. In ſimijs namq; muſculus nos nõ latet, qui ab externo femoris capite pronatus, poſtquam ad medium longitudinis tibię peruenit, in gracilem ceſſat tendinem, qui peculiari ſinu in poſteriori calcis oſſis ſede celato uectus plantam ſubit, inibi, ut in manu ſpectat̃, lateſcens. adeò ut Galeni dogmatib. ſimia hac in parte quadret: præterquam quòd calcis oſſi neutiquam portione aliqua tendo iſte implantetur, ſed uix tranſuerſi ligamenti beneficio illi committatur. quum interim Galenus tendinem hunc bipartitũ, una portione calcis oſſi innecti, altera plantã ſubire docuerit. In homine autem muſculũ in lateſcentem tendinem eductũ neutiquam deprehendimus. quamuis interim nos non lateat ligamentum muſculo obnatum, quem ſecundorum quatuor digitorum oſſium flexionis autorem ſtatuimus, quod tendinis eiuſmodi uicibus fungi hinc liquidò patet, quòd muſculus ille in quatuor ſectus tendines, priuſquam tranſuerſa digitorum ligamenta ſubeant, non amplius ligamentũ id ſibi obnatum gerat. Verùm id à muſculo inibi abſcedens, in quinq; proceſſus deducitur, humiliori quinq; pedis digitorum regioni expanſos. Neq; eſt quòd quiſpiam muſculum inter pedem mouentes mihi tertio loco commemoratum, Galeni hiſtoriæ competere credat, quum priuſquam articulũ

genu no-

genu notatu digno interuallo superauit, carneus esse desinat, & internæ calcis sedi innascat in medio propemodū ductu quem à tibia ad calcis postremū quis metiretur. Adde illi neutiquam tantum molis esse, ut cum nuper commemoratis hominibus peculiari ligamento conferri queat. In præsenti non oscitanter inspiciendus esset tendo duorum primorum pedem agentium, qui à femoris capitibus enati, impensius protuberantem suræ regionem constituunt, atq; sub medio longitudinis tibiæ simul in ualidum latumq; tendinem desinunt, qui in caudatis simijs deorsum repens, & sensim arctior redditus nulli connascitur musculo, sed incommixtus calcis ossi, quemadmodum pulchrè Galeni narrat historia, inseritur: secus multò quàm in hominibus, quibus tendo longè supra calcis os, prorsus cum quarti pedem mouentium musculi (qui cum duob. nuper commemoratis suram quoq; efficit) tendine coit, itaq; connascitur, ut integrum ad calcis usque os haudquaquam dirimere queas. Huic quoq; differentiæ illa accedit, quam in quarti nunc commemorati musculi tendine non ineptè quis expendendam duxerit. Galenus namq; musculum hunc à tibiæ osse & fibula pronatum, in exactum & carne destitutum tendinem neutiquam desinere, sed musculum illum adhuc carneum in calcis os insertionem moliri contendit: ea nimirū ratione, qua musculū eum in caudatis simijs inseri haud ignoro. At homini secus fit, longo enim interuallo musculus ille priusquam calci inseritur, in exquisitū & carnis naturā nullibi referentem cessat tendinem, qui duorum primorum musculorum tendine auctus, calcem adit. Quod sanè Homerus non ignorauit, funis traiectū describens, quo Hector Achillis currui alligatus, circū mœnia Troiæ raptabatur. Neq; hic etiā prætereunda est spectatu elegans differentia eorū musculorum, qui commemoratis modò in posteriori tibiæ

regione ſubſternuntur, quorum duo digitorum moti bus præſunt, illoſq́ꝫ mouentium ſecundus & tertius mihi numerantur, unus duobus illis tectus, tibiæq́ꝫ & fibulæ oſſi proximè accumbens, pedis motorum quin tus habetur. Præſentes enim muſculi in ſimijs priuſquam inferiorem tibiæ oſſis appendicem contingunt, ſua carnea ſubſtantia arctantur, & cæterorum ferè mu ſculorum, quibus teretes tendines obtigerunt modò, in tendinem ceſſant. Homini uerò, peculiari quadam forma, ubi tendinem ſunt educturi, tam lati quodammodo ſpectantur, atq́ꝫ in medio illorum ductu, tendinemq́ꝫ ex uno tantum latere depromunt, alterius lateris humiliori angulo adhuc carneo, perinde ac ſi angulus carnei quadranguli cenſendus eſſet. Cæterùm præſenti negotio magis adhuc congruit, ſexti pedem mouentis muſculi in homine diſcrimen, quo à ſimiæ conſtructione euariat, ac cum Galeni deſcriptionibus pugnat. Homini enim, in anteriori tibię ſede, muſculus cæteris omnibus huius regionis præpoſitus, initiũ ducit, ubi fibula tibiæ oſſi committitur, & elegantem muſculi ſpeciem referens, ſub medio longitudinis tibiæ in teretem ceſſat tendinem, qui tranſuerſo in tibiæ anteriori ſede iuxta illius cum talo articulum occurrente ligamento uectus, in pedij os pollicem ſuſtinens ceſſat. Quum interim caudatis ſimijs tendo ille non tantũ bicornis reddatur, ad octaui pedem mouentium muſculi imaginem, qui ſecundum humiliorem fibulæ appen dicem in tranſuerſo ligamento deductus, pedij oſſi par uum digitum ſuffulcienti inſeritur. Verùm caudatis ſimijs duo obtigerunt muſculi diſſecantib. admodũ con ſpicui, quorũ poſterior multo anteriori ipſiq́ꝫ inſtrato gracilior eſt, ambo illi oſſi implantati, quod ſextum hominis muſculum admittere dicebam. Muſculus ſecun di quatuor digitorum articuli flexionis autor, uel tantum in homine à ſimia uariat, quanta lateſcentis ſimiæ

tendinis

tendinis differentia cum ligamento spectatur, illi musculo obnato. præterquam quòd is tantò longioribus tendinibus in simijs est conspicuus, quantum illarum pes humanum longitudine superat. Neque mirum uideri debet, nos simiæ longiorem quàm homini pedem asscribere, cui Galenus omnium longissimum obtigisse prolixa oratione ostendit: sed quàm uerè interim, animum diligenter adhibenti, & à me contrariæ sententiæ admonito, facilè constat. Iam pedis simiæ pollex à nostro uarius, illaq; discrepans digitorum diductio, quam Galenus, quum citra sectionem ipsi occurreret, in suis libris haud subticuit, illum quoq; docere debebant, aliam multò digitos mouentium musculorum constructionem in hominibus, quàm simijs existere. Nam etsi in illis describendis sui sit immemor, tamen illam ueritati proximam dices proculdubio esse sententiam, quæ simijs ab homine multis numeris uariantibus proximè conuenit. Atq; ne omnes digitos mouentes præteream, secundi & tertij ipsos mouentium tendines expendendos putauerim. Prius itaq; recensui, quónam pactò musculi illi posteriorem tibię sedem occupantes, suos tendines aliter in hominibus quàm simijs educerent, quorum series nunc est examinanda. Secundi in homine musculi tendo obliquè per plantam repens, maxima ex parte pollicem adit, ipsius secundo articulo ualidissimè insertus. Tertij autem musculi tendo, sub illo uersus terram obliquè uectus decussatim, seu instar X cum ipso situatur: ac tenuem omnino portionem à secundi musculi tendine assumens, illaq; modicè adauctus, in quatuor tendines partitur, quatuor digitos accedentes, & tertij illorum ossis flexionis opifices. Atq; hi illo qui pollicem petit tanto graciliores occurrunt, quantū pollex cæteros digitos crassitie & mole anteit. Porrò in caudatis simijs, ubi secundi musculi tendo cum tertij tendine decussatim ince-

dit,totus ſecundi muſculi tendo,tertij tendini prorſus cõmiſcetur,& cum illo coit,ac deniq; ex ambob. unus cõflatẽ tendo:qui ex ipſo coalitu gracilẽ tendinem portiunculã'ue tranſuerſim pollici deriuat,illius os cui unguis firmatẽ flexuram.perinde nimirũ, atq; in caudatæ ſimię uola,tendinem tertiũ medij digiti os flectentem, portiunculam tranſuerſim manus pollici elargiri dicebam.Pręcipua aũt coalitus illius pars,in quatuor diducta tendines,cæteris digitis exporrigiẽ,multo portiuncula pollicem adeunte craſſiores.Cęterùm nõ mirũ eſſe debet,diuerſam illã pollicis fabricã frequẽtes in muſculis differentias parare: qualis etiã ex muſculo cõſurgit,qui à pedij oſſe indicem ſuſtinente priuatim ſimiæ pollici inſeriẽ,illũ'q; indici proximè adducit.Quemadmodũ quoq; alia ſeries eſt carnoſę illius in homine molis,quę in ſuperiori pedis ſede repoſita, unũ tendinem pollici largitur,& trib.illi proximis digitis,illos cũ pollice in externũ latus inclinãs.Nam ſimię pollici perinde atq; in manu duo muſculi obtigerũt, ſuperiori illius ſedi implantati,quorũ gracilior illius tendinis officio ſatagit,quem nunc ex ſuperiori pedis ſede ipſum adire dicebã.Ac dein duo ſatis circũſcripti muſculi ſuperiorẽ pedis ſedẽ occupant,quib.quatuor digiti à pollice(uti Galenus rectè ſcripſit)ſimijs abducunẽ.Sic muſculi primos digitorũ articulos flectentes in hominis pede,nõ tam cõmodè poſſunt in numerũ colligi,ac magis inſtar carneæ indigeſtæ'q; molis ſunt conſpicui, q̃ in ſimijs, quib. cum manus muſculis elegantiorẽ proportionẽ exhibent. Sed quid abſoni eſt,in pedis muſculis tot differentias cumulatim ſeſe proferre, quũ magnum in motib.obſeruemus diſcrimen, & nunquã parem conſtructionẽ in operationum actionũ'q; aut uſuũ uarietate inueniamus:Suffecerit itaq; ex muſculorũ ligamentorum'q; hiſtoria hæc loca attuliſſe,quibus Galenũ hominem non ſecuiſſe conficerem. Quod num perinde

in uenis

in uenis et arterijs usuuenerit, nullius sanè autoritatem ęquè ac suam argumento futuram putauerim. Si enim ipse librum de Venarum arteriarumq́ natura, & qua per uniuersum corpus diffunduntur serie, conscripturus, apertè Antisthenem monet, se illa de uenis ac arterijs in commentarios redacturum, quæ in simijs ipse spectauerat, nulla hominis habita mentione: quid nobis secus est colligendum, quàm simiæ uenarum arteriarumq́ ductum & distributionem à Galeno descripsit: idq́ adhuc magis, quum in nullis Galeni libris alicuius discriminis ipsum meminisse sentiam, quo simias ab homine in uasorum propaginibus differre cognouisset: Nisi locum fortè in decimo commentario in secundum Hippocratis librum de Victus ratione morborum acutorum exceperis, quo occasione, quam mox dicam, sumpta, hominis sine coniuge uenam secus quàm simijs, à caua uena initium sumere, pręter rei ueritatem est imaginatus. Simulatq́ enim notatu digna quędam ex multis discrimina proposuero, quib. homo à simia et cane uasorũ digestiõe ductúue uariat, aliquid de uena cõiuge destituta subijciã. Si itaq́ colũ intestinũ toto incessu, quo sub uentriculo exporrigit̃, quóue à lienis sede sub iecur usq́ repit, nullã mesenterij partem in hominib. obtinuisse expenderimus, sed humiliorẽ nobis uocatã omenti membranam uentriculi posteriori sedi omnino subiectã, & à liene ad iecur protensam, ipsi mesenterij uice, secus quàm in simijs, et magis adhuc quàm in canibus, esse nobis cõstiterit: mox quoq́ in promptu erit, alia portæ uenæ in homine quàm simia, ramorũ series. A portę enim uenę trunco, humiliori omenti membrana suffulto, ac lieni pręcipua portione exporrecto, in homine insignes uenę colũ intestinũ toto prius dicto ingressu implicant, quas Galenum descripsisse mirandũ non est, quum simiarũ canũq́ historiã potius quàm hominum posteris cõmunicauerit. Vt prętereã duas uenas

Loca nõnulla ex uenarum arteriarumq́ serie desumpta: quib. Galenus homines nõ secuisse colligitur.

 uentriculi

uentriculi fundum hominibus intertexere superiori membrana omenti innatas: quarum una uentriculum ex dextro latere adit, altera à sinistro: ambæq; ad uentriculi medium cessant. unica interim uena in canibus ex sinistro latere uentriculũ petente, quæ toti illius fundo ad inferius usque ipsius orificium, ab humilima lieni inserta uena exporrigitur. Atque huic differentiæ illa similis est, quæ ex frequenti cæterarum propaginũ serie consurgit, ab alijs uenis pullulantium; quæ lieni iam sunt proximæ, ac in totum ipsius corpus disseminantur. Quum enim Galenus non ultra duarum propaginum meminit, uariæ profectò & multiplices homini in lienis ad uentriculum nexu obtigerunt. Verùm non proposui omnia quæ diffusè in hanc sententiam meis de Humani corporis fabrica libris in promptu sunt, huc referre, quum de singulis ferè organis aliquid adnotasse suffecerit. Quare & uenę cauæ iam meminisse conueniet, quæ (si quicquam aliud modò) præcipuè docet, Galenum hominis anatomen nunquam spectasse. quod uel ex eius per septum transuersum ductu quis leui opera animaduertet. Canis enim & simia uti thoracis longitudine hominem egregiè superant, ita quoq; uenæ cauæ ductus per thoracem alius meritò homini quàm simiæ contigit. Atq; ita simię canis'ue uena caua septum transuersum perforãs, in cauitatem incidit, inter duas thoracem intercipiẽtes membranas & inter cordis inuolucrũ septum'q; transuersum conspicuã: in qua peculiaris lobus seu fibra pulmonis consistit, mollissimi lectuli modo cauam suffulciens, ac manus quodammodo ritu, in longo hoc progressu, quo aliàs suspensa nulli'q; corpori innixa duceretur, non sine singulari Naturæ industria sustinens. Ex hac amplitudine, uena caua eum in modum à pulmone cõtenta, cordis permeat inuolucrum, tandem in cor orificio multò quàm ipsius sit caudex ampliore dehiscens. Porrò, cor-

rò, cordis inuolucrum in homine tota humiliori sua sede insigni amplitudine septo connascitur, neque ullum inter cordis inuolucrum & septum sese offert interuallum, in quo cauitas inter ipsa & thoracem intersepientes membranas occurrere posset. Atque ita etiã multo minus pulmonis fibra peculiaris, quæ cauam suffulciret, hic reponi debuit. Ac proinde caua absque ullius inanis spacij, aut alicuius corporis interuentu, septũ transuersum simul cum cordis inuolucro permeat, hac ratione multis modis à cauæ uenæ in simijs & canibus ductu euariãs: discrimine interim à Galeno haud animaduerso. quemadmodum sanè in uenæ coniuge carentis principio differẽtiam statuit, eamque, quòd memini, inter omnes quas quis sub cute in dissectionibus enumerare posset, solam. adeò, ut accurata diligentia illis ueniat expendenda, qui Galenum homines secuisse, etiam admoniti, contendunt: ut nullũ illic discrimen animaduertentes, suæ rationi, pietatis in Galenum ergò, haud derogare pergant. Præceptum est Hippocratis, dolore lateris ad clauiculam usque pertingente, cubiti uenam interiorem esse aperiendam: dolore uerò ad inferiora, atque adeò sub septo consistente, purgans medicamentum porrigendum. Galenus præceptũ hoc perinde intellexit, ac si Hippocrates in tumorib. qui quatuor superiorib. costis molesti essent, uenæ sectionem præcepisset: quum uerò in aliquibus octo humiliorũ costarum affectus subsisteret, purgans pharmacũ administrandum foret. non secus quàm si Hippocrates illas costas à uenis secandis nimiũ dissitas arbitratus fuisset; aut fortè quod is metuisset sanguinem inflammationi conterminum per cor ducendum, quoties brachij uena in humiliorum costarum inflammationibus aperiretur: ad eam nimirum rationem, qua Auicennæ canonem institutum nouimus, ne per partes digniores uenenosum sanguinem duceremus, quasi uerò Hippocrates in

crates in iecoris, uentriculi & lienis inflammationibus uenas in cubito diuidi prohibuisset. Cæterùm quî ego Hippocratis locũ intelligam, alibi à me proditum nosti: atq; unà ostensum, ex cõmemorata eius loci Galeni sententia, ipsi persuasum esse, diuũ Hippocratem in hominum sectionibus uersatum, aliam in suis simijs quàm ipsum uenarum reperisse seriem, quę Hippocratem urgeret purgans pharmacum uenæ sectioni præferre. adeò, ut Galenus aliũ uenæ pari carentis ortum in hominib. quàm in simijs finxerint, & propter Hippocratis oraculum se ita turbauerit, ut admodum pugnantia de uenæ pari carentis initio persecutus esse uideatur. In nuper enim commemorato in librum secundum de Victus ratione cõmentario, uel ter sibi nõ constat. Venæ enim cauæ seriem in thorace descripturus, uniuersim testatur, uenam octo inferiorib. costis propagines diffundentem, à caua initium obtinere, priusquam ad cor pertingat: ilico subdens, in nonnullis animalibus illam supra cor à caua pronasci: in homine uerò ex ea cauę sede ipsam depromi scribens, qua hęc dextram cordis aurem cõtingit. Dein sui parum memor, nõnihil inferius tradit, humiliores hominis costas à uena enutriri, quæ sub corde à caua exorditur. Huic sententiæ illa respondet, qua in sexto de Hippocratis & Platonis dogmatibus monemur, cordis inuolucrum unà cum membranis omnib. thoracem interdiuidentibus, & pulmoni obductis, alimentum à caua priusquam ad cor deferatur assumere. Non enim ambigo, quum inibi membranarum pulmonem ambientiũ meminit, illum membranam costas succingentem subaudiuisse. At in libro de Venarum arteriarumq; dissectione, uenam coniuge carentem à dextræ auris sede ad sinistras thoracis partes proficisci, atq; ad quintam thoracis uertebram deduci in quibusdam animalibus, prodidit, in simijs autem paulò suprà aurem in dextris

partibus

partibus hanc poni asserens, pluraq́; hic quàm in commentarijs in libros de Victus ratione, costarum interualla, ex uena absq; pari nutrimentum petere fassus. Parem sententiam in septimo de Administrandis dissectionibus profert, nisi quòd illã hic à uena iuxta dextrum cordis sinum consistente initium sumere, simpliciter innuerit, quũ illic uenam sine pari ad sinistras thoracis partes duci non uerè adiecerit. Quinetiam alio eius septimi libri loco, hanc uenam ex dextro cordis sinu, nõ aliter quàm coronalem pronasci docet: quamuis id in simijs neutiquam eueniat. Adeò sanè, ut nimium euidens sit, Galenum uenam pari carentem in homine aliud initium quàm in simijs sumere, arbitratum esse. Et mirum quoque non est, tam uaria de hac uena in suis scriptis occurrere, quum hominis uenam non examinauerit. cui prorsus eodem modo, ut simijs et canibus, exoritur, & omnibus partibus respondet: nisi fortassis hominis uena superiores costas magis, quàm canum uena enutriat. quum toties omnes costas à uena coniuge destituta, hominibus enutriri, sobolesq́; assumere spectauerimus. Et quanquam Galenus hominem non esset intuitus, rationibus tamen nihilominus illi expendendum erat, sine pari uenam hominib. non potuisse sub corde, aut etiam è regione dextræ cordis auriculæ initium sumere, neq; hic ullum inter simiam & hominem confingendum esse discrimen. Natura enim, quum à lumborũ uertebris, usq; ad elatiores thoracis uertebras uenæ cauę caudicem dorso cõmittere, aut ab ipsa geniculatim propagines, perinde atque in lumbis molitur, uertebris intermedijs costisq́; offerre nequiuit: quòd scilicet septum transuersum, & iecur, & dein cor, & uasa pulmoni distributa, cauam uenam à uertebris nimiũ eleuarent, neq; accumbere sinerent: necessum illi fuit, alicunde propaginem à caua uena deducere, à qua uertebrarum corporibus in incessu

firmata,instar caudicis,soboles omnibus partibus exporrigerentur:quib.propter cauæ à uertebris distantiam,ab illa surculos sumere inhibitum fuit. Atq; hic Natura, uti nunquã aliàs,occasionem haud prætериjt, sed simulatq; caua cor superauit, illius'q; inuolucrũ transijt,& solius magnæ arteriæ processibus, & aspera arteria,& uia cibum potum'que deducente, ab incubitu in uertebras prohibetur, ex dextro ipsius latere truncum illum insignem eduxit, qui dextro uertebrarum lateri deorsum exporrectus,utrinque costis soboles elargitur:nobis'que uena paris expers ideo nominatur, quòd ex sinistro latere alia ipsi par,coniunx'ue à caua non enascitur. Ex ductu,quem secundùm dextrum latus uertebrarum tentat,media scilicet sede,& sinistro latere à magna arteria,& uia quæ cibos, & potũ defert,impeditis,in promptu est,illam neq; ex sinistro cauæ latere,neque etiam ex humiliori ipsius sede,multóque adhuc minus ex superiori potuisse initium sumere. Atque hinc liquet,eam sub corde educi haud potuisse.nam alia opus fuisset uena illi dorsi interuallo offerenda,quod inter illius ortum sedem'q; unde nunc principium sumit,reponitur. Deinde nimium suspensa,& parum firmata esset,si sub corde enata, ad uertebras protenderetur: prٍeterquam quod homini à caua in cordis inuolucro adhuc repente, tum enasci debuisset. Quod etiam argumento est,illam à caua è regione dextræ auriculæ non enatam: & hic sanè illi obfuissent,uena arterialis,& arteria uenalis, & dein asperæ arteriæ soboles in pulmones primùm sub cordis basi dissectę:adeò ut illarũ causa,aut tam altè,priusquã dorsum adire potuisset,necessum illi fuisset scandere, atq; modò initiũ sumit:aut tam demisse deduci,ac sub corde principium aliàs obtinuisset. Hic speciminis argumentorum, quibus ex uenarum serie Galenum homines non secuisse mihi persuadeo, finẽ posuissem,

nisi

nisi Syluius peculiaria loca aliàs omnia subticens, priuatim ægrè tulisset in meis libris legi, Galenum externas & sub cute reptantes duntaxat uenas in homine, citra sectionem uidisse: quod mihi tam uerisimile est, quàm quòd maximè. Noui enim, in nulla uasorum serie tantum esse discriminis, atque in uenis cutem cubiti & extremæ manus subeūtibus, ut raros homines eadem prorsus serie donatos uideamus. Quia tamen Galeni eius seriei in tertio de Administrandis sectionibus descriptionem, plurium brachijs, saltem in maiorum ramorū ductu, cōuenire animaduerti, facile in animū duxi, eas uenas illi ita uisas, ut in sanguinis missione eas indies intuemur. sed Galenū in alto corporis latitantem ramorum seriem spectasse, nequaquam credidi, quum eius descriptio magna ex parte illi non conueniat. Vt enim taceam, nos in humerariæ ortu hactenus falsos, quam à iugulari altius multo quàm axillarem, cui cauę in iugulo partitio originē præbet, enasci, ac nescio quibus modis secundum clauiculam contorqueri, libris fidentes putauimus, non intuemur humerariam circa cubiti articulum aliquo pacto penitius ramum notatu dignum immittere, & cum alio axillaris uenæ ramo uenam similem illi constituere: quam sub cute ex duabus conflatam propaginibus, communem rectissimè nuncupamus, alijs quibusdam mediæ nomen illi tribuentibus. Quum tamen Galenus in profundo corporis eundem scribat fieri uenarum congressum, quem in superficie prius commemorauerat: parum animaduertens, axillarem mox à suo in brachium ingressu, in duos truncos partiri, ac unum cuti quodammodo exporrectum, tandem illum fieri, quem Galenus totius axillaris nomine habuit. Verùm grandior truncus, hinc inde insignes à se diffundens propagines, arteriæ brachium petenti toto ingressu iunctus, ac inter duos cubitum flectentes musculos reconditus in cubitum fer-

Galenū internas, & in alto latitantes brachij uenas, in homine non uidisse.

tur, eandem cum arteria distributionem (uti à me scriptum est) ad digitorũ usq; extrema tentans, neq; quicquam cum humeraria cõmune sibi uendicans. Imò reperias non paucos, quibus ne uestigium quidem humerariæ circa cubitũ inuenias, illo quem narraui grandiori axillaris uenæ trunco, cuti facile propagines offerente, quibus humerariæ uice Natura utitur. Ad hæc, ratio Galenum mouere debuisset, amplas omnino uenas radio, & ulnæ, & extremæ manui, debuisse in alto corporis distribui, illis multò insigniores, & eandem magis in omnibus hominibus seriem seruantes, quàm illæ sunt superficiariæ, inter cutem & carneam membranam sparsæ. Quod quũ sit, quî quæso Natura tam negligens esse posset, ut uenã sub cute per brachij longitudinem, id'que externa illius sede, duxisset, ipsam nimirum humerariam, à qua dein media portio uenarũ constituenda foret, quæ cubiti & summæ manus ossibus & magno numero illa amplexantibus musculis erant distribuendæ? Quinimo si Galeni orationem exactè discusserimus, etiã axillarem illi notam, ueluti sub cute totam supra cubiti articulum positam, recensuit: à qua dein propaginem illam enasci scripsit, quæ cum humerariæ propagine in profundo coiret. Adeò ut quum hæc uidere, & in tanto doctissimorum hominũ cœtu, præsentibus corporibus, & Galeni descriptionibus nõ oscitanter propositis, demõstrare solitus sum: profectò dignus fuissem, quem Natura oculis priuasset, si nõ potius Galeno, quàm illi oscitantiæ neutiquã accusandæ, reclamassem, meq;, raram Naturæ industriam calumnians, & manib. & oculis indignum ostendissem. Cæterùm, quum hæc de brachiorum uenis disceptatio, ad uitiosas potius descriptiones, aut ad ea quæ Galenus pręterijt referenda sit, quàm ut simias, et non homines, ipsum secuisse docerem: illi nunc prorsus supersedebo, orationem ad alia organa relaturus.

Molestior

Moleſtior enim eſt uaſorum diſtributionis enarratio, quàm ut alias differẽtias adhuc in illa proponendas putem. Qua etiam ratione, in differentijs neruorum commemorandis ero ſuccinctior: atq; una tantum non negligenda in medium adferetur, circa neruos ſacri oſſis & coccygis occurrens. Homini enim ſex neruorum paria ad ſacrum os referuntur, ac primum quidem inter elatiorem ſacri oſſis ſedem, & infimam lumborum uertebram exiliens, nihil peculiare ab illis ſibi uendicat qui thoracis & lumborum uertebris aſſcribuntur. Verùm quinq; humiliora paria, non ita ex ſacro oſſe proſiliunt, ſed priuſquam ſacri oſſis foramen dorſali medullæ paratum egrediuntur, in utroq; latere nerui inuicem abſcedũt, una portione antrorſum, altera retrorſum petentes. ad eam nimirum rationem, qua hominis ſacri oſſis foramina elegantiſſimè cęlata retulimus: dorſali interim medulla ex ſacri oſſis fine, poſteriori in parte decidente. In ſimijs uerò, primum ſacri oſſis neruorum par, & deinde duo reliqua, hominis neruorum egreſſui conueniunt, neq; illis plura tribus in oſſe ſacro coniugijs poſſunt aſſcribi. At dorſalis medulla inibi non ceſſans, ſed per oſſicula, quæ Galenus coccygis oſſis loco habuit; quæq; lumborum uertebris imagine plurimum reſpondent, repens, tot neruorum paria dimittit, quot oſſicula perreptat, quæ Galenus in ſimijs tria cenſuit, triaq; ob id paria coccygis oſſi aſſcribens: quũ interim à uero coccygis oſſe nullus in homine pẽdeat neruus, neq; dorſalis medulla in illud pertingat. Non eſt interim negligendum, caudatis ſimijs canibusq; haud tria tantum paria ad illorũ coccygis oſſis oſſicula referri, uerùm tot, quot illis eiuſmodi obtigerunt oſſicula, ſunt quoq; neruorum paria aucto numero recenſenda. Adeò ut Galeni in libro de Oſſibus deſcriptio, in neruorum ſerie ad ſimias, neutiquam uerò ad hominem ſit referenda. In fragmento autem de

Ductæ ex neruis rationes, quibus homines à Galeno non ſectos eſſe conſtat.

Neruorũ ſectione, quod uix Galeno aſſcribi cuperent, aut ſaltem deprauatum haberi uelim, illorum neruorũ nulla incidit mentio. Quam aptè uerò, quum libros de Vſu partium ſcriberet, eos aſſecutus ſit, nemo ambiget, qui illum quatuor duntaxat oſſa ſub lumborũ uertebris tunc enumeraſſe, uel cognouiſſe, perſpectũ habet. Quia tamen nõ multum à numero parium recenſendo, in illis libris aberrat: aliorum anatomicorum opera, qui homines ſecabant, eo in loco uſum eſſe, mihi in animum ducere cogor. Præterea, ex deſcriptionum quibus neruorum brachium & femur petentium ſeriem, ut eam in ſcholis oſtẽdere ſoleo, pro mea uirili perſequor, cum Galeni deſcriptionib. collatione, ſatis conſtat, eas non eſſe cõformes. Num uerò id in ſimiarum ad homines differentiam undequaq; reijciendum ſit, ideo non ſubijciam, quòd neruos ſimiarum ſedulò aggreſſus non fuerim. At nunc tempeſtiuum erit, aliqua in uiſceribus, corporiſq; cauitatibus diſcrimina, in præſentem perſuaſionem quoq; cõmemorare: ubi primùm omenti (ut peritonæi in porcis & ſimijs duriciem ſilentio præteream, quæ Galeni circa id adminiſtrationes facile in animalibus illis admittit: quum interim ob tenuitatem molliciemq; in hominibus, parum uoti compos fieri ſoleam) ſitus ſeſe offert. Rariſſimos enim omnino reperies homines, quibus omentum inteſtinis ad pubem uſq; obuolutum uiſitur: ſed magna ex parte ſuper coli regionẽ, quæ uentriculo ſecundum corporis latitudinem exporrigitur, retractum ſpectatur, humillima ſua ſede, quæ in ſiniſtro latere magis quàm dextro deſcendit, ad umbilici regionem neutiquam pertingens: quamuis manuum dein opera deorſum uelli, ac inteſtinis ad pubem uſq; obduci queat. In ſimijs uerò & canibus, nunquam non ſuper omnia inteſtina ſic extenſum occurrit, ut inter ueſicam & rectum inteſtinum in marib. quidem, in femellis autem

Rationes quædam ex ijs quæ peritonæo continentur, deſumptæ.

inter

inter uterum & uesicam quoq; subsistat. Dein me non fugit, homines ἐπιπλοκομιστὰς aliquibus ab omenti mole & eius gestatione appellatos, atq; Galenum inde homini maximum obtigisse omentum arbitratũ: quum meo iudicio porcos, canes, simias multo maius quàm hominem nancisci censeam, uti ex tabe cõfectis, & rursus obœsis admodum mulierib. cõijcere cogor. Neq; abdomen prępinguib. his hominib. sesquipede extãs, ut fortè Galenus sibi persuadebat, eam molem tumorem'q; ab omento minima ex parre sibi uendicat: quanquã id Galenũ sensisse, non mirũ esse debet, quũ nullibi constet ipsum adipem inter cutem et carneam membranam hominib. repositam, ut antea monui, cognouisse. At notatu magis dignum discrimen, quo Galenũ hominem non secuisse colligas, ex omenti ad colum intestinum nexu occurrit. In canib. enim ne fibræ quidem alicuius beneficio intestinis cõmittitur: in hominibus autem tota coli pars, à liene sub iecore exporrecta, nullius corporis interuentu dorso alligatur, aut ueluti à mesenterio continetur, quàm ea membrana, quæ quidem Aristoteli & multis anatomicis propter hominum sectionem omenti loco nõ censetur, sed mihi pro humiliori ipsius membrana est habenda: quòd perinde atq; humilior omenti in canib. & simijs membrana, uenæ portæ & arteriarum & neruorum seriem suffulcit, ac corpus illud glandulosum uentriculi posteriori sedi substratum continet. Ea itaq; membrana, colum in hominibus dorso firmat, & dein omenti humilior posterior'ue potius pars quæ sub colo, intestinis obducitur, ueluti à colo initiũ sumit, non manifestò illi omenti parti continuatũ, quã colo mesenterij uice hoc loco hominibus esse diximus: quum interim in simijs par propemodum, ut in canibus, spectetur cõtinuitas, ac fibris tantũ aliquot, & raro nexu priuatim in simijs (uti rectè à Galeno scriptum est) colo committatur:

adeò ut

adeò ut simiæ mediũ quid inter homines & canes sortitę sint: euidentissimumq; haberi debeat, in omenti historia Galenum simiam, neutiquam uerò hominem descripsisse. Quod num & in intestinis usuuenerit, liquidò deprehendetur, quum cæcum intestinum in canibus uiderimus amplum & magnum, atq; adhuc amplius in gliribus & sciuris: ac dein ueluti ex dextro coli latere pronatum, aut colo continuum. in homine uerò spectauerimus gracile illud lumbrici modo inuolutum corpus, hic ex coli intestini initio ex sinistro magis latere eductum, & pariter cum cæco cauum intestinum in dextro ileo repositum. Si inquam hæc expenderimus, proculdubio Galenum hominis intestina examinasse diffitebimur. atque ex illius historia, omnes qui Galenum secuti sunt medicos, saccum quendam in homine finxisse annuimus: quum gracile illud corpus in hominibus nulla ex parte crassiorũ intestinorum numero asscribi ualeat, neq; ambigendum sit, à ueteribus cæci intestini nomine donatum fuisse. Verùm si quis simplicem canis, ad dextri renis regionem, intestinorum seriem expenderit, ac dein hominis globum illum extuberantem, coli intestini exordij, & gracilium intestinorum cum ipso nexum, & appendicis cæcum intestinum appellati exortum, animaduerterit: quamq; illa diffusa & eleganti historia opus habeant, nõ neglexerit: meo sanè iudicio promptissimè concedet, Galenum hæc in homine non esse scrutatum: ideoq; non aliam in suis libris historiam, quàm quæ cani accommodari posset, reliquisse. imò si canis intestina non diligenter examinassem, atque Galenum de simijs tantum sermonem instituisse fuissem arbitratus, sanè propter aliorum anatomicorum sententiam, Galenum cæci intestini mentionem fecisse faterer: quum (si rectè memini) caudatæ simiæ in hoc à canibus uarient, quòd multo cæco intestino sint præditæ. præterquam quòd

quam quòd Galenus interdum inteſtina enumerans, cæci nullam faciat mentionem. Sed demus hæc eſſe exigua, quánam oſcitantia quæſo putaremus Galenum prçterijſſe anfractũ, ductũq́ꝫ coli inteſtini, quem uerſus umbilicum in dextro latere molitur, ubi recto inteſtino eſt conterminum: ſi ab illo in homine ita fuiſſet animaduerſus, ut in canibus nullo eiuſmodi anfractu colum ferri ſpectauit? uti quoq; reuolutionis non meminit, quam colum ſupra lienem molitur, medicis, quum de ſiniſtri lateris colico cruciatu diſceptant, neutiquam parui pendendam. Adhæc, ut aliquando ab inteſtinis me expediam, ſi Galenus tam hominis quàm porci ac bouis inteſtina ſpectaſſet, & non hominis inteſtina canibus & ſimijs reſpondere fuiſſet arbitratus, neutiquam apud illum legeremus, quorundam animalium colum inteſtinum ualidis ligamentis donari, ac utrinq; ueluti in globulos extuberare. nam proculdubio eiuſmodi coli formam homini tribuiſſet, illũ nõ ab animalibus diſtinguens, quæ parem hac imagine coli cõformationem obtinent. Haudquaquam enim ignoras, quantum in coli inteſtini hominis & porci, forma ſtructuraq́ꝫ, à canum inteſtino, quod Galenus humani inteſtini uice deſcripſit, differentiæ ac diſcriminis appareat. Ex Galeno non adeò cõſpicuè, atq; ex illum ſecutis anatomicis colligere poſſumus, iecur in quinq; lobos ſeu fibras diuiſum, manus ritu uentriculum amplecti.. quamuis ſatis conſtet, Galenum uel ex aphoriſmo decimo octauo ſextæ ſectionis, iecur in fibras diſſectum putauiſſe: uti in ſimijs, canibus & porcis in fibras ita diſpartitum cernimus, ut peculiaris ſubſtantię iecoris interuentu non uideantur cõmiſſæ. quum interim hominis iecur unicum continuumq́ꝫ ſit corpus, nihil minus quàm in fibras ſectũ. & rimula, quò uenam ex umbilico profectam admittit, tam leuis eſt, ut in duas fibras illud eius beneficio partitum, nequaquã cenſeri de-

ſeri debeat, quum rimula illa ne ſextam quidem craſſitiei iecoris ſedem interſecet: ita ut humanum iecur Galenum non obſeruaſſe, neminem deceat ambigere. Vt ligamentum illud prætercam, homini, non autem canibus, aut non caudatis ſimijs donatum, quod ab anteriori corporis ſede in poſteriora rectè incedens, iecur ſepto tranſuerſo nectit, ex dextro latere tranſitus cauæ uenæ per ſeptum. Atque huic reſpondet iecoris in homine ad anteriorem peritonæi ſedem nexus, in hominibus perpetuò, ſecus quàm in canibus, ſeſe offerens, beneficio uenæ ab umbilico in iecur porrectæ. Galeni enim eſt ſententia, uenam illam & arterias fœtui peculiares, ſimul cum meatu urinam ex ueſica inter intimum et ſecundum fœtus inuolucrum deferente, in natis animalibus prorſus abſumi: perinde atq; in canibus non admodum ſenibus, eorum uaſorum nullum extat ueſtigium: quũ tamen in hominibus ad extremum uſque ſenium, quatuor illa organa ſecantibus ſint obuia, non quidem caua, & eodem quo ante partum munere fungentia, ſed funiculorũ modo cõſpicua, multoq; adipe enutrita. Adeò ut umbilici uena elegans admodum uinculũ iecori humano præſtet, quo anteriori peritonæi ſedi (quemadmodum paulo antè dicebam) nectitur. Quamuis pari quoque ratione, ueſicæ ad peritonæum coalitus, indicio ſit, humanam ueſicam Galeno non obſeruatam. Videmus enim canis ac ſimiæ, uti bouis & ouis, ueſicam toto ipſius corpore ſeu fundo, uix proceſſu quodã & leui membraneoq; ligamento peritonæo cõmitti: quum interim tota anterior humanæ ueſicæ ſedes peritonæo pertinaciſſimè cõnaſcatur, neq; ulla in parte ab illo dehiſcat: præterquam quòd cõmemoratę fœtus arteriæ, & meatus urinæ fœtus deducendæ paratus, ad hunc connexum non perfunctoriè conferant, longéq; aliã hominibus quàm dictis animalib. ueſicæ nexus ſpe-

nexus speciem parent. Quàm uerò discrimen hoc sit expendendum, inde non leuiter iudico, quòd tot uulnera ex pube in uesicæ amplitudinē penetrantia, ideóque urinæ uiam præbentia, leui opera curari experior. quum interim, si par in homine atque in cane uesicæ ad peritonæum foret commissura, & nō maior quàm ad intestina, aut uentriculum continuitas, in illorū uulnerum curatione nulla esset relicta spes. Preterea, si Galenus lienis situm, ipsiusq́ ad uentriculum nexum paulo absolutius descripsisset, possemus dubitare, num ex canum sectione lienem adeò in corporis anteriora, ac deorsum ad humillimam uentriculi sedem locari, & tam obscurè necti arbitratus fuisset, quàm medicorū anatomicorumq́ue uulgus existimat. est namque non mediocris in homine ad canem, aut simiam, hac in parte differentia. Cæterùm ex prolixa penis apud Galenum historia, & qua plurimum oblectatus uidetur descriptione, ac dein ex sedula uirilis membri dissectione, nihil sanè manifestius est, quàm id à Galeno nunquam esse tractatum. Sedulò enim illius compositionis rationem exquirens, & boum taurorumq́ penis, quo in scuticis aut interdum uinculis quibusdā apparandis utimur, memor, cauum nescio quem neruum effingit: aliaq́ multa, duobus illis corporibus humanum penem præcipuè efformantibus parùm conuenientia profert, quę fungosa et ueluti carnea cōstant substātia, crassa insigniter membrana, cōuoluta: quemadmodum Aristoteles, aut is ex cuius relatu ipse anatomica conscripsit, non perfunctoriè uidetur animaduertisse. adeò sanè, ut Galeni historiā meæ satis diffusæ, neque hic ob prolixitatem repetendę descriptioni, aut uirilis penis inter secandum structuræ conferenti, nihil manifestius occursurum sit, quàm illa eleganter tradita, quæ citra anatomen erant obuia: illa uerò quæ eius beneficio uenerant examinanda, ab hominis con-

ſtructione multis numeris uariare. Vt uerò uterus tum in ſitu, tum forma, nexu, ſubſtantia, uaſorum inſertionibus, ac ijs denique omnibus quæ in partium historia examinamus, permulta habet animaduerſione digna, & quæ non leui ſuccinctoq́; ſermone, à Galeno in primis, Attico, & laborem in ſcribēdo haud fugiente, comprehendi poſſent: non mirum uideri debet, ſi, quum peculiarem de Vteri diſſectione librum deſcripſerit, mihi ex communi qua illum homines non aggreſſum duco coniectura, pleraque occurrant, quibus meæ ſententiæ robur adijciam. Primùm itaq; in libro de Vteri diſſectione animaduertendū uenit, quòd uaccæ & capræ uterum muliebri non ſemel ex propoſito ſimilem eſſe teſtatur. neque ipſe alicuius inter eos uteros meminit diſcriminis, niſi quòd aliorum diſſectionis procerum autoritatis occaſione, nōnullis apertè contradicere non auſus fuerit, quæ illorum aliqui de muliebri utero priuatim ſcripſerant, quæ interim in ſuis uaccarum uteris non occurrerent. Ait enim, illis nō facile cōtradicendum, quòd conſtaret ipſos anatomes cognitionem non in brutis animalibus, ſed in hominibus adeptos: ſibi id quoque non aſſcribens, ſed ſuas ſimias ſermoni, mulierum loco, inſerens. Deinde quum nonnulli rurſus à Galeno cōmemorati diſſectionum profeſſores, caprarum & uaccarum uterum (ex quorum numero fuit Praxagoras) deſcripſiſſent, priorib. diſſona tradentes, non ſine uoluptate, qui mihi ſecanti adeſſe ſolent, in ſcholis obſeruabant, quàm anxius uideatur Galenus, quorum ſententiæ ipſi acquieſcendū ſit, quidq́; in uniuerſum de utero ſtatuendum ueniat: quòd uidelicet in uaccis poſteriorum hiſtoriam repeririret, prioribus tantum tribuens, ac ſibi non ſectarum mulierum conſcius, ut apertè illorum ſententiam refellere nollet. Quandoquidem igitur humanus uterus à uacccino plurimum differt, in promptu ſunt argumenta,

menta, quibus Galenum, uterum humanum non secuisse, planè liceat cognoscere. Vaccinus enim uterus os sacrum in situ excedit, ab intestino recto etiam illic supra uasa lumbis exporrecta sursum declinans, ubi lumborum infimæ consistunt uertebræ. adeò ut hic Galeni descriptio illi quadret, quum non prægnans mulieris uterus situ non tam altè ascendat, ut longo interuallo eousq; pertingat, ubi sacrum os infimæ lumborum uertebræ committitur: neq; etiam perinde, ut uaccarũ ac canũ quoq; uteri, uesicam in superiora excedit. longissima enim est quadrupedum uteri ceruix, seu collũ: idq; magis erectum, quàm uteri muliebris. adeò, ut uel huius gratia situm esse uarium, nemini mirandum sit. Atq; ex hoc differente situ, non possumus ambigere, Galenum muliebris uteri ceruicis longitudinem digitis duntaxat ex uirilis penis longitudine metitum esse. nam aliàs nõ tam altũ utero asscripsisset sitũ, si uel illa ipsi constitisset. Formam uteri describens, Herophili sententiæ uidetur acquiescere, quum illam uesicæ comparat. At nonnihil infrà non amplius sibi consentit, ubi de cornib. disputans, etiã aliquousq; Herophili uerba mulieribus cõgrua, in suum usum refert: et pergens uaria anatomicorũ exposita sententia, se iudicem statuit, ac demũ uaccinum uterum humano similem affirmãs, se turpiter prodit, cornua & formã, quod ad mulieres attinet, secus q̃ Herophilus, nõ uerè enarrans. Est enim humanus uterus quodãmodo uesicæ instar rotũdus, anteriori & posteriori sede cõpressus, ac proinde latior, q̃ profundior. Deinde superiori sede, uidetur quoq; nõnihil depressus, et quartã circuli partẽ, aut crescentem modò lunã referre. quum aliàs, si uesicæ instar protuberaret, semicirculum ex toto circulo exprimeret. atque ita superior uteri pars ueluti in tubera cessat, capitis uituli in modum, quod cornua paulo pòst est educturũ. Ea tubera apicesq; Herophilo cornua,

in muliebri utero, fuerunt indubiè nominata. In canibus et suibus uterus statim ex sui fundi cum ceruice coalitu, in duas partes ita dirimitur, ac si indicem à medio maximè abduceres, & singulos digitos, singulas uteri partes fingeres. Hæ non prægnantibus nullibi inflexę apparent. prægnantibus autem, pro fœtuum numero complicantur. Illi enim seriatim in istis uteri partibus continentur. unde etiam qui eorum animalium historiam ex sectione narrauerunt, illas uteri partes, quum magno & insigni cornu satis respondeant, cornua appellarunt, illis fœtus contineri & amplecti non incommodè tradentes. In uaccis uerò omnia secus habent: fundum enim, si integrum & extimo ipsius inuolucro non detectũ spectaueris, à ceruice sursum simplex longo ductu ferri uisitur, forma non globosa, sed quasi tereti anteriùs & posteriùs, perinde ac si duo digiti inuicem fascia obducti proponerentur, compressa. Dein fundũ quasi in duo arietum cornua inuicem cedentia dirimitur. Neq; scio, an quicquam in uniuerso corpore propius alicui assimilaueris, atq; has uaccini uteri partes arietum cornibus comparare possis. Et quoniam fœtus in altera fundi parte (est enim illud, ut mox dicã, geminum) humilius subsistit, quàm uteri in ea cornua est deductio: & quoniam iccirco in illis fœtus, ut sic dicam, nõ complectitur, quid mirum est, Galenum in cornuum narratione ita esse perplexum? quum de differentibus prorsus inter se uteris, pugnantia occurrerent anatomicorum dogmata? Verùm pulchrè & callidè sese subductum putat, quando cornuum actionem, functionemq; in alium locũ referendam censet: quem apud illum nusquam reperias. Seminalium uasorum ingressus omnibus uteris accidit, in extremos illius apices. mulieribus quidem, in protuberantia utrinque superioris uteri sedis capitula: canibus autem, in summum partiũ, quas diremptis inuicem digitis comparauimus.

parauimus. ut uaccis in apices earum uteri partium, quæ arietum cornuum modo, bellè implicantur: uti à Galeno quoq; optimè est animaduersum, id alios latu isse dissectionum professores attestante. Quanquam non satis augurari queo, quæ'nam uasa Galenus Herophilo, & alijs quibus contradicere ob magnam quæ in aliarum partium enarratione occurrit diligentiam, uereretur, cognita scribit, quę ceruici uesicę insererentur. Videtur namq; Galenus arbitrari, non minus quàm in uiris, glandosum illum assistentem nobis appellatũ, muliebris uesicæ ceruici connatum: ac dein uasa comperiri, quæ à testibus uesicæ ceruici in mulierib. ad corpus illud implantarētur. Si Galenus id apud Herophilum legit, ipse'q; in eadē fuit sententia, lubēs fateor, me illud glandosum corpus, neq; etiã uasa illa seminaria à testibus delata, in mulieribus, ut neq; in brutis pariter, inuenisse. imò Galeni autoritas mihi hac in parte tantisper suspecta erit, donec ab aliquo huiusmodi in corporibus reperiri audiuero: atq; qua ratione ipsa expendere possim, certior reddar. quorũ nullam interim in mulieribus necessitatem expendo. Nolim enim hic de prægnantium, quibus fundi uteri os arctissimè claudi nullis non in confesso est, coitu quicquam comminisci. Similis mihi est sententia de uenis & arterijs, uterũ, præter uasa seminis materiam deferentia, ab illis quæ in renes feruntur, petentibus: quę Herophilus in quibusdã mulieribus uideri tradidit. uti Galenus illum in multis mulieribus eas reperisse non dubitat: aliter scripturus, si & ipse quoq; mulierem unquam fuisset aggressus, ac perinde ut in simijs illas desiderari animaduertisset. Nam quum ait, non nisi rarissimè in simijs illas uenas arterias'q; à se repertas: nõ aliter mihi persuadeo id ab ipso scriptum, quàm ego uariam neruorum & uasorum in quibusdam sedibus seriem commemorans, aliquando hoc, aut illo modo ipsam occurrere, uel ideo

adijcere coactus sum, quòd Galeno, etsi secus semper obseruassem, initiò repugnare ueritus sum. Huiusmodi in meis libris locus est, de humerariæ à caua ortu, de neruorum in tibia & pede distributione, ac quorundam neruorum in brachio congressu. Verùm sermo ad uterum est reducendus, cuius ad alias partes contactum à Galeno in mulieribus imaginari, situs et forma ipsum latentes plus satis arguunt. Vti magnitudinem male cõmemorat, arbitratus uteri fundum in mulieribus multo maius esse, quàm reuera uisitur. nunquam enim non prægnantis mulieris uterus mihi occurrit, cui trium digitorum latitudinem tribuere potuissem. neq; etiam fundi longitudo unquam trium digitorum latitudinem superauit. Ceruicis longitudo pro illius extensione uaria se exhibuit. est enim corpus membraneum, nerueum'q;, ac proinde plus quàm nonnullis arrideat, sequax. Quare etiam opinor, ex pudendi muliebris cum uaccarum & caprarum discrimine, Galenum arbitratum esse, ceruicem uteri muliebris tam musculosam & carneam esse: atq; illam aliter quàm reuera sit, commemorat. Rursus, ut Galenus duos sinus in uaccino utero rectè cõstituit, quũ unicus in muliebri sit: ita quoque uaccini uteri tunicas rectè describit, procul ab uteri muliebris constructione aberrans. Est enim una peculiaris in muliere tunica, quæ aliá à peritonæo & ligamentis uterum continentibus pronata, obuoluitur. in uaccis uerò, ut fundum uteri statim in duas partes diuisum diximus, ita quoque utraq; pars sua peculiari efformatur tunica. adeò ut hoc nomine Galenus uteri tunicam prodiderit esse geminam, cui alia simplex à peritonęo obducitur: quam ideo unius tantum loco habet, quòd duas fundi partes ita simul inuestit, ut inter duarum partium commissuram non intercedat, fasciæ in modum, qua duos digitos aut cornuum arietis radices ac principia simul unáq; obuolueres. Occurrit enim

rit enim ut in uteri forma, ita quoque in tunicis propter uteri diuisionem differentia, qua Galenus muliebrem uterum à uaccino differre ignorauit. In præsentia, ne uteri sermonem nimiū educam, prętereundus non est locus libri de Vteri dissectione, quo Galenus perinde anxius perplexusque mihi uidetur, atque nos interdū uersatilē animū huc atque illuc impelli sentimus, quoties pugnantib. autorū dogmatib. obruimur. Legerat enim Galenus primarios dissectionū professores, muliebrē uterū acetabulis priuare, & tamen cornutorū animaliū uteris ea tribuere. alijs interim, qui perinde atque ipse uaccinum uterum muliebri similem ducerent, acetabula utero ascribentibus. Huc etiam accedente Hippocrate, qui in Aphorismis acetabulorum meminit, aliud longè eo nomine subaudiens, quàm id cui ab acetabuli nominis in dissectionibus institutore, ipsum attributum, nemo debet ambigere, qui uariorum uterorum sectionem est aggressus. Mihi enim facile constat acetabuli nomen ad tria inter se diuersa, ab autorib. relatum: adeò ut ex rei cognitione, quid quisque sibi uellet, Galenum animaduertisse oportuerit. Primùm itaque acetabuli nomine in rotundis, & instar semisphæræ cauis finibus describendis utimur, hac ratione omnes profundos ossium sinus, ac in primis ossis coxendicis sinum quo femoris caput suscipitur, acetabulū nuncupantes: nomen, ut in meis libris tradidi, ab herbæ nobis acetabulum, aut ueneris hortus, umbilicus'ue nuncupatæ, & acetabuli mensuræ forma, ducētes. Iam in uaccino, aut ouillo, aut bubulo, aut ceruino utero, qui nuper cōcœpit, plurimæ foueæ cōspiciuntur, quæ labris suis in uteri cauitatē protuberant, & ita sinuatæ sunt, ac si quis dimidias illis impressisset pisas. adeò ut nemo ita à me admonitus ambigere debeat, sinus tales acetabula primùm esse nuncupatos. Quia uerò illi consurgunt, paranturque ex tuberibus in utero nō pre-

gnante ita conſpicuis, ut illos proſtantibus in ano uenulis; unde ſanguis nonnunquam per interualla promanat, anatomici aſſimilauerint: mirum non eſt, & ipſis tuberibus nomen acetabuli ſecundariò eſſe accommodatum, utcunq; parum aptè: quũ ſinus, niſi animal cornutũ aliquandiu genituram retinuerit, neutiquam ſint. Rurſus quia ex illis ſinibus uenæ & arteriȩ in extimum fœtus inuolucrum procreantur, non mirum eſſe debet, uenas illas & arterias de nouo inter inuolucrum id et internam uteri ſuperficiem generatas, acetabulorum nomine quibuſdam appellatas. uti nimium ſanè conſtat, Hippocratem eo nomine uſum, quando de bimeſtri aut trimeſtri abortu ſermonẽ inſtituebat, et rationẽ (quã aliàs ferè ſemper ſubticere ſolet) ad mucum retulit, quo noua illa & inualida uaſa, quibus genitura ſuffulcitur, turgerent. Certũ enim eſt bimeſtrẽ, & multo adhuc minus trimeſtrem fœtũ, uel in uaccis, ſinibus illis ſolis, aut aſperitatib. ita retineri, ut ſepias & loligines ſuis promuſcidibus, quas acetabulis plenas cernimus, ad ſcopulos aſperasq; regiones hærere nemo ambigit. Quum itaq; eiuſmodi uaſa in mulieribus perinde atque in uaccis habeantur, acetabuli nomen illa ratione non eſſet perperam mulieri in eo ſignificato attributum. Verum quia muliebris uterus tubera illa extantia in ſua amplitudine neutiquam exhibet, & quia deficientibus tuberibus ſinus illi ad formam ſinus coxendicis oſſis exculpti, cõſtitui nequeunt, liquidò patet, neq; primum, neq; ſecundum acetabulorum nomen, mulieri aſſcribendum. adeò ut Galenus hic minime perplexus fuiſſet, ſi muliebri utero cum uaccino pugnante, ſeſe etiam exercuiſſet. In fœtus quoq; inuolucris permultum eſt diſcriminis, ſed opportunius ad parum ueras deſcriptiones illa aſſeruabimus, ad ſecũdam nunc corporis cauitatem, thoracem'ue, ſermonem dirigentes. Qui ſuccinctior futurus eſt, propter uenæ cauæ

Nonnullæ coniecturæ ab illis partibus pendẽtes, quæ thorace continentur.

uenæ cauæ ductum superius commemoratum, in cuius explicatione memini, quónam pacto interdiuidentes thoracem membranę in canibus et simijs, insignem supra neruosam septi transuersi partem, & sub cordis canini inuolucro constituant cauitatem; in homine neutiquam occurrentem. Vti neq; peculiaris pulmonis lobus seu fibra inibi reperitur, quæ illam cauitatem occupans, manus & elegantissimi fulcri modo, cauam uenam illac prorepētem sustineret, tutóq; deduceret, & quinta pulmonis fibra à Galeno est nominata: quū alioquin duę in dextro, & totidem in sinistro latere inuenias. adeò ut hæc cauitas, & illa pulmonis fibra, Galenum simias canésq;, non aūt homines secuisse, planè comprobent. Perinde atq; cordis inuolucrū, quod Galenus à septo transuersò dissitū, illíq; non connatū, narrat; uti sanè in canibus & simijs tantum à septo remouetur, quanta nuper cōmemorata uisitur cauitas. In homine autē, tota humiliori sua sede, insigni amplitudine septi transuersi neruosę regioni connascitur, uniturq;, & alium prorsus situm in homine quàm in canibus aut simijs sibi uendicat, pro cordis nimirum situs uarietate. necessum enim est, arculam inuolucrumque cordis parem cum illo situm obtinere. Quòd uerò alius cordis situs in hominibus, quàm in canibus & simijs, occurrat, ex anatome & ratione liquidò cōstat. Si enim expenderimus ossis pectoris in hominib. longitudinem, illam cum canino pectoris osse cōferentes: promptè etiam animaduertemus, humanum cor alioquin ex proportione maximū, non tam rectum atq; secundum longitudinem corporis incedentem situm sibi uendicare, quàm Galenus in simijs & canibus cordi asscribit, nosq; inter dissecandum apertissimè obseruamus. Humani enim cordis base thoracis mediū, quod ad dextrum & sinistrum spectat, occupante, ac ueluti transuersim locata, reliquum cordis corpus in sinistrū

 latus admo-

latus admodum obliquè deorsum fertur, sinistrę septi transuersi sedi innitens, quemadmodum inuolucrum septo inibi connatum retuli. Perinde profectò, ac si humanum cor ad transuersum hunc situm cogeretur, neque liberè rectius deorsum duci potuisset. Vti caninum cor locari nouimus, quod suo mucrone, non autem toto corpore, ex obliquo nonnihil situ, ad sinistrum latus sursum nutat. Quum itaq; Galenus eum situm in canib. & simijs obseruauerit, hominemq; nunquam aggressus fuerit, haud mirum nobis esse debet, humani cordis situm ab illo non commemoratum: & Galenũ simplici situs sui enarratione non contentum, quinimo in Aristotelem & alios prolixè inuectũ, qui humani cordis, ita uti in anatome occurrit, & ratio quoque dictitat, situm nobis tradiderunt. Cæterùm quòd ad cerebrum attinet, nimium constat, boum cerebra ad illius inspectionem & anatomen à Galeno esse adhibita, quum nullius animalis cerebri alioquin apud illum fiat mentio: & quia in cerebris boum, ut ferè & aliorum animalium, non magna cum hominibus est differentia, paucæ occurrunt coniecturæ, quib. in tertia corporis cauitate, in ipsa nimirum caluaria, Galenum homines non secuisse conficeremus. Atq; harum una, neq; illa uulgaris, ex cerebelli situ & conformatione dependet. In bobus enim, quemadmodum Galeni quoq; habet descriptio, cerebellum posteriorem occipitis sedem occupat, extra cerebri posteriorem regionem in posteriora eductum. quum tamen in homine prorsus cerebro subijciatur, & extima cerebri in occipitio pars, in posteriora & in occipitium multo magis protendatur, quàm cerebelli posterior sedes. Deinde bouis cerebellum altius in occipitio cõscendit, quàm hominis, cui cerebellum superiori sede est latum & compressum, bouis interim cerebello in ea sede rotundo & sphærico, ac ad suturę Λ imaginẽ exprimentis elatio-

Rationes ex ijs quæ caluaria continentur petitæ.

tis elatiorem sedem usque cōscendente. Quū tamen humani cerebelli apex in medio tantum ductus cōsistat, qui à foramine dorsali medullæ in occipitis osse exculpto, ad dictam nuper suturæ Λ similis sedem metitur. unde etiam non mirum est, Galenū in situs congregationis duorum primorum duræ membranæ sinuum descriptione, haud obscurè ostendere, in bouis, nō autem hominis dissectione se uersatum. Consistit enim cōgressus ille ad elatissimam nuper commemoratā cerebelli sedem, quæ in hominibus à bobus differt. Galeniq; descriptio his satis conuenit, ab illis interim abhorrens. Vti etiam plexus arteriarū ad cerebri basim in bobus magis, quàm hominibus, à Galeno uisus narrabitur, ubi illū in rerū historia ueritati pepercisse, paulo pòst enitar ostendere. Iam enim nimius uidebor, in differentijs inter hominem & alia bruta adferendis, ex quibus Galenum hominum corpora non spectasse comprobarem. Vnde etiam illis finem imponam, simulatque addidero, hoc in primis apud Galenum mirandum, quod suis confidens simijs, toties Veteribus dissectionum professoribus immeritò contradixerit, illosque oscitantiæ arguerit, quòd quæ ipse in simijs reperiret, illi aut omisissent, aut aliter descripsissent, prout nimirum in hominibus illa ipsis obuersabantur. Atque huiusmodi locus sese offert in suturarum superioris maxillæ historia, ubi Galenus alios anatomicos duas non uidisse, aut quasi non expendendas præterijsse scribit: quum interim Galenus ex simia in eam opinionem uenerit, illis hominis fabricam rectè narrantibus. Talis quoq; est processus ille in lumborum uertebris, quo simiæ & canes donantur, quem ab alijs præteritum neglectumq; scribit, quum homines illo destitui, nihil sit certius. Dein quum ipsi totum pectoris os gladio cōpararunt, Galeno interim mucronatā cartilaginem ad gladiū propter suas simias

LOCA nonnulla, quibus Galenus apertè Veteres reprehendit, quòd homines, nō autem cum illo simias secuissent.

& canes referente. Quàm prolixè & sępe Galenus ueteres arguit, quòd musculum ex carnea membrana in axilla & thoracis latere efformatum non cognouerint: quum is in hominibus neutiquam reperiatur.

Necq; minus sibi placet, quòd ex musculis scapulam attollentibus, aliquot non obseruauerint: quum nos ex accurata dissectione simias duobus abundare nouerimus. Rursus quis ferre posset, Galenum alijs in secundo pari musculorum caput mouentium, nescio quam oscitantiã ascribere: quum tam differens sit hoc in loco à simia aut cane homo, ipseq; nihil minus quàm hominis musculos persequatur: uti & de musculo constat à clauicula & pectoris osse in mammillarẽ capitis processum inserto, capitisq; motibus subseruiente, in cuius descriptione longè præter meritum Galenus suarum simiarum occasione ueteribus obstrepit. Ita quoque non mirum est, Galenum alios incusare, quòd musculum præterierint, quem in caudatis simijs & canibus recti musculi abdominis partem esse uidemus, secundùm pectoris ossis latus ad clauiculam usq; costarum cartilaginibus exporrectam, qua homines omnino carent. Simili ratione eos incusat, quòd eum ignorauerint musculum, qui à superiorib. ceruicis uertebris, costis offertur, secundùm anteriorem musculi sedem, qui thoracem mouentiũ secundus statuitur, descendens. nam hunc in homine desiderari, satis cõspicuum est. Quum portionis maioris musculi, quem ego femur mouentium quintum numero, atq; inter tibiæ motores neutiquam refero, meminit, quę tendine interno femoris capiti inserit, alios reprehendit, quòd eam insertionem tendine, non autem carnea implantatione fieri scripsissent, uti in suis simijs ipsi occurrebat.

Item alios carpit, quòd tendines musculorum tibiã mouentes, illiusq; anteriori parti insertos, teretes descripserint: nõ aũt ut in simijs uidentur, latos. Insuper

quàm sæ-

quàm sæpe quosdam incessit, quod musculum omisissent, à quo latescens pedis tendo educeretur: quum tamen ipsius descriptio non hominib. sed simijs potius conueniat. Alios etiam notat, quòd quartū pedem mouentium musculum carnea insertione calcis ossi implantari ignorauerint: quum interim exquisitum prorsus tendinem in hominibus, secus quàm simijs, sibi uendicet. Sed quid manifestius (ut cordis situm, pluraque eius generis loca subticeam) hanc falsam Galeni accusationem, & negligentiæ impositionem arguet, uenæ cauæ per septum transuersum ductu, & illam suffulciente pulmonis fibra? Galenus enim, quum simias suas scinderet, illasque à ueterum qui hominum dissectionibus sese exercebant historia abesse uideret, non ueritus est testari, eos illam pulmonis fibrā, & nescio quę alia, latuisse. Adeò ut magis impius censeri deberem, si in uera hominis fabricæ historia Veteres illos non excusassem: quàm si propter insignem quo erga Galenū laboro affectum, singularemque obseruantiam, contra oculorum testimonium, reique ueritatem, illius placita undique imperturbata reliquissem: atque hoc nostrum seculum, perinde atque omnia quæ Galenum secuta sunt, hallucinari, & Græcorum imposturam latêre uoluissem. QVVM itaque mi Ioachime, meis ad Syluium literis huiusmodi, quæ nimis cumulatim sese offerunt, ad eum locum respondissem, quo ægrè ferebat, à me propositum, homines à Galeno nō dissectos: ad illum ueni, quo nihil perperam ab ipso neque traditum, neque scriptum affirmabat. Atque hic primùm cœpi ostendere, quàm in Galenum essemus impij, si in describenda hominis fabrica, illi tot falsas descriptiones imponeremus, quot nobis ad hominis cū simia discrimen, in suis libris occurrunt. & ut illius autoritatem tueremur, in illarum excusationem non semel dicere mallemus, illū ex simiarū potissimū inspectione Anatomen docuisse: in hoc

NON omnia in partium historia à Galeno rectè tradita & descripta.

in hoc errãtem, quòd ſimias hominibus nimiũ ſimiles ſtatueret. Ac proinde, ea quę apud Galenum ab hominis fabrica, propter ſimias bruta'ue differunt, in nõ uariarum deſcriptionum claſſem haudquaquã reponenda duxi: ſed aliquot alias, uti in ampliſſimo parum obſeruatorum à Galeno locorum campo ſeſe offerebãt, ad hunc penè modũ ſubieci. Galenus oſſiũ differentiam ex appendicibus conſtituens, non ſolis magnis et grandibus oſſibus appendices rectè tribuit: quum digitorum oſſa, & poſtbrachialis & pedij appendicibus donari nimium conſtet. quemadmodum & totam ex gingiuis extantem dentium partem, in pueris quoque appendicem eſſe liquet. ut uertebras taceam, in minorum quoq; oſſium numero recenſendas, quarũ quædam, ut propemodum thoracis et lumborum omnes, etiam quinq; appendicibus ornari cernimus. Quæ etiam argumento ſunt, non illis tantum oſſibus (etſi alia Galeni ſit ſententia) appendices obtigiſſe, quæ amplũ ſinum medulla quæ oſſeis fibris non interſtinguitur, oppletum, ut humerus, ulna, radius, femur, tibiæ oſſa, continent: uerùm & illis quoq;, quibus eiuſmodi ſinus nequaquam adeſt. Neq; uertebræ enim, neq; ſcapula, neq; oſſa ſacri oſſis laterib. cõmiſſa, neq; coſtę eiuſmodi ſinus ſibi uendicant. attamen in illis oſſib. appẽdices perinde dignoſcunt̃, ac in illis quæ eo ſinu dicebã conſpicua. Huc ſunt referenda penè omnia, in quib. mihi cũ Galeno in differentijs cõſtructionis oſſiũ deſcribendis, parũ cõuenit. Vt quòd Galenus earũ ſermonem in libro de Oſſibus inſtituens, ſub ſynarthroſi ſeu coarticulatione ſuturam, harmoniam, & gomphoſim neutiquam comprehendere debuit: quum illa ſimul cum ſymphyſi ſub uno genere locanda uenerant, quod oſſium ſtructuras continet, ad nullum penitus motum à Natura fabricatas: quod'q; illi opponitur, cui ſtructurę ſubſunt, ad motum ſiue manifeſtum, ſiue obſcurum

In oßibus aliquot parũ ueræ deſcriptiones.

compo-

compositæ. Synarthrosis enim à diarthrosi sola motus obscuritate differt, & utraque ijsdem structuræ species bus coëunt, enarthrosi nimirum, arthrodia, & ginglymo. Sic quoque ad symphysim male refert, ossa uel alicuius corporis beneficio, uel nullius inuicem componi. quum enim eiusmodi corporum, quorum auxilio aut interuentu ossa construerentur, triplicem differentiam, cartilaginem uidelicet, carnem & ligamentum indicauit, tres compositionis species suis nominibus appellans, nulla nobis dari potest symphysis, quam ligamẽti, aut carnis interuentu coaluisse uerè diceremus.

Neque id sanè mirum est, quum hęc compositionis ratio ad omnes ossium structuras sit referenda, in quib. facile cernimus suturas & harmonias, & in ætate consistentibus symphyses, solius structuræ nexusque opera, absque tertij corporis auxilio committi: articulos uerò ligamentis tum in ossium circuitu obductis, tum ipsa commissione nonnunquam interuenientibus, ac dein musculorum (qui carnis loco censentur) opera, contineri. Cartilaginem uerò in iunioribus hominibus ad symphysim concurrere, admodũ pulchrè spectamus.

Vbi etiam succurrit, Galenum de symphysi loquentem, quòd fungosa molliaque ossa, nullis medijs connascantur, picciora densioraque nonnullis intermedijs coalescant, scripsisse: quum tamen, ut mox retuli, in pueruli, quibus ossa fungosa & mollia existunt, symphyses medio cartilaginis fieri cernamus: in senibus uerò, quibus arida iam siccaque & magis densa euaserunt ossa, eiusmodi cartilago prorsus aboleuerit: imò ne coalitus quidem linea plerunque se exhibente. Atque ut Galenus commissurarum constructionumue ossium differentias ita parum assecutus est, sic quoque in exemplis adducendis parcus uidetur, quibus suas commissuras comprobaret. Quanquam neque exempla in cognitis illi commissurarum differentijs adducta, prorsus menda uacent.

da uacent. Parum enim ſeſe oſtendit anatomicum, quum uertebras ad ginglymon refert, atq; elatiſſimam & mediam demens, reliquas ginglymo committi teſtatur, quòd ſimul ſuſciperent & ſuſciperentur: non expendens diſcrimen illud in uarijs eſſe articulis, ſeq; tria oſſa ut ginglymi compoſitionem doceret, adducere. Nam, etſi omnes quæ ſupra duodecimam (aut quæcunque illic utrinq; ſuſcipitur) thoracis uertebram, ad primam uſq; ceruicis habentur, ſuperiori ſede incumbentem ſubeant uertebram: inferiori autem ſede ſubiectam admittant: & rurſus quæ in lumbis ſunt, contraria ratione articulentur: tamen in duarum uertebrarũ ad inuicem nexu, mutuus non conſurgit ingreſſus, neque idcirco etiã ginglymos. Etſi quis ideo os aliquod ginglymo committi uelit, quia ſuperiori parte aliud os admittit, inferiori autem aliud ingreditur: aut contrà, humiliori excipit, elatiori immittitur: nullam articuli cõpoſitionis rationem habens, neque obſeruans quot oſſa ad unum exemplum, adeoq; unam conſtructionem ducit, non pauca oſſa, ut prima digitorum, ginglymo necti aſtruet, cum Galeno admodum diſſona propoſiturus: quandoquidem commiſſurarum differentiæ, ad duorũ oſſium nexum omnino ſunt referendæ.

Verùm his neglectis, ad peculiares oſſium deſcriptiones properemus, ubi occurrit capitis os octauum mihi numeratum, in frontis oſſis baſi poſitum, quod miror ſuis peculiaribus ſuturis à Galeno non circumſcriptum: ac cur ſpongiæ potius modo, quàm cribri, peruium cenſuerit, quum eius foramina ad cribrũ magis ſint conferenda: neque illa ad pituitæ cerebri diſtillationem priuatim parata ſint, quum hàc nunquam pituita citra morbum poſſit duci. At hæc Galeni ſentẽtia, magis adhuc in cuneo aſſimilato oſſe uenit expendenda, quod ſub cerebri baſi ſpongiæ modo extructũ foraminibus uarijs, neque rectà penetrantib. ad ſpongiæ pumi-

giæ pumicisq; rudioris foraminũ effigiem donatum tradit: quum interim id falsum sit, totaq; in caluariæ amplitudine conspicua sede leue (si sinus ac processus ipsius exceperis) uisatur, & non minus quàm frontis, aut temporum, aut occipitis os integra, neq; spongiæ modo pertusa crusta, efformetur. Mirum profectò est, Galenum eiusmodi compositionem propter pituitæ, quæ prorsus inartificiosa esset, excolationem cõfinxisse, & non potius quæ in illo osse frequentissimè occurrũt antra indagatum esse, in ea sede, ubi id crassum esse oportuit, tum ob alias causas, tum sinus occasione quo glans continetur cerebri pituitam excipiens, quique tam elegantibus undiq; consitus est processibus, non minus quàm sinus ipse obseruandis. Imò ex uaria & notatu digna quæ in caluariæ amplitudine occurrit compositione, in sinibus dico pluribus, & tuberibus, maximi usus gratia à summo rerum Opifice insigni industria fabricatis, Galenum nihil expendisse, ideo coniector, quod nullius horum mentionem fecerit, nihilque illic apparentium conscripserit: nisi fortè quis illũ ossis meminisse contendat, quod in cerebro positum obseruaretur. Apparet namque, Galenum apud dissectionis professorum aliquem, ossis eiusmodi mentionem reperisse: & ne ipse quicquam ab alijs traditum præterijsse, aut ignorasse uideretur, eius quoq; quantumuis obiter, meminisse. Ego sanè hominis cerebrum nullo osse donatum reperio, sed in canibus primùm didici, unde huius ossis sermo anatomicis incidisset. In canibus enim inter cerebrum & cerebellum, amplũ & latũ, sed tenue, consistit os, secundũ cerebelli gibbum inferius cauũ, & superius pro cerebri sinuatione conuexum, ac ab occipitis osse eductum, cui omnino est continuum, adeò ut augurari liceat, Anatomicos quibusdam animalib. eiusmodi os præbuisse: Galenum uerò, & si cuiusmodi id esset, ipsi non constaret,

 illius me-

illius meminisse. Quemadmodum in osse euenit, quod præter summum humerũ & clauiculam ex Hippocratis oratione Galenus tertium in illo articulo confinxit. Cauitatis in temporum osse, auditus organi gratia exculptæ, apud Galenum nulla est historia: quũ tamen tam uaria & elegans sit, summiq́ꝫ Opificis industriam, si modo quid aliud, uel maxime attestetur. Atqꝫ ut cauitas illũ latuit, ita quoqꝫ præter ipsius membranas, ossiculorũ cognitionem haud habuisse colligitur, quorũ unũ femoris ossi, cui inferiora capita essent adempta, uel malleo comparamus: alterum uerò incudi, aut molari denti, duobus donati radicibus, simile statuimus. Deinde in dentium radicibus enumerandis, Galenus nõ omni ex parte uerus est: quum intimi ultimiq́ꝫ molares breuioribus, compactioribusq́ꝫ, & sæpe paucioribus donentur radicibus, quàm qui ipsis ordine succedunt. Sic etiam molares caninis dentibus proximi, non tot radices, quot Galenus illis tribuit, sibi uendicant. Atque ut radices leuiter expendit, ita quoqꝫ cauitatem neglexit, quæ in singulis dentib. pulchrè est conspicua. Quanquam non adeò mirum est, Galenum cauitatem dentium alioquin in ipsorum erosionibus insigniter expendendam, præterijsse: quum eò usqꝫ paruis ossibus cauitates denegauerit, ut digitorum ossa testetur esse solida: quum id neutiquam ueritati sit consonum. eadem namque structura constant, qua femur, aut humerus, in sinu dico secundùm illorũ longitudinem protenso, & medullæ cõceptaculo. In capitis foraminum historia, præter alia non uerè scripsit, foramen uisorio neruo uiam præbens, duplo maius illo esse, quod secundi paris neruum transmittit.

Istud scribens, neruorũ proculdubio rationem duntaxat habuit. nam si hoc loco anatomen sedulò in homine aggressus fuisset, non neruum tantum secundi paris, & portionem tertij coniugij, quam ad oculorum sedem di-

ſedem dirigi ſcimus, per id foramen ferri didiciſſet: uerùm pituitam cerebri hac non mediocri portione duci, & uenæ ab oculorũ ſede in duram cerebri membranam pertinenti, ac etiam inſigni arteriæ caluariȩ amplitudinem egredienti, uiam prȩbere, ac proinde prȩſens foramen meritò illo amplius uideri, quò uiſorius ducitur neruus. At ut Galenus pituitæ ductus parũ obſeruauit, ita quoq; ex ſui plexus reticularis deſcriptione, nõ dubitamus illum nullã arteriæ propaginem ex caluariæ amplitudine ad oculos ferri arbitratũ: quum quicquid ſoporalis arteriȩ in caput ducitur, in eum plexum abſumi contendat, à quo rurſus duo tam inſignes cõſurgerent rami, q̃ ipſa ſoporalis erat arteria in caluariam pertingens. Quàm uerò hæc ſint abſurda, ſuo loco cõmemorabitur: nunc enim ſermo mihi in oſſiũ hiſtoria eſt aliquandiu cohibendus. Paucorũ itaq; Galenus ex tanto numero meminit foraminũ, eáq; parum uerè ab ipſo ſunt tradita: ut & foramen, quo cum tertio pari neruorũ cerebri ſoporalem arteriam duci meminit: quum interim tam elegãs & maximè obſeruandũ foramen arteria priuatim adipiſcatur. Prȩterea quî reliquarum arteriarũ caluariam petentiũ foramina illum latuerint, ex ipſis cõſtat arterijs, quarũ nullam prȩter ſoporalem ſuo reticulari plexui oblatã, uidetur cognouiſſe. In maxillȩ ſuperioris deſcriptione, Galeno acquieſcendum non eſt: quũ illam ſolidam, & medullȩ expertem, leuitateq́; haud indigentem, ideo cõfingit, quòd inferioris maxillæ ritu nõ moueatur. nam præter narium foramina, tam ampla & patentia, utrinq; ad illorum latera, cauitates inſignes aëre magna ex parte oppletæ cernuntur, admodumq́; leuis hac ratione maxilla euadit, ad eum ferè modum quo cauas quæ Diuis in templis appenduntur imagines in formulas fundi nouimus, quoties diuæ Luciæ oculos, diuæ Agathæ mammillas cum pectore, diuo Anthonio brachia & crura,

appendi ſolent.adeò,ut ſi quis oris cõſtitutionem,den tiumq́ in ſuperiori maxilla ſeriem,et oculorum ſedem expenderit,atq; ideo hanc non exiguam fieri cognoue rit,Naturam profectò celebrabit, quod fruſtra hominem nõ onerauerit,ſed ſimul robori & leuitati (quum aliàs moles conſtaret)ſcitè proſpexerit. Suturarum ſuperius habita eſt mentio,propter eas quę in ſimijs et canibus,nõ autem in hominibus uiſuntur. quanquam illarum ductum nõ omnino rectè etiam in ſimijs à Galeno deſcriptũ eſſe, tunc quoq; ſatis innuebatur: & in alijs quibuſdam ſuturis tam eſt obſcurus,ut unam eandemq́ ſuturam diuerſis ſedibus cõſpicuam, trium ſuturarum nomine deſcripſiſſe colligatur. Vnde uerò Galenus os υ imaginem referens,nõ pluribus & uarijs oſſiculis conſtructum eſſe prodiderit, haud ſatis aſſequor. Quemadmodum quoq; in thoracis uertebrarum,corporibus ſuis contextu, nullius uertebræ corpus humiliori ſua ſede ad uertebrarũ ceruicis formam educi, & à ſubditæ uertebræ elatiori ſede caua excipi, uideo:& ſi Galeni ea fuerit ſententia. Nõ minus enim thoracis uertebrę rectis & planis ſuperficiebus corporum ſtructura,quàm lumborum, cõponuntur. Huic non admodum eſt diſſimile, quòd omnes tranſuerſorum proceſſuum thoracis uertebrarum ſinus,quib. coſtarum ſecundus nexus perficitur, deorſum ſpectare tradidit: quum humiliorum uertebrarum, quibus coſtæ altero nexu committuntur, proceſſus, non minus ſurſum pulchrè ſuum ſinum ſpectantem gerant, quàm elatiorum uertebrarum ſinus deorſum nutat: uti & mediæ uertebræ, in tranſuerſis proceſſibus ſinus neq; ſurſum,neque deorſum inclinantes gerunt.

Non ſemel apud Galenũ legitur,omnes coſtas duobus nexibus ad uertebras cõmitti,uno ad illorum corpus,altero ad tranſuerſum proceſſum: quum interim decimam,& duas illi proximè ſuccũbentes uertebras,

transuersis priuet processibus. Decima sanè costa duobus nexibus hęret, atq; ideo decimam uertebrã transuersis non destitui processibus, apertè constat. Quum uerò duæ hac humiliores, tam exiguæ essent, transuersim'q; & parum admodum obliquè antrorsum ducerentur, illarum causa uertebris quibus committuntur, transuersos processus porrigi, non fuit necessarium: quamuis interim musculorum gratia transuersos processus sibi uendicent, sed amplos, & perquàm modicè exertos. Iam quid Galeno in mentem uenerit, nõ satis teneo, quando humerum post femur omnium ossium maximum censuit. Nobis enim fibula humero longior occurrit: & tibiæ os non solum longius, sed & crassius, in hominibus saltem uisitur. nam in canibus humero crassitie quodammodo cedit. Adhæc, ossa sacri ossis lateribus commissa, humerum grauitate longè superant. Deinde Galenus demissiorem humeri sedem perscribens, illius interius tuber, maius exteriori statuit: interius appellans, quod ad latus internũ consistit ulnæ cum humero articuli, ac multis musculis initium præbet, deducendis'que neruis quibusdam pulchrè subseruit: exterius uerò id appellans, quod ad externum dicti articuli latus positum, cum radio articulatur, & pariter musculis exortus cõmunicat, multis numeris interius magnitudine & crassitie & exertione uincens, utcunq; Galenus secus statuat. A' ueritatis insuper studioso non perfunctoriè expendi deberet Galeni historia, de brachialis cum cubiti ossibus articulo. est enim ille non parua Naturæ industria paratus, quum interim eius fabricam Galenus non assequatur: imò quæ naturæ negligentiam arguant, haud pauca intermisceat. Quum enim hæc totam brachialis articulationem ad radium, quantum fieri licuit, referendã putauerit; ut quòd radij beneficio in pronum supinum'q; cum uniuersa extrema manu secundariò moueri debuerat,

buerat,ulna interim supra quã radius tum agitur, magna ex parte eum motum sustinẽte, Natura radium iuxta brachiale extra reliquã ipsius crassitiem industriẽ adauxit,sinum illi oblongum insculpens,quo tria superiora brachialis ossa inuicem instar unius capitis constructa & hærentia,inarticularentur. quod & factum est,tertij interim ossis portione ultra radium deducta, & ulnæ(nõ tamen absq; alterius corporis interuentu) innitente.Quum enim radius totum sinum constituere nequiret,humiliori sua sede cartilaginem produxit, quæ superius lubrica & læuis,rotundo ulnæ capiti ad internum usq; latus acuti illius processus incumbit,instar sinus cuiusdam articulationis illud ulnæ caput suscipiens.Inferius quoq; hæc cartilago à radio pronata, læuis & lubrica est,reliquum tertij ossis brachialis concinnẽ admittens,& quicquid radio in sinu quo brachiale articularetur defuit,adimplens,brachiali interim ulnæ ossi citra alterius corporis interuentum,articulorũ modo,haud contiguo.Nam ab apice acuti processus, qui dicta nuper cartilagine non obducitur, ulnæ ligamentum non aliter prodit,quàm à summo apice radij et circumstantibus sinus supercilijs ligamenta enascuntur, brachiale cubiti ossibus cõmittentia. Is enim ulnæ apex læuis nequaquã est, articulorumq; ritu brachiale contingit:& si secus Galeno uisum sit,acuto illi ulnæ processui nimium fauenti,& brachialis ad cubitum articulationem ex æquo(quantum ex ipsius historia assequor) ad radium & ulnam referenti.quod quantum à Naturæ industria absit,ex uero nuper commemorato brachialis ad cubitum nexu,facile patet. Atq; ut tam obiter Galenus articulum hunc expendit, ita quoque non mirum est,duos illos satis in homine laxos articulos ab ipso non explicatos, quibus radius ulna articulatur. ac superiori quidẽ articulo radius ulnam excipit, inferiori autem radius ulnam admittit. Pari ratione

cartilagi-

cartilaginem eam neglexit quę à radio pronata, ulnam à brachiali interdiuidit, totumq́ꝫ articulum brachialis ad radiū penè reducit. Verùm ut hanc cartilaginem pręterijt, ita quoqꝫ nullas alias expendisse uidetur, quę pręter cartilagines ossibus in articulis lęuis in modum crustæ obnatas, & sua in mollitie & duritia tēperie ossium articulos iniurijs ferendis ineptos reddētes, in quibusdam articulis ita reponuntur, ut nuper commemorata inter brachiale & ulnam mihi occurrit: cartilago uidelicet utrinqꝫ læuis, & coarticulatis ossibus, nisi ligamentorum beneficio, in ambitu commissa. Reperias autem eiusmodi cartilagines in inferioris maxillę ad superiorem articulis, in clauicularum ad pectoris os commissuris: uti etiam in nexu clauiculæ cum summo humero superiori'ue scapulæ processu. Brachialis insuper ossa non sunt ita dura & densa, quin quoqꝫ fungosa cernantur, & medulla non minus quàm ossium appendices, aut reliquæ ossium sedes extra magnos sinus consistentes, oppleta. Quum Galenus prolixè digitorum ossa exprimeret, non additum ab illo oportuit, digitorū ossa parem cum digitis formā obtinere. nam etsi postbrachialis & pedij ossa, quodammodo in longitudine teretia sint, & digitis aliqua ex parte inde comparari possent: digitorum tamen ossa, ut exterius gibba & teretia uisuntur, ita quoqꝫ interius sunt compressa, & in eum modum plana, ut cum tendinibus illorum internæ sedi commissis (quæ ueluti dimidiam teretis figuræ partem constituunt) teretia tantum occurrant. Neqꝫ noui num ita Galeni fuerit sententia, ut ab ipso scriptum est, digitorum articulos omnes sibi respōdere, & simpliciter prioris ossis internodium in subsequentis sinum subire: non secus sanè, ac si enarthrosi digitorum nexus perfici, indicatum uoluisset. Est enim in digitorū articulis magnum discrimen: uti etiā motus uarius & discrepās, nō parua Naturæ pro-

uidentia, illis attribuitur. Prima enim quatuor digitorum internodia flectimus & extẽdimus, & dein utrinque in latera ducimus. Secunda uerò & tertia internodia, solam extensionem & flexionem experiuntur, nihil cum laterali motu commune sibi uendicantia. Satis enim erat ad digitorũ diductionem & adductionem, primos artus in latera posse dimoueri, ad quorum motus alij artus secundariò subsequerentur. & interim ualidiori articulationis specie commissis, illorum robori consulitur. Nouimus enim, ut ginglymos minus luxationibus, quàm inarticulatio, subijciatur. ac primi quidem digitorum articuli hac committuntur: secundis interim & tertijs, uti à me non obiter scriptum est, per ginglymon constructis. Adeò ut Galenũ mirer, quòd quum in libris de Vsu partium musculorum digitos in latus mouentium insertionem illis tantum ossibus tribuisset, quę proprio motu in latus aguntur: perinde atq; Veterũ, quorũ suffragio in illis libris scribendis ibi proculdubio utebatur, erat sententia: in libris autem de Administrandis sectionibus seipsum malè obseruatorum insertionum arguat, ut quas in omnes digitorum articulos fieri inibi tradat: tendinibus proculdubio delusus, qui externæ digitorum sedi adnascuntur, ab illis musculis qui uaria commixtione, et illorum extensioni & in latus à pollice abductioni præsunt.

Verùm hæc ad musculorũ potius, quàm ossiũ tractationem pertinere, quis meritò cõtenderit. Ex magno igitur ossiculorũ quæ à sesami semine nomen obtinuerunt numero, in meis libris commemorato, haud satis mirari queo, Galenum nullius ferè situm manifestè expressisse, illaq; non aliter præterijsse, quàm si nulla aut admodum pauca ipsi inter dissecandum occurrissent, uti cum ligamentis et tendinibus auferri solent.

Quum Galenus tibiæ ossis sinus expenderet, quib. humiliora femoris capita excipiuntur, illosq; ad capitum pro-

tum proportionem cælatos diceret, mirum ſanè eſt, ipſum non animaduertiſſe, quàm obiter & parum altè Natura illos ſinus, ſi cum protuberantibus & magnis femoris capitibus conferendi ſint, exculpſerit, ac proinde raro & ſingulari beneficio non ſine magna occaſione cartilagines quaſdam parauerit, ſinuum cauitatem egregiè adaugentes. Videtur enim Galenus in genu articuli examine cartilagines illas non obſeruaſſe, quæ ſupra infraq́ leues, inſtar creſcentis Lunæ in ſinuum circuitum reponuntur: exterius craſſæ, & ſenſim quaſi in aciem deſinentes, ſinusq́ hac ratione cauiores pulchrè reddentes, uti non obiter in primo de Humani corporis fabrica à me eſt proditum. ubi etiam patellam duriorem, & alterius conſtitutionis mihi uideri, atteſtatus ſum, quàm ut cartilaginei oſſis nomen ab alijs indendum putauerim. Neque etiam inibi præterire potui, prolixam illam in tertio de Partium uſu, humani pedis cum cæterorum animalium pedibus comparationem, in qua neutiquã Galeno mihi acquieſcendum fuit; quum is longiſſimũ pedem tribuat, ego contrà breuiſſimum. ſi modo pedis uoce id comprehendi debeat, quod ſimilibus oſſibus tum numero, tum forma, tum articulationibus, tum muſculis et tendinibus, idq́ genus alijs quæ in partium hiſtoria expendimus, magna ex parte cum hominis pede proportionem habet. Feles enim, canes, & meæ muſtelæ, ſciuri, lepores, cuniculi, lupi, leones, & magis adhuc ſimię, calcis os, talum, os cymbam referens, & quatuor tarſi oſſa habent pauciſſimis differẽtijs ab humanis oſſibus diſtinguenda. & his dein pedium ſuccedit, et digiti, ac dein muſculorum magna eſt proportio. adeò ut corpus his omnibus efformatum, pedem uocare, ac humano pedi conferre debeamus. Incipit autem iſte quadrupedum pes, ubi Ariſtoteles, et in tertio de Partium uſu Galenus articulum ſtatuerunt genu humano proportionatum,

quo in bisulcis animalibus talum reposuerunt. quum interim tam equi, quàm asini, aut cuiusque solipedis talus quoq; similis bisulcorum inibi occurrat. & in quadrupedibus pedes in digitos diuisos habentibus, talus quoq; ibidem habetur, hominis talo similis, & illi talo usu proportionatus, quem bisulca spectandũ offerũt, & si forma inuicem non admodum correspondeant. Ab illo itaque articulo quadrupedum animalium pes incipit, qui quantũ humanũ pedem longitudine, quando cum illo sit cõferendus superat, nulli nõ est euidentissimum, quicunque modo propter affectum quem erga autores habemus æquo pertinaciorem, suæ rationi imponere noluerit. Scio enim quot ex hac obseruatione corruant Aristotelis placita, simulatq; quis à me didicit, quadrupedib. femur nostro proportionatum obtigisse: quod scilicet rotundo capite coxendicis ossi inarticulatur, & duobus capitibus tibiæ ossi committitur. Habent enim quadrupeda tibiæ os femori, non secus quàm in homine, articulatum, & patellam ut in hominis genu illi articulo præpositã: quamuis femur cum suo coxendicis articulo, & genu quoque, in corporis trunco quibusdam animalib. latêre uideantur. Vnde etiam Aristoteli proculdubio hic (quemadmodum et de auium cruribus alibi ostendere nitor) impositum fuit. Dein tibiæ os in omnibus quadrupedib. talo articulatur, cui calcis os in omnibus quoq; subest. Hicq; articulus non alio donatur motu, quàm in homine illum flexione & extensione agi nouimus. Hunc articulum dein in animalibus pedem in digitos dissectum gerentibus, omnia quod ad motum & ossium seriem (nõ autem ex lateribus numerum) attinet, perinde ut in hominibus quodammodo succedunt. In solipedis & bisulcis, etiamsi ossium cum hominibus non eadem sit series, quotquot tamen talum ad unguis usque extremum sequuntur articuli, parem cum hominum pedum

num pedum articulis in flexione et extensione motum (ut sic dicam) referunt. Adhæc, in anterioribus quadrupedum pedibus, ubi Aristoteles, & Galenus in tertio de Partium usu, articulũ statuũt, quem à nostro cubiti articulo differre uolunt, & discrimen inter hominem & quadrupeda proponunt, is articulus nostro brachialis ad cubitum articulo in motu & quasi conformatione respõdet. Est enim is, quo quadrupedum cubitus brachiali nectitur, cubiti interim articulo altius reposito, qui flectendo & extendendo & articulationis forma cum ulnæ ad humerum in hominibus articulationi respõdet: quadrupedum dein humero cum scapula parem nobiscum articulationem moliente.

Præterea in digitis & cæteris manus ossibus, quantum ad motũ referre possimus, omnia sunt paria. Cęterum quantum hæc cum Galeno & Aristotele, et omnibus qui de animalium ingressu, hominis erectione, sessione, talorum lusu, eiusq́ generis non paucis frequenter scripserunt, pugnent, quantumq́ illorum placita euertant, facile à quouis expenditur, qui nunc admonitus, ueritatis studio tenetur. Non enim hæc mihi sunt adamussim prolixeq́ persequenda, qui tantum aliquot parum ueras Galeni descriptiones obseruationesq́ in mediũ ducendas suscepi. quem mirũ est, adeò in Euripide irridendo occupatũ fuisse, ut Aristotelis sententiæ acquiesceret: quũ proculdubio cõstet, illum simiarũ saltem pedes dissecuisse. ac proinde, ut cætera taceã, oportuisset illũ obseruasse simię pedem humano multò esse longiorẽ. Verùm nunc de ossib. sermoni finis est imponendus, si antea admonuero, Galenum in pedis constructione parum memorem, nõ animaduertisse, hunc uno osse à manu superari: quando in secundo libro commentariorum in Hippocratis librum de Fracturis, parem ossium numerum in manu atque in pede cõmemorat, non expendens, os cubum tesse-

ram'ue referens, bis sibi numeratum: prius id peculiaris ossis loco recensens, ut calcem, talum, & cymbam referens os, & hoc tesseræ comparatum, quatuor ossium loco habeat, qui superiorem brachialis ossium seriem complent. deinde quatuor humilioribus brachialis ossibus quatuor tarsi ossa confert: non expendens, quartum & extimum tarsi os, illud esse, quod cubum aut tesseram referre dicimus. Musculi definitio, ut uidetur callidè & pulchrè, Anatomen non aggredienti, aut oscitanter circa musculorum naturam uersanti, à Galeno instituta: ita quoque illi haudquaquam potui subscribere, sed aliam, ut in secundo meorũ de Humani corporis fabrica librorum occurrit, instituere coactus sum. Nullum enim musculum in uniuerso corpore hactenus obseruaui, cui Galeni descriptio ad amussim uel in hoc competeret, quòd æquè ligamenti & nerui natura compos esset, aut exactè medium quid inter neruum & ligamentũ statueretur: ut non dicam, parem ligamenti & nerui portionem, musculorũ constitutionem haud subire. nam etsi Galenus id sæpius indicare uideat, alibi tamen expendit, nerui portionem ligamento minorem esse. Quòd uerò musculus nõ sit natura medius, uel tendo calcis posteriori sedi insertus, argumento erit, qui solus multo crassior est quatuor neruorum, radicibus in femur digestis, si quis eas in unũ corpus coaluisse fingeret. Et quot quæso alij sunt tendines, qui tibiæ ossi & fibulæ & pedis ossibus inseruntur, ab illis musculis educti, quibus animalem uim à quatuor illis radicibus ferri constat? Et quum Galenus neruum ligamento in musculi ortu adhibet, ut simul permisceri possent, ambo in propagines diuidi censet: quæ rursus in plures dissectæ, tandem denuò in unum sensim coirent, ac tendinem conficerent. Quis non talem nerui seriem non oportuisse fieri ex musculis animaduertit, qui suo principio quàm tendine latiores sunt, neque

Nõnullæ parum ueræ descriptiones ex musculorum ligamẽtorumque historia desumptæ.

ſunt, neq; ſuas fibras ullibi magis diremptas, quàm in exortu oſtendunt: Atq; eius generis ſunt, qui ab ilium oſſe enati, femoris motibus præſunt, præter multos brachij motuum autores. Dein intercoſtales muſculi non minus lati in inſertione, quàm in exortu, & toto inceſſu, uiſuntur. & tranſuerſi & obliqui nobis appellati abdominis muſculi, ſuis eneruationib. ampliores quàm exortibus, initijsq;, occurrunt. Vt taceam neruos parem ferè cum uenis & arterijs ſeriem aliquando in muſculis, aliquando ſupra muſculos, quum graciles & tenues exiſtunt, moliri. Atq; ſi ſeriem hanc expenderis, ſubinde procul à muſculi capite, neruum muſculo porrigi obſeruabis, pro muſculi nimirum ortus ſede. Satis enim conſtat, capitibus muſculorum quos femoris & brachij motibus præeſſe dixi, non ita ut Galenus innuit, neruos offerri: Natura interim non prætereunte, ne ad muſculi contractionis motusq; ductũ, contrarios neruorum moliatur inceſſus. Rurſus ſi elixum tendinem neruo alicui ſimul cocto contuleris, & utrinq; per tranſuerſum ſecueris, tendinem à ligamento denſitate & continuitate, ac ſubſtantia denique differre aſtrues: quum interim neruus ueluti funis aliquis uidebitur pluribus cordulis efformatus, tendinique neq; forma neq; ſubſtantia correſpondens. Dein muſculorum tendines, propter neruorum commixtionem illorum capitibus & exortibus non ſunt craſſiores, uti Galeni fuit ſententia, qua neruorum commixtionem approbare nitebatur. Vt enim taceam muſculos carneo initio eductos, qui uel trigeſies ampliorem exortum quàm inſertionem obtinent, ut omnes ferè qui femoris motibus præſunt: illos expendamus, qui neruei quodammodo educuntur, carneos proximè non contingentes. atq; ita uideamus, num primus, ſecundus & quartus pedem mouentium, non maiorem & ampliorem neruoſi exortus portionem conſtituant, quàm

tuant,quam omnium illorũ tendo calci insertus, crassitiem obtinet. Et quis nõ plures fibras & exortus neruos cõspicit in musculo brachiũ attollente, quàm illarũ uidetur in humerũ insertio. Mirum quoque esse debet, non semel à Galeno inculari, nullos musculos ossa mouentes tendinibus priuari: quum in multis secus constet. nulli enim tendines intercostalibus musculis adsunt: uti neque quadrangulari musculo scapulam ad dorsum agenti, & pollicem indici proximè adducenti, & minori primum pollicis os flectentium, eiusque generis haud paucis. Etsi tendinis naturam quis, ut à me traditur, non uulgariter obseruauerit, & carnem non solum ad fibrarum in musculis diuisionem fulciendam, uti Galeni est opinio, creatam, sed præcipuam musculi substantiam censendam esse expenderit: is profectò facile colliget, rerum Opificem tum primum tendines musculis dedisse, quum illum locum sibi uendicant, secundùm cuius longitudinẽ undique carne constare non debuerunt. quum enim arcto loco continentur, neque in longum educuntur, tendinibus carent, aut pro loci ratione longos aut breues obtinent. Similis quoque locus est, quo Galenus nullum musculum nisi ab osse originem ducere, aliquoties testatur. Debuisset enim tunc animaduertere, oculorũ musculos ab ossibus nõ enasci: illum præcipuè, qui sex primis musculis continetur. Dein musculi quatuor manus digitos pollici adducentes, ex membranis initium ducunt, quæ tendinibus obuoluuntur, tertia illorum digitorũ ossa flectentibus. Et orbicularis quoque sedis & uesicæ ceruicis musculus, ab osse neutiquam pendet. Miror pariter Galenum octo musculos laryngi communes numerare, quum sex tantum describat: arbitrarer autem illum eos quoque uoluisse adnumerari, quos ab osse *v* imaginem referente, in laryngis operculum inseri, idque sursum ducere inueni, si uel leuis illorum apud Galenum

occurreret

occurreret mentio, & non uniuersim dixisset, commu nes laryngis musculos in primam illius cartilaginē scu to comparatam inseri, ad illamq́ue omnes pertinere.

Vt Galenum non rectè munus musculi cognouisse alibi proponam, qui scapulam pectori adducit, in inter num scapulæ processum insertus: ita quoque tum aliis quibusdam sedibus, tum uerò maxime in ortu, parum aptè ab illo describitur. Neutiquam enim, etsi Galenus non semel secus astruit, à secunda thoracis costa & tri bus insequentibus inibi principium ducit, ubi illarum cartilagines pectoris ossi coarctantur, adeóque ex ipso pectoris osse. uerùm priusquam illæ in cartilagines ces sant, præsenti musculo initium præbent. Atque ut mu sculi huius ortum Galenus neque in simijs, neque in homi ne est assecutus: ita quoque non mirum est, illum muscu li huius insertionem humeri articulo tribuere, quum interim totam insertionem homini in internum scapu læ processum tentet. In caudatis simijs, quibus hic pro cessus omnino est exiguus, & parum eductus, insertio nis portio ad ligamentum humeri articulo circumda tum pertinere uidetur. quanquam eius insertionis gra tia, musculus iste, illi quod Galenus ipsi falso asscribit, muneri neutiquam præesse potest. In secundi bra chium mouentium musculi Δ imaginem referentis a pud Galenum descriptione, uidentur aliquot ipsi sub diti commemorari: perinde atque musculus, quem ego Δ imaginem exprimentis loco duntaxat habeo, ex plu ribus incumbentibus ita efformaretur, ut tres primos femur mouentes, ac ex ilium osse continuo successu ini tium sumētes, mutuò instratos cōmissosq́ue nouimus.

Verùm Galenus in huiusmodi descriptionib. tam uerus est, ut minimè sibi in decimotertio de Partium usu, & quinto de Administrandis sectionibus, cōstet. Vt ut sit, præter mihi cōmemoratum musculum, hoc loco nullum reperies: neque illi à quoquam in brachij

eleuatione subsidium præstari arbitror. Nam si huc referrem musculum, qui tanquam musculi cauam scapulæ sedem occupantis pars, scapulę gibbi sinum, sedem'que implet, qui inter elatiorem scapulę costam, & ipsius spinam consistit: illi sanè nihil tribuere possem, quo uel minima sede musculum Δ similem cōtingeret: tantū abest, quòd insigni connexu ipsi iunctus esset, quod omnes Galeni descriptiones potissimum uidentur desiderare. Cæterùm ut Galenus in alijs musculis hic statuendis se frustra occupauit, ita quoq; musculi Δ referentis insertionem neglexit, quam rectà deorsum in humerum fieri tradidit, eam musculi brachium pectori adducentis insertioni respondere scribens: quum interim magna Naturæ industria quodammodo transuersam moliatur insertionem, deorsum in posteriora admodū obliquè uergentem. Ex motu enim, quo erecti aliàs, brachiū mento & naso, dein auri, & inde procul post occipitium, quasi in semicirculum, beneficio musculi Δ formę cōparati ducimus, promptè constat, quàm necessarium fuerit, eam quam dixi, quæ'q; inter secandum spectatur, insertionem confici: non autem, ut Galenus uoluit, eam quæ rectà deorsum secundum humeri lōgitudinem duceretur. Atq; hæc mihi tam de caudatis simijs, quàm hominibus dicta accipias uelim, illæ enim in præsente musculo nobis respondent, quum interim canes, & alia clauiculis destituta bruta, plurimum discrepent. Quartus brachium mouentium musculus, qui ex spinarum à sextæ thoracis uertebræ spina ad sacri ossis medium usq; eductarum apicibus pronatus, forma'q; triangularis, et brachium deorsum mouens, quando sua elatiori costa, scapulæ basis humiliori obducitur angulo, nullam in scapulam molitur insertionē, neq; inibi substratis illi musculis impensiùs, quàm tota ipsius amplitudine nectitur, & si Galeno ampla & insigni apprehensione musculum hunc

scapulæ

ſcapulę adnaſci uiſum ſit, quò muſculos confingeret, ſcapulam deorſum ducentes. Necꝫ etiam duntaxat Galenus huic muſculo eam inſertionem præter meritum tribuit, ſed illum dimiſſiùs ſuum principium ſumere arbitratus quocꝫ fuit: quū ipſum inibi incipere ſcribat, ubi poſteriorum ſcapulam mouentium dimiſſior terminū obtinet. Ita appellās proculdubio partem humiliorem muſculi, quem ſcapulam mouentium ſecundum habemus, monachorum cucullis illum comparantes. Hęc pars deorſum magis ſpectat, quàm muſculi brachium mouentium quarti initium, quod notatu digno interuallo partem illam ſibi inſtratam uendicat.

Muſculus, qui dorſi muſculis ſecundū thoracis longitudinem exporrectus, & ex lumborum carnib. principium ducens, humanū thoracem mouentiū quartus à me habetur, neutiquā (licet Galeno ſecus uiſum fuerit) carneis tantū partibus cōſtat, quū tam pulchras inſtar tendinum inſertiones in coſtarum ipſi parata tubercula, moliatur. In ſepti tranſuerſi foraminum hiſtoria, mihi cum Galeno haud cōuenit, quum ego ſtomacho, ſeu uiæ qua cibus & potus in uentriculum defertur, peculiare foramen, ab illa ſepti trāſuerſi ſede tribuo, qua uertebrarum corporibus & magnæ arteriæ lumbos acceſſuræ cedit, ac foraminis unius loco Hippocrati & Galeno numeratur, illud ſupra undecimam thoracis uertebrā conſtituentibus, & ſtomacho quoque uiam ab illo præberi contendentibus. Superius enim uentriculi orificium nequaquam è regione duodecimæ, aut etiam ſi quis uelit undecimæ thoracis uertebræ ſubſiſtit: ac proinde in promptu eſt, ſtomachum non potuiſſe eò uſcꝫ deſcendere. Vnde etiam peculiare nanciſcitur foramen, quo uentriculum adit, idcꝫ nō ſolum ſupra arteriæ magnæ uiam habetur, uerùm & ad ſiniſtrum ſepti latus modicè inclinat, uti & ſuperius uentriculi orificium. Cæterùm de uentriculi orificijs

 nonnulla

nōnulla erunt in ſequentib. cōmemorāda. in præſenti enim ſat eſt, monuiſſe ſtomachū cum ſexti paris neruorū cerebri propaginib. illi exporrectis, priuatum foramen, ut et uenā cauā, ſibi uendicaſſe. Diligens mea de muſculis dorſum mouentib. deſcriptio, & nimiū obiter à Galeno illorū uix tradita enumeratio, facile in illis muſculis Galeni negligentiam arguunt. nam ut cętera prætercam, quatuor dorſum mouentes muſculi illum latuerunt, quos tanquam aliorum muſculorū partes reſecuit. Duo enim ab ipſo prętereuntur, qui à poſterioris ſacri oſſis ſedis termino ad uertebram uſq; ſupra infraq́; ſuſceptam pertinent, intermedijs uertebrarum ſpinis adnexi, & initio & fine tenues, in medio autem craſſi. Dein alios quoq; duos neglexit, qui à uertebra thoracis, quam ſupra infraq́; excipi dicimus, ad ceruicem uſq; porriguntur, uertebrarum quibus attenduntur ſpinas occupantes, illisq́; ualidiſſimè adnati, forma duob. nuper cōmemoratis muſculis non admodum abſimiles: uerùm tanto minores, quanto obſcuriùs thoracis uertebras ipſis lumborum uertebris moueri, ac ſimul illarum ſpinas colligi, aut inuicem dehiſcere, in dorſi motibus experimur. Hos itaque quatuor Galenus non animaduertit: quàm perfunctoriè autem alios omnes depinxerit, ex ſuis libris quiſq; colligat. Inter ea, in quibus Galeni ſolitā in diſſectionib. diligentiam deſiderare circa uertebrarum ligamēta poſſemus, non minimum mihi uidetur, ipſum Veteribus diſſectionum proceribus, quos ex Galeni libris in corporum anatome ſedulò uerſatos nobis perſuaſum eſt, ſententiæ haud acquieſcere, qua uertebrarum corpora cartilaginis illa interuenientis beneficio necti affirmabant. Obſeruamus enim inter uertebrarum corpora mucoſam quandam & mollem fibroſamq́ue cartilaginem, qua nullum aliud corpus ligamēti cartilaginei nomen magis mereri poſſe exiſtimauerim; adeò, ut mihi nihil

in uniuer

in uniuerso corpore occurrat certius, quàm cartilagines eas, aut cartilaginea potius ligamēta, uertebrarū corpora cōmittere. Ac proinde Galeni figmentum admiror, quo preter eiusmodi ligamenta cartilaginea, tertij cuiusdā dorsalis medullæ inuolucri (quod proculdubio nihil aliud est, quàm uertebrarum membrana illi respondens, quam cæteris quoque ossibus obduci nouimus) processus inter uertebrarū corpora ferri tradit, cuius ope, non autem illorū cartilagineorum ligamentorum auxilio, uertebræ cōmitterentur. Mihi enim tertium illud dorsalis medullæ inuolucrum, non occulitur: sed nullos inter uertebrarum corpora processus mittere, plus satis perspectum habeo. Verùm hæc Galeni in Veteres calumnia neminem latêre poterit, qui agni, aut hœdi, aut uituli elixas uertebras intueri non grauabitur: quo inter bina uertebrarū corpora, tres (ut ita dicam) cartilaginū series expendat, duobus ossiculis interstinctas. Occurrent namque tunc cuiusque uertebræ appendix, & cartilago, cuius interuentu appendix reliquo ossi coalescit, ac demum cartilago cartilagineum'ue ligamentum, inter duas appendices repositum. ita, ut quum uertebras inuicem dirimere, aut abrumpere statues, non illas inter appendices dehiscere, uerùm inter appendicem & reliquum os abscedere animaduertes, liquidoque in promptu erit cartilaginei ligamenti discrimen cum cartilagine ad ossium coalitū aliàs parata. Quando Galenus tantopere tendinem sub extremæ manus cute delitescentem conatur describere, ac dein docere, quàm difficulter is à cute separari possit, quamque cuti sit conterminus, illi expendendum erat, quanta globosi & duriusculi adipis copia, cutem & tendinem interueniat. Quum tendines secundum quatuor digitorum os flectentes, illi ossi oporteat inseri, ac ante insertionem, ut tendines ad tertios articulos eductos transmitterent, longa sectione partiri: debuis-

ſet ſanè Galenus quoq; examinare, illam ſectionem ſeu perforationem, nõ ſupra ſecundum digitorum os, ſed priuſquam primum ſuperarent, perfici. Deinde tendines tertium digitorum os flectentes, quum primo oſſi innituntur, haudquaquam lateſcunt, imò non minus quàm reliquo ductu exactè teretes permanent: & ſi Galeno aliter proditum ſit, qui etiam alibi eos in primum os inſeri (minus adhuc rectè) ſcripſit. Adhæc, tendines ſecundũ os flectentes, non in illius oſſis lateribus, aliter quàm Galeni habet placitũ, inſeruntur: uerùm lateſcentes utrinq; ſeſe ſubijciunt tendini tertium os petenti, ac internæ oſſis ſedi partes utræq; ſibi conterminæ implantant. Etſi Galenus poſt deſcriptos libros de Vſu partium, ſecundò ſuos de Adminiſtrandis ſectionib. libros ſcribens, decem muſculos à ſe inuentos glorietur, quibus primi digitorum articuli flectuntur: nihilominus tamen, tres pollicis flexioni ſubſeruientes, illum perpetuò latuerunt. Præter muſculũ enim ex cubito exporrectũ, tertij pollicis articuli flexionis autorem, nobis quinq; occurrunt, ad pollicis quoque flexionem ſuppetias ferentes: quorum duo, primi oſſis flexioni præſunt, tres autem ſecundum flectunt. Quia uerò Galenus decem numerat, prima oſſa flectentes duos, qui primi pollicis oſſis flexioni ſubſeruiunt, illi cognitos fatebimur, ex Galeni tantum numero, quum formam, ſitum & naturam muſculorũ non depinxerit, coniecturam capientes. Atque ita Galeno eos non perſpectos fuiſſe dicemus, qui ſeriatim ad lineæ uitalis quaſi ductum, ex uola in ſecundum pollicis os inſeruntur, illiusq; flexionis non mediocri naturæ induſtria autores exiſtunt. Pari quoq; ratione, Galenus peculiarẽ præterijt tendinem, radici primi pollicis oſſis in poſteriori ſede inſertũ, & nõ illorum modo altius conſcendentem, qui externæ pollicis ſedi elargiuntur. Pendet autem tendo ille à portione tertij principij

eorum quæ ſecundum ulnæ longitudinem ſeriatim enaſci in meis libris ſcriptum eſt. eſt'que tertium hoc principium, illud quod brachiali in ortu magis conterminum, inter ſecandum obſeruamus, quodq; Galenus non uerè ſecundum totam ulnæ longitudinem naſci tradidit. Quandoquidem tendinum circa quatuor digitorum radices in externa manus ſede, uariam ſubinde ſpectamus ſeriem. Hic eum locum non adducam, quo Galenus uno muſculo in quatuor tendines diſſecto, quatuor digitos extendi: uno autem muſculo in duo partito tendines, indicem et medium in latus à pollice abduci, ac alio perinde anularẽ auricularem'que in exterius latus inclinari, proſequitur. nam etſi ſecus in homine hæc occurrant, non tamen eadem ſerie ſemper omnia conſtant. Quanquã omnino Galeni ſuffragio cõtrà eundũ ſit, quando tendines digitos extendentes oſſibus tantum cõnatos docet, ubi articulorum occurrunt cõpages, quum ex æquo toti oſſis longitudini inſerantur. Deinde nunquam non uidimus muſculũ, qui in uola poſitus, pollicem à cæteris digitis maximè abducit, primo oſſi nõ inſeri, quantumuis aliter Galenus docuerit. ſed in ſecũdi oſſis internũ latus, breui quodãmodo tendine implantatur: & nõ mirum eſt, Galenũ in libris de Adminiſtrandis ſectionib. eius inſertionem ita deſcripſiſſe, quum libros de Partiũ uſu ſcribens, hunc muſculũ eſſe putauerit, totam carneam molem ad primũ pollicis os poſitã, ac Veneris monti à Chiromanticis aſcriptã, quæ nobis tamen ſex conſtitui muſculis tradit. Atq; etiam ſimilis erat Galeni ſententia, qua carneã molem ſub paruo digito poſitam, ac Lunæ monti attributam, eum dũtaxat eſſe muſculum arbitrabatur, qui minimũ in externũ latus maximè abducit: quũ interim maiorem eius molis portionem efformet muſculus, primum parui digiti os in externum latus flectens. Quòd uerò in tendinum digitos mo-

uentium

uentium inſertionibus, à Galeni hiſtoria, tum in quibuſdam iam commemoratis, tum etiam in illorũ tendinũ implantationibus, qui digitos in latera mouent, uariem(non enim ego, uti neq; qui Galenum præceſſerunt medici, eiuſmodi inſertiones illis articulis tribuo, qui proprio in latus motu deſtituuntur)facile conſtat, qui ſuæ ſententiæ in inſertionum enumeratione, accedere haud queam. Ex ſedulo ſinuum appendicis radij examine, & tranſuerſorũ in extrema cubiti ſede occurrentium ligamentorum inſpectione, etiam in confeſſo eſt, quantum in Galeni deſcriptionibus nobis deſiderãdum adhuc ſit. nam præterquam quòd ex ſenis, interdum quoque ex ſeptenis illic occurrentibus anulis, quatuor tantum cognouit, etiam tendinum falſum ductum ſimul cum improprijs ſinibus & ligamentis recenſuit. ueluti quum muſculi quo quatuor digitos extendi arbitratur, tendines deſcribens, eos in cõmuni ligamento & ſinu ulnæ & radij contineri ait: quũ interim illum ſinum & ligamentum muſculus occupet, qui paruo digito potiſſimum inſeritur, & à Galeno eius & anularis à pollice abductionis autor habetur: eleganti interim ſinu in radio illi muſculo parato, qui in tot tendines diſſectus occurrit. Verùm magis adhuc admiror, Galenum membranæ non meminiſſe, quæ tranſuerſi ligamenti modo muſculorum ſedibus pertinaciſſimè adnaſcitur, quæ cutem ſpectant. perinde ac ſi muſculi illius membranæ beneficio, ne è ſuis ſedibus agerentur, eſſent continendi. atq; id in cubito & tibia potiſſimum obſeruatur: in femore interim peculiari muſculo (uti à me ſcriptum eſt) tantum beneficij pręſtante. Iam quadratus muſculus radiũ in pronum agens, internæ radij & ulnæ ſedi obductus eſt: non autem, ut Galenus docet, illa oſſa intercedit.

Muſculus ab humero pronatus, & radij appendici inſertus, illiuſq; in ſupinum motus opifex, non eſt omnium cu-

nium cubitum mouentium longiſſimus, ſi muſculum tertios digitorum articulos flectentem illi contulerimus, aut illum qui digitorum extenſionis autor habetur, aut illum quoq; qui bicorni tendine in poſtbrachialis oſſa implantatur, & mox ſub illo Galeni longiſſimo muſculo initium ab humero ſumit. Galenus parum animaduertit, internum principium anterioris cubitum flectentium muſculi, amplius multo eſſe exteriori, tendinis teretis forma donato: neq; ſolum amplius eſt, uerùm partim carnea, partim neruea exoritur ſubſtantia, adeò ut carnea pars ueluti priuatus muſculus mihi tunc uiſa ſit, quando apud Galenũ interius principium exteriori gracilius eſſe, primùm legebam.

Quouſq; autem Galenus penis muſculos, & eos qui in teſtium uaſorumq́; ſeminalium inuolucro à peritonæo educto occurrunt, aſſecutus ſit, nobis nõ conſtat: quum nuſquam eorum uera habeatur mentio, ut neq; etiam linguæ muſculorum: quamuis uel ob hoc quòd Oribaſius & Arabes eorum meminerunt, facile colligo, ipſum illis libris eos perſecutum eſſe, qui nobis iniuria temporũ interciderunt. Ex muſculis femur mouentibus, ut in libris de Adminiſtrandis ſectionib. commemorantur, parum uerarum deſcriptionum catalogum neutiquam augere attentabo, quòd in illis finem nullum reperire poſſem. Adde quòd nonnulla illic haud ſatis aſſequar, exemplariáq; egregiè mendoſa putem: ſecus quàm in muſculorum tibiam mouentium ſermone. quem ideo etiã tam in libris de Vſu partium, quàm in libris de Adminiſtrandis ſectionibus, ita capite quinquageſimo tertio ſecundi de Humani corporis fabrica libri, expendi, ut illud legenti, dictus nuper catalogus, tùm in omiſſis & pręteritis muſculis, tum in cognitorum ortu & inſertione, tum alijs quibuſdam inconcinnè deſcriptis cumulatim augebitur, uti & ex mea de pedem & eius digitos mouentium

musculorum historia. Adeò ut non immeritò ridiculus, laboris'que nimium studiosus tibi uideri queam, si omnium quæ in meis libris huius argumenti occurrunt, apud te enumerationem faciendam ducerem: potissimum quum ex hactenus commemoratis nemini sanæ mentis non debeat constare, à Galeno in musculorum historia aliquid perperam esse traditum: uti contrà à Syluio nihil in uniuersum ab ipso non optimè dictum, obijciebatur. Sed age experiamur, num & in reliquis organis nihil falsi, parum'que recti à Galeno expressum sit, à uenis initium sermoni statuentes. Venæ itaque cauæ principiũ in iecoris gibbi medio nequaquã ea forma cõstituitur, ut portæ uenæ initium, quod etiam magis posteriora iecoris, quàm anteriora, & dextra potius quàm sinistra spectat, consurgere nouimus. Vnus enim caudex in iecoris cauo nobis apparet, quem portæ initium appellamus, quod ex multis innumeris'que propaginibus conflatur, per iecoris sedem distributis: aut uerius caudex ipse, eam propaginum seriem in iecur uariè diffundit. Ac in brutis quidem primùm omniũ in tot ramos discinditur, quot iecoris sese offerũt fibræ, siue quinæ, siue senæ inueniantˉ: ex ęquo enim omnib. ramus unus immittitur. Homini uerò, cuius iecur cõtinuo et simplici efformatur corpore, caudex portæ primũ ferè in duos dirimitur ramos, & hi mox in alias propagines diffundũtur, illęq; in innumeros surculos & soboles ita spargunt, ut humiliorẽ iecoris sedem undecunq; perreptent. Cæterùm cauę caudex non simili ramorũ concursu exurgit: uerùm ipse in posteriori iecoris sede locatus, sinũ quendã iecori inibi impressit, in quo anteriori regione et laterib. iecori innatus, posteriori sede à iecoris substãtia immunis, aut iecoris carne non circũdatus, uisitur. Adeò ut uel in hac sede repositus cauę caudex, facilè ostendat, q̃ Galeni in situ descriptioni con-

Aliquot falsæ descriptiones ex uenarũ arteriarumq; historia collectæ.

ptioni conueniat. Verùm ramorum ſerie magis quàm ſitu uariat. ab anteriori enim caudicis ſede, ubi in iecore conſiſtit, duo non procul ab inuicem ex tranſuerſo diſſiti educuntur rami, qui in plures dein propagines diſſecti, & illis propaginibus inſuper in innumerã ſurculorum ſeriem diſtributis, per ſuperiorem iecoris ſedem excurrũt, portæ uenæ ramis exporrecti & incumbentes. Præter duos ramos ab anteriori ſede caudicis uenæ cauæ pronatos, in ipſius adhuc ſecundùm iecoris poſteriora deſcenſu duo aut tres ſurculi iecori quoq; offeruntur, uel decuplo magnis illis ramis orificio minores, & exiguo quoq; & breui ingreſſu per iecoris ſubſtantiam digeſti. Vtcunq; uerò ſit, ſi omnia óra ramorum & ſurculorum à uenæ cauæ caudice in iecur diſtributorum in unum colligas, non media tibi profectò conſtabit caudicis illius amplitudo: tantum abeſt, ut ex illis ramis cauam conſtitui, uerè quis aſſerere poſſit. Atque hæc ſanè in diſſectionibus intuentem, non mediocriter turbare debent, quum corporis fabricam à Galeni hiſtoria quaſi ex diametro prorſus differre animaduertit, qua is uenæ cauæ ex iecore ortum oſtendit: adeò ut nullus unquam hæc ſepoſito affectu examinare queat, quin Galenum admiraturus ſit, quòd ſuæ tantum fidens imaginationi, Ariſtoteli & alijs grauibus autoribus contradicere hac in parte fuerit auſus, prorſusq; alia quàm in corporibus obſeruamus poſteros docuerit. Cæterùm ut ortus uenæ cauæ deſcriptio, ab his quæ inter diſſecandum obſeruamus, plurimum diſcrepat: ita quoq; falſiſſimum & anatomico indignum eſt, quòd uenæ cauæ (ut Galenus ſcripſit) exortus caudicem unum, perinde ac magna arteria ex cordis baſi pronata efformet, qui dein arteriç magnæ modo in duos truncos dirimitur, uno ſuperiora, altero inferiora petente: quum interim cauæ caudex hac in parte nihil cum magna arte-

ria commune sibi uendicet. Rectà enim secundùm iecoris posteriora procedit, perinde ac si à corde sub iecore ductus, corporis inferiora adiret: et iecori ab anteriori sua sede (uti dictum est) ramos elargiretur. Arteria autem magna uno caudice sursum ducto aliquandiu ab ortu procedit, qui dein in impares truncos discinditur, quorum grandior deorsum reflexus, ijs quę cordi subsunt distribuitur, minor autem corporis superiora petit. Ego neutiquã mihi proposuissem Galenum in distributionis uenæ cauæ cum arteria imagine (sed in ipso tantum, ut sic dicam, usu) similitudinem indicare, nisi Aristoteli nimium iniurius, ex distributionis effigie (etiam cõtra Hippocratis orationem, qua is uenam rectà ferri docuit) argumentum duxisset, quo uenam cauam à corde non pronasci conficeret. quod quàm efficax sit, fortassis infrà alicubi indicabitur. Hic autem sufficit descripsisse, erroneã prorsus esse Galeni sententiam, descriptionemq́ꝫ, qua unum cauæ uenæ caudicem ex iecoris gibbi medio pronatũ statuit, qui dein arteriæ magnæ modo in duos truncos diuideretur, quorum alter sub iecore repens, illi subditis partibus offerretur: alter uerò, septum transuersum permeans, elatioribus illo organis nutrimentum porrigeret. Atque ut falsam cauæ partitionem nos docuit, ita quoqꝫ haud mirum est, illum cauæ portionem sub iecore in lumbis conspicuam, illa multo ampliorem tradidisse, cui septum transuersum iter prębet: ratione à partib. quas quæqꝫ enutriret, desumpta. quum Galenus affirmet, truncum humiliora petentem ideo ampliorem esse, quòd pluribus partibus illi alimentum sit tribuendum, eo, qui sursum ducitur. Ac ut huiusmodi occasio non parum in explicanda distributionis ratione efficax est, ita quoque sedulò debuisset Galenus expendere, num cauæ pars iecori inferior, plurib. maioribusq́ꝫ partibus nutrimentum suppeditaret, ea quę

elatius con-

elatiùs consistit, ut deinde suo syllogismo rectam cõclusionem subduxisset. Ex Galeni enim ratione à nutritione mutuata, partem cauæ septum permeantem, ampliorem esse inferiore, debet colligi. Bilis uesicula enim, uentriculus, omentum, lien, intestina omnia cum mesenterio, à caua uena iecori subdita alimentum, neq; ramorum seriem assumunt, sed soli renes, genitalia, altera uesica, inferior abdominis pars, lumbi & crura. A cauę uerò portione septum transeunte, ipsum septum & totus thorax ad primas usque lumborum uertebras enutritur, cum superiori abdominis regione: uti ex uenæ pari carentis serie, ac dein ex illis cognoscimus, quę sub pectoris osse repentes ad umbilicum ferè usq; descendunt. His adduntur brachia, & collũ, & caput, ubi sanè cerebri moles est expendenda, & uasorum copia cerebrum petens. Nunc pulmo se etiam offert, membrum totius corporis maximum, & si quod aliud modo, sanguine indigens. quamuis pulmonis tantum nomine, in cor sanguis non feratur, uerùm ut omnes arteriæ tandem ab illo impleantur, adeò, ut maxima proportionis ratio ex sanguine sumẽda sit, qui arterijs continetur: ita ut in promptu sit, cauę portionem inter cor & iecur conspicuam, illa grandiorem esse oportere, quam in lumborum uertebris Galenus consistere nouit. Et huic rationi etiam sectio subscribit, si quis modo hęc examinans, uenã secundum longitudinem dissectam aperiat, aut saltem nõ plus sanguinis ex iecoris, aut cordis, aut potius ipsius etiam septi inter dissecandum motu, in cauæ partem lumbis exporrectam cogat, quàm in illam quę in septo consistit. Quando caua septum transit, in ductu qui inter hoc & cor spectatur, nullas propagines interdiuidentib. thoracem membranis, etsi aliter Galenus docuerit, offert, quum illa eas membranas haud contingat: & ridiculum fuisset, tam exiguos surculos, quales illæ requirebant, nulla

membrana suffultas duci. Vnde etiam Natura membranis potissimum prouidit, propaginibus ab illis uenis initium sumentibus, quae pectoris ossi subtenduntur, & deinde in hominibus priuatim, illis uenis quę secundum septi transuersi neruos à iugulo ad septum usque excurrunt. Adhaec, quibus modis Galeni descriptionem corpori accõmodabimus, qua cauę ad cor distributionem docet, nunc ueluti propaginem ab illa in cor deducens, nunc nescio quomodo illam explicans, quum tamen orificium quò caua cordi committitur, duplo amplius sit ipsius cauae caudicis amplitudine? nõ aliter profectò, quàm si ex ambitu cauę, uti sub corde consistit, & deinde ex illius ambitu, quem inibi metireris, ubi dextram cordis aurem transcendit, unum ita fingeres ambitũ, ut duorum ambituũ circulorumue capacitatem, uno circulo complectimur. atque ita cauae amplitudines supra infraq́ꝫ cordis aurem occurrentes, duo essent circuli, qui unum constituerent circulum circumferentiae orificij correspondentem, quo caua ad cor pertinet. Quando Galenus in libro de Venarum sectione, uidetur uenam arterialem tanquã à caua eductam narrare, non arbitror ipsum existimasse, illam uenae cauae esse propaginem: quum illum aliàs non latêret, uenae arterialis substantiam, cauae non respondere, hancq́ꝫ simplici constitutam tunica, illam uerò duplici: quarum interior arterijs omnibus propria, etiã quintuplo cauae tunicae crassitiem uinceret, exteriori interim cauae tunicae crassitiei respondente. Deinde arterialis uena, proprium & peculiare sibi uendicat orificium, illi quo magna donatur arteria simile. praeterquã quòd cordis substantia inter uenae cauae orificium, & arterialis uenae exortum, amplo satis interuallo occurrit: facile cõmonstrans, arterialem uenam ex caua haud pronasci. Etsi Galenus duas coronales uenas semper reperiri alibi affirmet, nobis tamen unica ferè occur-

rè occurrit, eáq; insignis: non autem, ut alicubi etiam Galenus docet, exilis. Præterea, etiamsi Galenus in septimo de Administrādis sectionibus, coronalem ex dextro cordis sinu enasci tradiderit, nō arbitror illum tam perfunctoriè rerū Opificis in illius uenę serie industriam expendisse, ut senserit illā à caua, priusquā è dextro sinu esset egressa, aut priusquam ipsum ingrederetur, pronasci, eiusq; ortum sub basi trium membranarum conspici, quæ cauæ uenæ orificio præficiuntur.

Quia Syluius ægrè, quòd Galenū homines non secuisse scripsissem, ferens, priuatim subiecerat, quòd Galenum brachij uenas exteriores tantum spectasse, relictis interioribus, & in corporis alto reconditis, affirmassem: nonnulla de uenarum in iugulo et brachijs serie illic scripsi, ubi aliquot ex multis rationes adducebam, quibus Galenum in hominum sectionibus non exercitatum esse, mihi est persuasissimum: quæ interim huic loco, ubi non uerarum descriptionum specimen aliquot propono, fuissent accommoda: humerariæ dico exortum, et dignioris maioris' que axilliaris uenæ trunci seriem, in quibus proculdubio Galeni diligentiam quis meritò requirat, non minus quàm in quibusdam crurum uenis, & potissimùm in cerebri uasis: ubi ex senis caluariam in altero latere subeuntibus uenis, uix duarum meminit. Quemadmodum & ex tribus caluariam ingredientibus arterijs, unius tantum seriem explicuit, qua suū reticularem plexum efformari putabat: adeò ut in sinibus duræ membranæ describendis, haud mirum uideri debeat, si illorum præcipuos uenarum duntaxat munere fungi arbitratus fuerit, quum arterias in illos sinus exhaustas, aut in ipsos deductas præterierit, illos'que & uenarum & arteriarum substantiam simul continere non animaduerterit. Adeò, ut ex decimiquarti capitis libri tertij de Humani corporis fabrica uasorū cerebri

deſcriptione, ſi quando cum Galeni hiſtoria in nono de Adminiſtrandis ſectionibus ea conferatur, pleraque ſeſe offerant, in quibus Galenum à uera uenarum arteriarumq; diſtributione declinaſſe, obſeruatu ſit facillimum futurum: quæ ſi omnia perſequerer, parùm uerarũ Galeni deſcriptionum aceruus nimium excreſceret, quum aliquas in uaſorum ſerie exempli loco adduxiſſe ſufficiat. Licet uaria de olfactus organo (ut & de neruis aliquid inſeram) apud Galenũ ſit ſentẽtia, illa tamen ipſius ſanior eſt opinio, qua proceſſus neruorũ modo in anteriori cerebri parte ductos, olfactus organorum nomine habet. Quòd autem ab anterioribus cerebri uentriculorum ſedibus, quæ in aciem & coarctationem finiunt, olfactus organa educantur, à ueritate eſt prorſus alienũ. Primùm enim dexter & ſiniſter uentriculus cerebri ea ſede, qua maximè in anteriori cerebri parte cõſiſtunt, antrorſumq; ſpectant, ampli ſunt, & lati, neutiquam in anguſtũ coacti. Deinde ſi quis uentriculorũ ſecundùm cerebri longitudinem ductum metietur, ac dein in cerebri baſi, ac ueluti longitudinis medio proceſſus hos olfactus organorum nomine habitos, originem ducere animaduerteret, unà quoque obſeruabit hanc originem nõ ab anteriori eorum uentriculorum ſede pendere, ſed è regione medij ipſorum uentriculorum longitudinis. Atque hinc quoque mox manifeſtum euadit, quàm parùm in horum organorum anatome Galenus diligens fuerit, quum illa perforata fingit, & uentriculos cerebri in ipſorum cauitatem finire docet, ut canaliũ modo redderentur, quibus cerebri pituita ad eam caluariæ ſedem duceretur, ubi hęc organa ceſſant, duraq; cerebri membrana cribri modò peruia cernitur. Sunt enim hæc à Galeno imaginata. nam ut illorum organorum initium parùm rectè prodidit, ſic quoq; illa perforata & caua eſſe, falſò retulit, nihilq; minus q̃ pituitæ canales ductusque cenſenda

Non admodum ueræ deſcriptiones ex neruorũ hiſtoria acceptæ.

censenda ueniunt. Imò si ueram pituitæ excolationem, quum homo hac in parte sanus est, neq; de ullo in excretione aut retentione symptomate cõqueritur, sedulò (uti à me describitur) expenderimus, liquidò constabit, nunquam secundum hæc organa pituitam non minus absq; symptomate ex proprio ductu in anteriora ferri, quàm quum retrorsum secundum dorsalem medullam, & inde secundum neruos, in uarios artus defluit. Meæ negligentiæ cogor asscribere, neruorum uisoriorum foramen me latêre, si modo illi extra aliorum neruorum fabricam foramen, quod dissectione cõprehendi potest, sibi uendicent. Vtcunq; enim uiuorum animalium sectionem aggredior, aut humani capitis à sumpto supplicio adhuc calidissimi neruos intueor, aut aliquandiu mortuorum calente aqua foueo, illorum foraminum effigies mihi nunquam occurrit. In porcis tamen, differentiam inuenio, quòd his scilicet uisorius neruus per transuersum diuisus, & elixus, quasi multis funiculis construitur, neruorũ qui in brachijs & cruribus occurrunt modo: quum interim uisorius hominis neruus continua cõstet substantia, undique æquè densa: & mea quidem sententia, foramine manifesto non peruia. Puto exemplaris uitio factum, quòd in libro de Neruorum dissectione, secundum neruorum par, durius tertio esse scribatur: adeò ut nolim hac in parte Galenum incusare, uti & nusquã aliàs, ubi exemplariũ deprauatione quicquã commissum esse, augurari possum. Ex duarum propaginum à quinto neruorũ pari, quum id adhuc in organi auditus cauitate cõsistit, uersus temporalem musculũ tertijq; paris ramos eductarum, alterius tantum apud Galenum occurrit mentio. Quemadmodum ipsum quoq; latuit radix nerui uersus interiora, & non adeò ex latere apud quintum par eum in modum enata: ut minor tertij paris uocata nobis radix, iuxta præcipuũ

tertij paris neruum (exterius tamen) producitur, adeò ut sumpta inde occasione, inuentã à me radicem quinto pari annumerauerim, ne aliorum anatomicorũ numerum eius gratia interturbarem. Repit autem radix hæc antrorsum sub cerebri base, duram cerebri membranam perforans, ac peculiare sibi foramen in caluaria uendicans, musculoq; dein temporali & in ore delitescenti præcipuè oblata. Si dorsalis medullæ initiũ à cerebro pendere, & cerebellum illi tantum uno nexu ad utrunque uentriculi cerebello & dorsali medullæ communis latus, conspicuo coalescere sentimus, totam cerebelli cõstructionem sedulò examinantes, Galeno neutiquam accedemus, qui tot neruorum exortus cerebello præbet, illi interuallo dorsalis medullæ asscribendos, quod à cerebri base ad eam usque sedem pertinet, qua occipitis os primæ articulatur uertebræ.

Descriptiones earum partium quæ peritonæo continẽtur, aliquæ, non omni ex parte ueræ.

Superius (ut de his quæ peritonæo continentur, aliquid scribam) quando in musculis non uerarum descriptionũ exempla proponerem, atque de septi transuersi foraminibus mentio incidisset, ex uera situs uentriculi, ipsiusq; orificij elatioris cum stomacho coalitus sedis descriptione, colligebam, stomachũ cum magna arteria lumborũ uertebris exporrigenda, eodem haud uti foramine: in præsentia uerò minime subticendum est, quòd Galenus stomachum non tantum usq; ad eam sedem arteriæ magnæ descendenti cõiunctum scribit, ubi etiam Galeni suffragio id septi foramẽ consisteret, supra undecimam nimirũ thoracis uertebrã: uerùm ad duodecimam usq; uertebram stomachum arteriæ nexum, nõ secus quàm si sub septum primùm stomachus ab arteria dorsiq; uertebris eleuatus, ac ex dextris ad sinistra ductus, uentriculũ peteret. Quia uerò uniuersus uentriculus propemodum elatius hac sede reponitur, quàm absonũ quis ducet, stomachum denuo sursum reuolui, ut elatiori uentriculi orificio

continua-

continuaretur? Adeò sanè, ut nō minus ratio Galenū hic uehementer arguat, quàm dissectio, illum neq; stomachi ductum, neq; situm uerè descripsisse commonstret. Quòd autem ad totius uentriculi situs historiam attinet, Galenus hūc in corporis medio ita statuit, ut id secundùm omnes dimensiones anatomicorū uulgus in hominis proportione nimium obiter uersatum referat. Quanquam neque Galenus id ita leuiter ab ipso dictum uoluit, quin maiorem uentriculi molem in dextra corporis sede, cum omnibus illum secutis anatomes exscriptoribus reponi innuerit: addentib. id meritò fieri, ut iecori commodè subiectus, ab illo foueretur, promptioremq; concoquendi uim ab ipso asciscere ret. Profectò, si non imaginationib. & nostris somnijs, sed sedula resectione inspectioneq; hominis corpus examinauerimus, maiorē multò uentriculi partem in sinistra corporis sede, quàm in dextra, reperiemus. Si enim uentriculi metiemur ex dextris ad sinistra latitudinem, uel duas illius partes sinistrum latus occupare, id'que loci occasione admodum opportunè animaduertemus. Lien enim uentriculi posteriori sedi humilius in sinistro latere sublocatus, & suo mucrone nonnihil duntaxat antrorsum ad læuam uentriculi sedem humilius nutans, parum sinistram corporis sedem occupat, & facile admittit, ut sinistra uentriculi sedes magna amplitudine septo transuerso contermina sit: quū interim iecoris crassities admodum sanè insignis dexteram uentriculi sedem, neq; suo latere, neque etiam posteriori sede, & magna quoq; exparte anteriori septum contingere uetet: facileq; caueat, ne dextra corporis sedes uentriculo perinde atq; sinistra, locum porrigat. Rursus, si ueram uentriculi formam expenderimus, neque tota ipsius latitudine, quam ex dextro latere in sinistrum paulo antè metiebar, æquè amplum cōtra aliorum descriptiones esse obseruauerimus, uel

formæ gratia, uentriculum ſiniſtram corporis ſedem magis opplere uidebimus. Eſt enim uentriculus in ſiniſtro latere ſecundum omnes poſitionũ differentias inſigniter amplus, ac turgidus, & quo magis dextrorſum fertur, eo magis in anguſtum cogitur, multoq́ꝫ inibi ſtrictior & anguſtior ſpectatur: adeò, ut ſi quis latera circulo obduceret, eum qui dextro lateri circumduceretur, illo qui ambitum ſiniſtri lateris conſtitueret, uel duplo contractiorem ſpectaret. Cæterùm neſcio, num Galenum in uentriculi forma & ſitu deſcribendis non undequaque abſolutum in eorum numero habere debeam, qui inferius uentriculi orificium in humiliori ipſius ſede ſtatuunt: cui ſententiæ repugnare hactenus inueni neminem. Neq́ꝫ quicquã in uentriculi orificiorũ ſitu aliud obſeruatum lego, q̃ꝫ illa mutuò non opponi, aut ſimul ambo in ſiniſtri uentriculi latere haud fabricata: quum tamen orificium nobis inferius appellatum, & inteſtinorum principiũ, nõ in humiliori ſede dextri lateris, uerùm in elatiſſima conſiſtat: et quum inteſtini modo à uentriculo eductũ eſt, nonnihil aſcendat, priuſquam ſecundum uentriculi poſteriora reflectatùr. Quod ſanè nobis non obiter in plurimis paradoxis eſt examinandum circa uentriculi concoctionem, ciborum ordinem, uomitumq́ꝫ, nunc in diſputationem proponi cœptis. Huic loco ſententia reſpondet, qua uentriculi fundum perinde carneum cenſetur, ac ſi humilior ipſius pars ſecundum corporis latitudinem impenſe carnea & craſſa eſſet, atque à ſupetiori ſede non mediocriter diſcrepans. quũ interim ego nullum diſcrimen confingere queam, niſi ſedem ſuperiori orificio proximam, tum propter neruorum multitudinem, tum propter uenarum arteriarumq́ꝫ in illa occurrentem copiam, craſſiorem, & quia ſtomacho alioquin uentriculo toto carnoſiori contermina ſit, impenſiùs carneum ſtatuerem: quum interim

neq́ꝫ co-

neq; color, neq; substantia, fundo carneum quid magis tribui præcipiat. Miror non mediocriter, Galenum, quando glandulosum corpus duodeno intestino attensum examinaret, illud' que falso inferiori orificio uentriculi claudendo prefectum scriberet, non expendisse uentriculi in ipsius orificijs substantiam, ubi illa multo crassior, quàm reliqua amplitudine euasit, ueluti unum circulum in singulis orificijs intrò protuberantem ostendens, qui uentriculum à stomacho & intestinis terminare uidetur, non mediocre robur uentriculo adferens, & ab iniurijs immunem reddens, si asperum aliquod & grandius corpus orificijs aliquando ducatur. Si quæ uenarũ soboles à caua uena uentriculo offerantur, quemadmodum Galenus in libris de Administrandis sectionibus quasdam inde duci asserit, ubi illa uentriculo substernitur, lubens inscitiam meam prodo, quum hactenus nullam inuenerim: et ratione quoque mihi persuadeam, præter portæ uenæ propagines, nullam uentriculo intertexi. Præterea sic sum cogitando rudis, ut nunquam hactenus aliud quàm meram fabulã esse putauerim, uulgare medicorum placitum, undecunq; etiam sumpserit originem, quo stomachum in cõnexu ad uentriculum angustiorem esse contendunt, quàm in reliquo ipsius per ceruicem aut thoracem ductu, propter atrum & melancholicum sanguinem seu succum, quià liene huc eructatur, uentriculi' que superius os colligit & astringit.

Verùm istud magis ad partium usum, quàm conformationis rationem pertinet. Vti sanè omenti situs, quem ita tradi ab omnib. inuenio, ut anteriorem uentriculi sedem hoc integi scribant, adeò ut id resectum uentriculo, quemadmodum & intestinis, imbecillitatem parare censuerint. Quamuis interim, si dissectioni fides habenda sit, suturæ modo omenti superior membrana humillimæ uentriculi sedi, & fundo conna

ſcatur, aut ab ipſo potius initium ducat, nulla ex parte uentriculi anteriori ſedi incumbens. Atque huic reſpōdet illorum hominum coli inteſtini hiſtoria, quod anteriori etiam uētriculi ſedi obductum aiunt, colum uentriculo ſuperequitare ſcribētes: quum interim humiliori tantum uentriculi regioni colum attendatur, nullibi altius quàm uentriculus, in anteriora conſcendens. Quemadmodum Galenus uentriculo propagines quaſdā à caua offerri ſcripſit, ita quoq; in omentum, præter ramos qui à portæ uena multifariā ipſum implicant, propagines quaſdam à caua diffundi teſtatur: perinde ſanè, atq; meſenterio pariter, & inteſtinis, alias uenas à caua elargiri prodidit. Hęc ſententia in ſexto de Adminiſtrandis ſectionibus occurrit, ubi etiam legitur, in meſenteriū uenas pertinere, ad iecur nō terminatas: quum interim nullam uenam iecori non commiſſam, contra Ariſtotelem de Venarum ortu diſceptans, in corpore reperiri (utcūq; id uerum ſit) contendat. Porrò, arbitror illum eo termino diſtinxiſſe propagines à caua eductas, ab illis quæ à portæ uena inteſtinis implātantur, ſuccumq; ſanguinis materiam iecori præferunt. Quamuis interim mihi nullus ſurculus à caua in omentum, aut meſenterium, aut inteſtina digeri conſpiciatur. cuius ſtudioſos in ſcholis tum monere conſueui, quum uentriculo, omento, meſenterio, cum inteſtinis è corpore reſectis, caudex cauæ deorſum ductus, in conſpicuo, & membranis liber, ſanguineq; turgidus iaceret, & nullam propaginem à ſe diſſectam oſtenderet, quæ dictis nuper organis offerri potuiſſet. Quod ut melius conſtaret, ramulū aliquem ad renum membranas deductum, aut ſeminalem uenam, in ortu diuidebam, quò mox effluens ſanguis, argumento eſſet, nullam propaginem à me oſcitanter reſectam. Neq; hic mihi tantum tribuebam, quin aſtantes obnixè orarem, ut ſi quando in eiuſmodi uenas inciderent,

ciderent, me quoque illas non celarent: ut aliquando mihi uices ab illis reponerentur, qui tam uaria, à nemine interim doctus, ipsis citra inuidiam communicarem. Galenum quidem, quòd iecur in fibras diuisum esset, arbitratum non dubito: quòd uerò ipse autor fuerit sectionis in quinque fibras, quas nonnulli illum secuti, proprijs nominibus nuncuparunt, non perinde mihi ex suis, qui adhuc supersunt libris, constat. Vtcunque sit, Galeni iecoris historia in homine, parua non caret (uel diuisionis eius occasione) menda. In iecoris cauo, præter neruulum ab illis qui uentriculi superius os implicant eductum, alium à Galeno neglectum obseruo, qui cum arteria iecori oblata ductus, à neruo pronascitur, dexteris costarum radicibus à sexto pari neruorum cerebri exporrecto.

Verùm si exiguarum neruorum, uenarum & arterarium propaginum mihi ratio habenda foret, nimius sanè in obseruationum enumeratione redderer: mihíque hoc scriptum, quod in magnis occupationibus iam tædio esse cœpit, præter sententiam, uti iam accidit, produceretur. Quamuis interim uenam prætere non possum, quam meatus cuiusdam modo à liene in superius uentriculi orificium porrigi, anatomicorum cohors ex Galeno, nescio tamen quo'nam pacto, contendunt, qua melancholicus succus lieni ex nutrimento ipsius excrementicius in uentriculi os perfertur, magni, ut illi censent, usus gratia, ad augendam uidelicet appetitricem uentriculi uim, & illius in constringendo robur: & alia quędã ex Galeni potissimum sermone collecta, quo Naturæ commendat industriam, bilis uesiculam non in uentriculum, sed in duodenum intestinum exonerantis. Cuperem his, qui me hanc uenam latêre sibi persuasum habent, meam in illa examinanda constare diligentiam. ut enim tum in brutis, tum in homine non minus priuatis quàm publicis sectio-

blicis sectionibus hanc uenam perquisiui, priusquam meos de Humani corporis fabrica libros emitterem, ita quoque post illorum editionem Patauij, Bononię, & Pisis, denuò non minorem curam, in illa cognoscen da adhibui, uel cuiusdam scioli gratia, qui quum usu (ut literarum rudis est) aliquid in anatome mea opera didicisset, atq; me eiusmodi meatum, aut uenam quam uulgus anatomicorum fingeret, non posse reperire, in scholis non semel audiuisset, utcunque interim lienem & uentriculum, ipsius aliorumq; oculis liquidò pro posuissem, me Patauio absente corpus aliquod discin dens, se incognitam mihi uenam reperisse iactitauit: ar bitratus me post meorum librorum editionem, neque reuersurum in Italiam, neque Patauij et Pisis (ut nosti) mea scripta cum corporibus, in publicis sectionib. col laturum. Quare quum tunc ad lienem sectionis se rie esset deuentum, & Patauij mulieris & uiri corpus nobis ad manum esset, pridie quàm uentriculum mo uere statuissem, obnixè omnes rogatus sum, ut ipso rum oculos quoq; sedulò inspectioni adhiberet, illos que qui eam uenam aut meatum, ut uocant, à me inco gnitum risissent, adducerent, & ego quoque ab illis ali quid discerem. Verùm ut sciolus ille, aliàs non indili gens spectator, nunquam deesse solebat: ita bene ca uit, ne sectioni interea dum hæc, aut oculorum muscu li tractarentur, adesset. adeò, ut tunc quoque eadem quæ antea, sentire cogerer, quum omnino eadem no bis, quæ prius, obuersarentur. Lien nimirum omen ti beneficio uentriculo nexus, quod inferiori membra na lieni cum uasis innascitur, ipsi'que inuolucrum con stituit: dein superior membrana lieni & uētriculo com munis est, uenas arterias'que deducens, quæ à uasis lie nem petentibus, & iam proxime lieni inserendis, ini tium ducunt, quæ in hominibus insigni sunt numero. quorum nullum à lienis procedit corpore, uerùm ut

iam dixi,

iam dixi,ab illis uasis pronascunt,quæ iam lieni sunt inserenda. Quemadmodum uerò connexus lienis ad posteriorem inferioremq́; sinistræ uentriculi sedis regionem perficitur, ita quoque uasorum copia inibi,& magis est conspicua,& insignior uena ea demum occurrit, quæ in hominibus sinistram fundi uentriculi sedem ambit, superiori omenti membrana suffulta. aliæ enim uenæ sunt multò graciliores, & non longè in uentriculū excurrentes. Omnibus elatior nunquam mihi uisa est ita porrigi, ut superius uentriculi orificium illa intertexi potuissem asserere:uti sanè illud uenas assumere nouimus, ab illa propagine, quæ ex medio ductu trunci portæ ad lienem tendentis secundùm uentriculi posteriora conscendit, & uentriculi superius os multis surculis donat, ac in canibus præcipuè coronæ instar illud elegantissimè ambit. Rursus elatissima uenarum ab his quæ lieni proximæ sunt uentriculum petentium, nulla ex parte amplitudini, longitudini'ue respondent eius, quam fundo exporrigi dicebam. Dein illa toto progressu sociam sibi habet arteriam, neque alia serie,aut distributionis modo sese offert, quàm cæteræ uentriculum implicantes uenæ:neq; etiā peculiari sanguine turget, quem aut crassiorem aut atriorem dicere possemus.Osculis quoque suis,meatus uesiculæ bilis intestino duodeno oblati ritu, in uentriculi cauitatem neutiquam pertingit. Verùm, ut semel dicam, ab omnibus cæteris uenis nihil differt, nisi quòd à multis uenis gracilitate & breui incessu uincatur. adeò ut mihi adhuc eadem, quæ prius, constet sententia: uti quoque ijs eadem seruari debuit, qui post librorum meorum editionem mihi secanti adfuere. Hinc igitur, aliasq́; ob causas, animo concipere nequeo, elatissi-

mam earum, quæ ſiniſtro uentriculi lateri inſerun-
tur, uenam (ut comitem illi prætercam arteriam) pri
uatim huiuſmodi fœculentum ſanguinem & melan
cholicum ſuccum, tam inſignium uſuum gratia, in
uentriculi os euomere, quamuis interim de partiũ
uſu in præſentia non ſit agendum. In renum fa-
brica, Galeni perfectam deſidero hiſtoriam: de qua
uix aliud habemus, quàm uenas et arterias per renis
corpus dirigi, & per denſam duramq́ renum ſub-
ſtantiam retento ſanguine, urinam cum bilis, quæ
ſanguini adeſt, portione tranſmitti, ac in urinarium
meatum defluere. Si enim ea quis expenderit, quæ
de renum conſtructione propoſui, non ſanè renis
carnem inſtar coli habebit, uti Galenus illam recen
ſere uidetur: aut ut uulgus membranam in renibus
fingit, tam leuiter pertuſam, ut urinam & bilem
tranſmittens, ſanguinem, utpote craſſiorem, retine-
at. Verùm non eſt quod renum à me repertam
conſtructionem huc referam, quum ex decimo ca-
pite libri quinti meorum de Humani corporis
fabrica librorum, eam conſtet eſſe eiuſmodi, quæ
breui oratione (qua mihi hic dũtaxat opus eſt) com
præhendi nequeat. Galenus ſeminalibus arterijs
parem cum uenis originem ſtatuit, quum interim
utramque arteriam ab arteriæ magnæ caudicis ante
riori ſede humilius educi plerunque obſeruemus,
quàm dextræ uenæ à caua occurrit initium: ſiniſtra
interim uena ab illa principium obtinente, quæ ſini
ſtro offertur reni. Quanquam Naturæ induſtria
in dextræ arteriæ ductu apparens, non erat ſubti-
cenda. arteriam enim ſeminalem cauæ uenæ perin-
de non ſubiecit, atq; magnæ arteriæ caudicem illius
ſiniſtro lateri inibi ſubſtratam nouimus: ſed elegan-
ter ſeminalem arteriam tranſuerſim cauam tranſcen
dere uo-

dere uoluit. In testium fabrica, cupiuissem Galenum nobis explicasse, qualis uenæ & arteriæ seminalium in testis corpus sit series: ut didicissemus, peculiaris testium substantiæ beneficio, ex adducta illi materia non secus semen parari, quàm iecoris substantiam sanguinem conficere constat. & pariter nos non latuisset, quî dein à semen deferente meatu id à testis corpore, uasisq; assumeretur. De utero nihil dicam, quòd prolixior tunc fuerim, quando Galenum uaccinum uterum, non uerò humanum, præcipuè descripsisse, colligerem. Scripserunt tamen ad me nõnulli, in uteri historia, ac potissimùm in illa de menstruis purgationibus disceptatione, ubi tuarum literarum incidit mi Ioachime mentio, de hymenæo nihil traditum. quòd sanè ex industria feci, quum nihil certi de illo mihi constaret. nunquam enim uirginem sectioni adhibueram, præter puellam unam sex fortassis annos natam, quã tabe consumptam, ad sceleti præparationem Patauij studiosi cuiusdam opera, qui illam è monumento subduxerat, nactus fui. Atque quum in hac obiter, ut fit, omnia ab ossibus discinderem, neq; cuiusquam partis inspectionem morarer, uterum tamen propter hymenæũ dissecui: quem etsi talem reperissem, qualem nunc post meorum librorũ editionem illũ spectaui, nihil de ipso affirmare ausus eram, quum bruta illo destitui cernerem: ut qui neque aliàs ex una aut altera sectione, quicquam affirmare soleam: & quicquid in prima coitione Terentius acerbi poneret, id in tali ferè reposueram connexu, quo inuicem incumbentes musculos committi scimus. Ut illum prætercam uenarum, quem Arabes enumerant, concursum, ab illorum interpretibus centonem nuncupatum. Quamuis interim opinionem

 mihi au-

mihi augere debuiſſet, hymenæus in paruis puellis, quoties mingentes crura diducunt, non admodum latens: ſi modo cõſtitiſſet, membranam illam aut carneum illud ſeptum hymenæum fuiſſe appellatũ, cui nunc non ambigo à nominis illius inſtitutore, id accommodatũ fuiſſe. Quum enim Piſis mihi anatomen aggreſſuro, oſſa deeſſent, atq; anatomen prorſus eadem ſerie, qua meos de Humani corporis fabrica libros deſcripſiſſem, in noua illa tanti gymnaſij reſtitutione faciendam, ac cum meis ſcriptis à ſtudioſis conferendam putarem, illuſtriſſimi Tuſcorũ Ducis COSMI iuſſu (ut eſt iuuandis præcipuè ſtudijs à Superis datus, neq; quicquã quo ſuæ Academiæ ſtudioſis cõmodare poſſit, reliqui facit) Florentia celeri ſcapha monialis neſcio cuius xenodochij cadauer miſſum fuit, ad ſceleti apparatum. ac dein ſtudioſis quibuſdam copia clauium rari & elegantiſſimi cœmeterij Sancti Piſani fiebat, ut in monumentis penus inſtar extructis, ſi quid ex uſu illis ad oſſium inſpectionem eſſet, inquirerent. uti ſanè ea ſunt aptiſſima, quæ in monumentis tranſuerſim in eo cœmeterio poſitis, atq; idcirco pluuiam aẽremque admittentibus, occurrunt: quum in alijs, qui in ambitu tecto ſubſunt monumentis, oſſa propter cariem ac ligamentorum adhærentiam, ſint ad diſciplinam inutiliora. In horum uno, cuius epitaphium recens motum uidebatur, puella ſeſe obtulit gibboſa, annum decimum ſeptimum prætergreſſa, & ex impedita inſpiratione ob malam oſſiũ compoſitionem, quantum coniectura aſſecutus ſum, mortua: uti facile conſtitit, monialem ex laterali dolore extinctam fuiſſe, inflammatione totam ferè ſiniſtram ſedem membranæ coſtas ſuccingentis, præcipuè tamen ad coſtarũ radices occupante. Quemadmodum

admodum et eo anno elegãs meretricula à studiosis è monumento ex diui Anthonij adiectitio templo oblata, & ad publicam anatomen Patauij adhibita, ex inflammatione tertia die interijt, quæ secundùm uenæ pari carentis ingressum, & ipsius propagines totam posteriorem thoracis sedem occupauerat, & nobis ad morbi lateralis essentiam dignoscendam egregium specimen præbuerat, reliquo interim corpore leuiter emaciato, ac proinde ad dissectionem, quæ mihi ultima Patauij fuit, accommodissimo. Quum itaque Pisis monialis illius, & puellæ ossa, sceleto apparando, carnibus liberarentur, puellæ illius uterum cum paucis qui tum aderant studiosis inspexi, quòd uirginem esse, uel ideo potissimum, quòd nemo illam rogasset, colligerem. Atque in hac, hymenæus mihi occurrit: quemadmodum in moniali annos fortassis triginta sex nata, nihil minus, testibus ipsius neutiquam non exercitatarũ partium modo, tabidis. Præterea quum ex Gallica expeditione uenissemus, à Comitissę Egmondanæ medico rogabar, ut nobilis cuiusdam puellæ annos natæ duodeuiginti, dissectioni adessem, quam pallido colore diu aliàs deformem, & spiritum difficulter ducentem (etsi alioquin forma perelegantem) patruus ueneno peremptam suspicabatur. Quum huius sectionem tonsor imperitissimus aggrederetur, manus ab opere continere nequiui, qui aliàs nunquam secanti, à duabus quas primum Parisijs uidi rudibus, & ante triduum in schola absolutis sectionibus, astiteram. Ac proinde ex thoracis angustia, & laminæ, qua puella, ut iunceo & gracili longo'que thorace conspicua foret, uti solebat, in pectore compressione, circa hypochondria & pulmonem, affectum desidere ratus sum, atque quum pul

monis uitium, uiſcerumq́ mira in hypochondrijs compreſſio nobis cauſam morbi aperuiſſet, neque quicquam unde uteri ſtrangulatum, niſi ex turgidis admodum teſtibus, dignoſcere poſſem, nobis occurriſſet: hymenæi occaſione, quum aſtantes domi cellæ ſuas laminas mox abiecturæ cum aliquot ſpectatoribus abijſſent, cum medico puellæ uterum ſecui. At non fuit mihi hymenęus integrè conſpicuus. quanquam non ita tamen latêret, ut in mulieribus uix ſedem, ubi aliàs reponitur, expendere ſolitus ſum: perinde ac ſi digitis, aut alioquin petulanter, aut ex Rhazes ad uteri ſtrangulatum remedio, citra uiri uſum, puella illa hymenæū habuiſſet effractum.

In uteri igitur ceruice puellis mox poſt ingreſſum colli ueſicæ in ſuperiorem muliebris ſinus partem, ſeptum quoddam occurrit tranſuerſum, carnea cuticulariq́ conſtans ſubſtantia, illi prorſus ſimili, qua nymphęam efformari cernimus. Septum hoc ceruicis uteri lateribus ſua craſſitudine eſt adnatum, paulò in connexu, quàm reliqua amplitudine, craſſius, quamuis interim membranæ craſſitiem nō multum ſuperet. In medio ſepti, foramen occurrit longa ſectione pudendi modo diſſectum, adeò ut menſtruas purgationes in uirginibus non retineat, neque opus ſit confingere uenas aliquas hoc ſepto ſeu hymenæo inferiores, è quibus menſtruus ſanguis uirginibus promanaret: aut quæ ab illis diſtingui debeant, quæ mulierum menſes alioquin dimittunt, diſcrimine inter prĝgnantes & utero non gerentes ſubaudito. Galenus, quum fœtus inuolucra perſequeretur, illa canum & porcorum inuolucris reſpondere docuit: quàm uerò ſuæ deſcriptiones interim canibus cōueniant, alibi facile oſtendi: & eadem nunc repeterem, ſi tam in humani fœtus, quàm canini inuolucrorum

uolucrorum examine, uersatus essem. A' meorũ enim librorum editione, humanum fœtum adhuc in utero seruatum, resecandi nulla fuit occasio: & quũ ante editionem semel atque iterum occurreret, ego cum cæteris astantibus medicis ita harum rerum ignarus fui, negotium'que ita præcipitandum fuit, ut discrimina inter canem et mulierem parùm adnotare licuerit. Est enim differentiæ nonnihil in carnea illa substantia, quæ fasciæ in modum in canibus occurrit, & extimi inuolucri loco à me aliquãdo ob id recensebatur. in mulieribus namq;, quemadmodum modò interdum ad difficulter parturientes uocatus didici, carnea ea moles lieni substantia constitutione'que perquàm similis, nullibi uniuersum fœtum ambit, etsi interim continuum sit perinde atq; in canibus corpus: non autem ut in uaccis, ceruis, alijsq; cornutis animalibus, sparsum. His enim innumera propemodum carnulentæ eius substantiæ frustula occurrunt, per membranam totum fœtum circumplectentem in eum modũ ferè digestæ, in quem sese offerunt nigriores maculæ, per leopardi dorsum satæ. Vt ut sit, Galeni de inuolucris descriptiones à ueritate & perfecta historia plurimùm declinare, satis liquet. In cordis inuolucri sermone (ut & de illis quæ in thorace reponuntur, aliquid adijciam) Galenus parùm rectè illud à cordis basi pronasci docuit, quum non minus ab hac, quàm à mucrone, & reliqua cordis superficie inuolucrum distet. Et amplum est interuallum inter cordis basim, & cordis inuolucri nexum, quo uasis à basi progredientibus continuatur: ipsáq; uasa in interuallo illo intermedio destituuntur ea tunica, seu inuolucro, quod à conterminis ipsi membranis adipiscuntur, uena quidem alterum inuolucrum, arteria autem tertium.

Minus ueræ descriptiones aliquot, ex thorace contentis partib. decerptæ.

tertium. Sed magis adhuc mirandum uenit, Galenum adeò perfunctoriè cordis constructionem aggressum esse, ut uenalis arteriæ orificium minus orificio magnæ arteriæ scriptum reliquerit, rationes quibus id conficeret in medium quoque adferens, non minus sanè efficaces, quàm sectio ipsa oppositum pulchrè ostendit. Est enim uenalis arteriæ orificium multo amplius, latius'que magnæ arteriæ orificio, non contra rationem & singularem industriam Natura id moliente. Verùm Galenus non solum magnæ arteriæ orificium, uenalis arteriæ orificium amplitudine uincere contendit, sed omnibus in cor pertinentibus orificijs, id longè amplius esse statuit, ipsum ad uenæ cauæ orificium quoque conferens: quum interim citra omne mendacium cauæ uenæ orificium duplo etiam amplius uisatur, arteriæ magnæ orificio. Neque est quòd quispiam huiusmodi à ueritate prorsus abhorrentes Galeni descriptiones, parui pendat: aut ètiam quum ipsius oscitantiam in sectionibus didicerit, exemplaria incuset: quum ex suis falsis horum orificiorum axiomatibus, tam multa argumenta in Aristotelem, interdum & Erasistratum, & rursus ad Naturæ commendationem, colligat. quæ quàm sunt efficacia, illi demum constat, qui cordis fabricam sedulò inspiciẽs, Galeni maiores propositiones admittit: ac deinde secus quàm ipse, in minore ex rei ueritate subsumit, ueram postea, & Galeni sententiæ pugnantem conclusionem inducens. Quando igitur huiusmodi mihi in Galeno occurrerunt, quæ Veterum sententijs contrairent: & quum Aristotelem de communibus studijs multo melius quàm Galenum esse meritum fateri cogerer, etiamsi in Galeni uerba iurassem, deberet'ne alicui mirum uideri, si quid petulantius

lantius in Galenum à me excidisset? Vtcunque interim, ne id fieret, perpetuò caui, & quo ad uiuam, ne quis de me id uerè asserat, studebo. quantumuis etiam ab illis irritabor, qui falsis rationib. Galenum purgare pergent. Nosti enim quàm parum firmo, & Galeno non maximè dedito animo, nugaces illæ obiectiones, calumnijs etiam interdum non uacantes, occasionem præstare possint, ut quis sedulus reddatur in Galeni lapsibus coaceruandis, ac illis in unum uolumen redactis, edendis: quod à me nunquam tentabitur, quum Galenum plus, quàm mortalium quisquam, obseruem. Et si quid ipsum nō expendisse ostendo, id tantum ideo fit, ne quis, quum ueram anatomen pertracto, ob illius autoritatem, me falsa hominibus proponere existimet. Vti accidit in fibrarum historia, quæ à membranis uenæ cauæ orificio præfectis educuntur, atque à me secundum dextri uentriculi latera cordis substantiæ passim ad mucronem illius adnatę recensentur: quū interim Galenus, ipsas cordis uentriculorum septo tantum committi (etsi falsò interim) prodiderit.

Ita quoque in glandulis faucium, aliquis me tertium genus illarum fingere arbitraretur, si orationi non adijcerem, Galenum glandulas præterijsse, laryngis radici illic accūbentes, ubi secunda illius cartilago reliquo arteriæ asperæ caudici committitur, quæque notatu digna extra omne glandularū genus, sibi non pauca priuatim uendicant. Pariter quum ego duræ membranæ processum inter dextram & sinistram cerebri partes deductum, & illum quoque qui inter cerebrum & cerebellum intercedit, recenseo, ipsos duplicatos esse (quòd reuera simplices sint, ac duræ membranæ lateribus substantia respondeāt) inficior: ab aliquo fortasis arguerer, quū

Descriptiones falsæ ex ijs quæ caluaria ambiuntur collectæ.

Galenus inibi duram membranam fingat duplicatam, à finibus delusus, qui in illorum processuum sede consistunt, qua caluariæ committuntur. Rursus quando cerebri historiam persequor, atque id continuum esse narro, admonendus mihi fuit lector, ipsum in dextram partem & sinistram non ita diremptum, ut nulla ex parte esset continuum.

Nam Galeni oratio, qua diuisionis cerebri rationem docet, non secus sonat, quàm si cerebrum perinde geminum sit, ac duobus oculis, & duabus auribus nos Natura donari nouimus, quum interim cerebrum in basi sua sit continuum, tum corporis, quod callosum dicimus, interuentu, tum illo quoque, quod testudini camerato'ue comparamus, & illo etiam quod natibus & testibus assimilamus, & dein ampla ipsius cerebri portione, qua dorsalis medullæ prodit initium. In cuius etiam ortu describendo, haud potui omittere, Galenum ita id describere, quasi à cerebro non penderet, & illi substantia tota non continuaretur. Quum enim Galenus cerebelli constructionis rationem inquirit, atque illud dorsalis medullæ gratia (quam unicam & non cerebri in superiori ipsius sede modo, geminam esse oportuit) simplex & unicum statuit, nō secus sermonem aggreditur, quàm si cerebellum cerebro non esset continuum, & id dorsalem medullam simplicem quoque educeret. quæ quàm sint à uera corporis nostri fabrica aliena, in meis scriptis uidere est: quæ ideo quis, ut superius dixi, falsa esse statim colligeret, quod aliter Galenus quàm ego, docuisset, quū interim admonitus (si ueritatis modo sit studiosus) tantisper ab illa sententia temperet, dum dissectione corporisq; intuitu, quî res se habeat, didicerit. Neque his quoq; est absimile, quum anterio-

rem

rem dextri ſiniſtri'que uentriculorum partem obtuſam, amplam'que eſſe dico, non autem eos illa ſede in arctum cogi, atque in olfactus organa finire, qui canaliũ ritu pituitam ad capitis os cribri modo peruium deducerent: eiuſmodi'que non pauca, quę Galenus prodidit, à uera cerebri fabrica penitus aliena. In quorum numero id minime negligendum eſt, quòd Galenus quum ueteres diſſectionis profeſſores tenuis cerebri membranæ proceſſus deſcribentes, dicere animaduertiſſet, eius membranæ portiones in tres cerebri uentriculos ferri, ſtatim imaginatus ſit, eos uentriculos tenui membrana ſuccingi, inueſtiri'que, ratione à cerebri mollitie ita deducta, ac ſi uentriculi concidiſſent, ſi fortè à membrana tenui non ſuffulcirentur. Atque hoc diſcrimine, Galenus quartum uentriculum (quem in cerebello reponimus) à tribus prioribus diſtinxit, quod ſcilicet ille durior ſit, quàm ut tenui membrana obuolui ſuſtineri'que debeat. Quum interim priores uentriculi non minus quàm hic quartus, tenui membrana inueſtiantur: & quartus uentriculus à prioribus non ineleganter à Veteribus uariari dictus ſit, quòd nullus duræ membranæ proceſſus in illo ſeſe offerret: uti in prioribus uentriculis in conſpicuo ſunt plexus ſecundis comparati, & uaſa illorum plexuum conſtitutionem ſubeuntia. Poſtremò, ne falſis deſcriptionibus diutius immorer, non potui Galeni lapſus præterire, qui in plexus reticularis deſcriptione plures occurrunt. Eſt enim ex omnibus corporis partib. nulla æquè medicis & philoſophis in ore, atque beatum iſtud & mirabile rete. In cuius deſcriptione haud potui admittere, ſoporalem arteriam, ubi caluariæ proxima eſt, integram in caput ferri, quum tam notatu dignam portionem retror-

ſum mittat, quæ in duræ membranæ primùm mihi appellatũ ſinum exhauritur. Vt nunc taceam, Galenum foramen omnino ignoraſſe, quo maior arteriꝫ ſoporalis pars, alioquin in caluariæ amplitudinem fertur. Vtcunque igitur illam ſua oratione in capitis caluariæ'ue amplitudinem Galenus deduxit, totam in plexum quendam abſumi atteſtatur, quem retib. inuicem inſtratis comparat, non animaduertens inſignem propaginem, quæ duræ membranæ lateribus offertur, & notatu dignam portionem, narium cauitati exporrectam: præter amplã ſobolem, quæ cum ſecundo pari neruorum cerebri oculorum ſedem ipſos'que oculos adit. adeò ſanè, ut non mirum uideri debeat, ſi Galeni hiſtoriæ paſſim non acquieuerim, et pleraque in ſuis libris occurrant, unde non uerarum deſcriptionum ſpecimina, ex uoto tranſſumere mihi liceat: ut me falſo Syluij crimine purgarem, ſuis'que diſcipulis materiam acuendo ſtylo aptam præberem, modo illi aliàs, quàm in Galeno laudibus efferẽdo (quod ad me nihil attinere duco) & non tantum uniuerſim citra omnium locorum, quibus à me notatum ſentiunt, retractationem obganniendo, & calumnias conuiciaq́ꝫ effutiendo, occupari uelint: & unà expendere, num quæ proponent, alios docuerint, aut proprijs manibus in publicis ſcholis in doctiſſimorum, non autem aliquot adhuc medicinæ rudium, & iam primùm candidatorum præſentia, aggreſſi fuerint.

LOCA nonnulla, quibus Galenũ in partium functionibus et uſibus aßignandis, nõ eße omni ex parte integrũ, cõſtat.

IN præſentia ſeſe offert, Galenum in partium munere aut uſu recenſendo, uel minimum erraſſe, à me falſo propoſitum. quam obiectionem, ita Dij me ament, longè maiori rationum copia poſſem diluere, quàm mihi ad duo prius narrata axiomata, fuit ſuppeditata: quòd ſanè ſi per ocium nunc ita liceret, ut

ret,ut quum in Academijs uiuebam,nostris'que stu dijs,non autem artis operib.eram deditus,meo'que ar bitratu mihi domi desidere licebat, diffusius multo quam alijs in locis obiectis præstiti,à Galeno perperã assignatos usus & munia, actiones'ue non rectè traditas subijcerem.utcunque uerò sit,ex magno aceruo & quasi promptuario, quædam saltem loca non grauabor subnectere, ut hac quoque parte responsionis ad Syluij literas exemplum habeas. Vt itaque multa prætercam caluariæ foramina,in quorum usu assignando,Galenus non minus quàm in descriptionibus hallucinatus est,ut in foramine secundũ neruorum cerebri par transmittente:in foraminibus cribri modo in osse exculptis,quod in frontis ossis basi locatum scripsimus: in foramine tertium & quartum neruorum cerebri paria transmittente: in foraminibus arteriæ soporalis propaginibus paratis, quæ orationem superius terminabant: ac dein in ossis cuneum referentis in sua basi usu, ubi id falsò spongiæ modo peruium retulit, ac proinde inibi & actiones & usus præter omnem rationem (uti prius alicubi ostensum est) finxit, capitis inquam motus mihi sunt proferendi, nisi prius in generalibus ossium descriptionibus aliquid adducendum putares. Vt locus ille est,quo Galenus appendicum usum recensens, eos in hoc ossibus datos scribit, ut illorum sinuum quibus medulla continetur, essent opercula: non expendens, quî Natura ossibus eiusmodi sinu donatis, appendicem illis sinibus non apposuerit, ubi compositionis ratio, & uariorum processuum tuberum'que series, insignem duriciem requirebant, ut in humiliori humeri sede, & superiori ulnæ regione occurrit. Dein appendix ossibus, quibus sinus illi magni & *In ossium historia.*

caui adſunt, citra oſſium interſtitium non coaleſcit: niſi iam os ipſum mollius, quàm tota longitudine, redditum ſit, & parem cum appendice ſubſtantiam ſibi uendicare incipiat, ſinus'que ille prius communi appendicum materia obduratus occurrat. Inſuper ſcapula nullibi eiuſmodi ſinum exhibens, tot abundat appendicibus, perinde atque oſſa ſacri oſsis lateribus commiſſa, quæ appendicem toti oſſis iliũ ſpinæ obtenſum gerunt. Dein coxendicis oſſi inſignis quoque largitur appendix, ubi tot tibiam & femur mouentibus muſculis initium præbet. Rurſus uertebræ quot ſcatent appendicibus: quum ſinum interim non habeant, quo medulla ſeorſum recondatur. Scio enim omnibus oſſibus in fungoſa qua conſtant ſubſtantia, ut & ipſis appendicibus, medullam contineri, aut ſaltem ſuccum, quem medullæ conferre cogimur. In hoc itaque appendicum uſu aſſignando, debuiſſet Galenus expendere, quî in puerulis appendices propemodum ſint cartilaginei, & quî dein illorum ſubſtantia in mollitie à cætera oſſis parte differat: ne ipſe Naturam appendices ſinuum medullã continentiũ ceu opercula molitam eſſe, comminiſceretur. Cæterùm quòd ad capitis ſuper primam uertebrarum motum, & primæ rurſus uertebræ cum capite ſupra ſecundam, ac dein capitis cum uniuerſa ceruice ſpectat, nequeo ſatis mirari, quamobrem à quoquam damnari debeam, quòd Galeno non acquieuerim, omnia'que ex diametro ſuis ſcriptis pugnantia propoſuerim: quum nemo tam mente captus eſſe debeat, quem non ſepoſito aliquantum affectu, in meam ſententiam deſcendere oporteret: niſi ideo mea auerſaretur, quòd à iuuene fuiſſent propoſita, ipſe autem toties Galeni libros & prælegiſſet, & correxiſſet, & in aliũ

ſermonem conuertiſſet, ut illum puderet hæc ab ipſo non fuiſſe prius obſeruata. idq́ue potiſſimum in capitis motu, in cuius deſcriptione, Galenus doctiorem et attentiorem requirit auditorem, quàm in ulla alia quantumuis graui & eleganti. Adde quòd tot muſculorum & ligamentorum uſus à Galeno male traditos fatendum ſit, quandoquidem in capitis motibus deſcribendis aberrauerit. Neſcio num Syluium mouit, quod hoc argumentum in meis libris tractãs, me prçceptoris opera deſtitutũ fuiſſe ſcribã: quum fortè arbitretur me ab illo anatomica didiciſſe, qui Galenum nihil perperam ſcripſiſſe adhuc contendit. Sanè Syluius mihi dum uiuam obſeruandus, nobis libros de Partium uſu ſuo more legere incœpit: at quum ad primi libri medium, atque adeò ad anatomica ueniſſet, illa difficiliora eſſe propoſuit, quàm quæ nos medicinæ candidati poſſemus aſſequi: atque ideo fore dixit, ut & ſe pariter & nos fruſtra cruciaret. ac proinde quartum librum eſt aggreſſus ad decimi uſque portionem. dein intermedijs rurſus ad decimum quartum uſque omiſſis, poſteriores quoque ita legit, ut ſingulis quinis aut ſenis diebus unum librum abſolueret, nihil minus, quàm alibi diuerſum quid à Galeno traditum eſſe (uti ſæpe òccurrit) nos admonens: aut aliquid ſecus, quàm res haberet, à Galeno ſcriptum oſtendens, nullius interim quàm canis partibus, interdum in ſcholam apportatis. In quarum reſectionibus nos diſcipuli adeò eramus ſeduli, & præceptoris optimi imitatores, ut is non ſemel poſt prælectiones, noſtram diligentiam experiretur. uti tum accidit, quum altera die membranas uenç arterialis & arteriæ magnæ orificio præfectas, ipſi oſtenderemus, quas pridie à ſe haud reperiri poſſe affirmabat.

Quum ita-

Quum itaque Syluius ea loca, ubi de uertebris agitur, cum plerisque alijs transilijsset, neq; unquam aliud anatomicum (si libros de Musculorum motu excipias, in quibus etiam undique illi sana fuit Galeni sententia) suo illo anni trigesimi quinti quem uocat Cursu nobis prælegisset, haud mirum est, si me præceptoris opera destitutum, diligenter inuigilasse scribam, ut in illorum auditorum numero haberer, quos Galenus à suis libris, capitis motus docens, non repellit, atque ad Naturæ mysteria percipienda idoneos censet. Sic itaque effectum est, ut ego caput proprio suo motu super primam uertebram flecti, & sursum, aut in posteriora duci tradiderim: quum Galenus caput super primam uertebram in latus agi doceat, ac si id ad humeros inclinaremus. Nihil enim aliud capitis motus tradens insinuat, ac inibi presertim, ubi occipitis ossis capitulũ à suo sinu eleuari ea in parte tradit, quę lateri in quod caput ducitur, è regione consistit. non solum contentus male motus descripsisse, nisi etiam Naturæ tantum oscitantię tribueret, ut in dignissimo totius corporis articulo ossa ab inuicem in motu dehiscere & abscedere uoluisset. quum interim nunquam uacuum inter articulos spacium, optima sanè ratione, in ullo motu fieri uideamus. Adeò, ut satis constet, eum in latera motum à Galeno primæ uertebræ cum capite articulo attributum, quum tamen interim caput proprio motu in latus non agatur, sed secundariò tantum, cum uniuersa nimirum ceruice, quę sensim omnibus uertebris in eum modum consentientibus, in latus arcuatim ducitur. Dein Galenus minus adhuc artificiosè caput cum prima uertebra super secundam flecti & reflecti docuit, illo nimirum motu, quem ego in prima fieri uertebra recensui.

censui. Quòd illa Galeni fuerit sententia, tum aperta in tribus diuersis libris oratio attestatur: tum multo adhuc magis ligamenti usus mala commemoratio, quod secundæ uertebræ dentem prohibere astruit, ne in capitis in anteriora flexu dorsalem medullam comprimat. quum interim id dentem ita contineat, ut in primæ uertebræ sinu eum in modũ recondatur, ut axis ad quam sphæram, aut rotam, aut aliud quoduis circumagi notum est. Caput enim(quicquid Galenus doceat, aut Syluij discipuli suos stylos, dentis interim naturam ignorantes, acuant)in gyrũ super secundã uertebrã agitur, neq; ullo pacto super eam flectitur & extenditur: Galeno interim nullũ articulũ, quo caput circumagat̃, proponente. Nam si quis illum sub renuendi motu à Galeno intellectum contenderet, atque ita assereret ipsius sententiam fuisse, caput super primam uertebram circumduci: iste sanè mox obseruabit, quàm absurda, uel articuli gratia, proponat. duo enim occipitis ossis capitula, in duos profundos sinus subeunt, ex latere mutuò oppositos: adeò, ut non minus caput supra primam uertebram in gyrum duci possit, quàm circulus, cuius ambo crura asseri infixa essent. Atque me hic ueritati consona proponere, & ossium structuram meis placitis conuenire, tam mihi constat, quàm quod maximè, ut quando primus iste Syluij impetus refrixerit, illũ mecum indubie sensurum existimem: si modò ossa discipulis, contrariarũ sententiarum admonitis, sedulò proposuerit, ut cum illis obseruet, quàm motus capitis à Galeno male descripti, multa in ipsius historia turbent, ex quib. illum in partiũ usu assignando, nõ omnino esse integrum affirmare nihil prohibet. Plus æquò enim sermo educeret̃, si omnia de musculis hic,

& ligamentis repetenda essent, quæ necessariò ad ignoratum motum subsequũtur: adeò, ut uel huius obseruationis gratia mererer, ne ita suis literis Syluius erga me turbaretur. Galenus, quũ processus meminit in anteriori primæ uertebrę sede cõspicui, ac ipsius uertebræ roboris gratia & musculorũ insertionis nomine, ut nos rectè docuimus, efformati, nõ debuisset illi suorum dogmatum inibi oblitus, eum usum tribuere, ut caput reclinatum in anteriora, sursum retruderet. Nunquã enim caput adeò inclinari potest, ut illi processui ita incũbat, ut illum usum is præstaret: præterquã quòd cui ossium cõmissurarum ratio perspecta est, id prorsus inartificiosum, nullibíq; aliàs à Natura tentatum esse, non ambigat. Galenus sese tãtopere in ratione danda occupãs, cur duæ humiliores thoracis uertebræ, transuersis processibus destituantur, debuisset animaduertere, suum placitum mendax esse, nisi & duas decimæ incumbentes uertebras ijsdem quoq; processibus destitui, eadem ratione docuisset. Verùm ut illæ processibus donantur, ita quoque Galeni argumenta hoc loco sunt, ut superius monui, à ueritate aliena. Vt sæpe in Anatomicis Galenus contraria docuit, ita quoque non mirum esse debet, eandem partem contrariorum officiorum gratia fabricatam esse, aliquando ab illo doceri. uti in acuto ulnæ processu accidit, in cuius descriptione Galenus ab hominis fabrica multum aberrasse ostensus est. non enim processus ille extra reliquam superciliorum sinus, cui brachiale inarticulatur, seriem educitur, neq; læuis et lubrica cartilagine incrustatus est, neq; tertij brachialis ossis sinum articuli in modum subit. Atq; ut Galenus in huius articuli historia à ueritate plurimum declinauit, ita quoq; in libro de Ossib. parum

recte, beneficio articulationis acuti illius processus cum brachiali, manum in obliquum agi scripsit, motum, quantum conijcio, illum subaudiens, quo in latera manum ducimus. Quem stylus iste si altius conscenderet, atque ita ut in ouibus sese offert, aut ut Galenus scribit, articularetur, pali instar manum in externũ latus duci prohiberet: tantum abest, quòd illi motui Natura illum præfecisset. In libris de Partium usu, non illum duntaxat motum lateralem acuto huic processui tribuit, uerùm & motus in pronum ac supinum statuit autorem. Quod quàm ueritati consentiat, ex manus motu dijudicandum uenit, quæ nulla ratione in pronum & supinum peculiari proprio'que motu agitur. Adeò parum Galenus Naturæ assecutus est industriam, qua brachialis articulũ, quoad potuit, ad solum retulit radium, quò eius beneficio, manus secundariò parem cum radio motum aptè experiretur: quem etiam acutus stylus prohiberet, si Galeni descriptionibus conueniret: non secus quàm oues & uitulos eo motu articulationis eius, & ulnæ cum radio, ut sic dicam, coalitus gratia, priuari cernimus. Atque ita, delirus meritò censerer, si tam apertè meæ rationi contrairem, ut cum Syluio Galenum in nullius partis usus aut operationis descriptione, aberrasse faterer.

Quia Galenus nullum in digitorum articulis discrimen docuit, non mirum quoque est, illum Naturę in digitorum motu laterali non expendisse industriam. Iam quia certissimum est, homini non longissimum pedem, sed potius breuissimum obtigisse, nemo ambigere debet, quàm multa in libro tertio de Partium usu accusanda ueniant, si cui in rebus nimis apertis, & friuolis interim, immorari luberet. Superiùs, quum in musculo non necessariam

In musculorũ & ligamentorum historia, aliquot non bene aßignati usus, & functiones.

ostenderemus illam, quam Galenus fingit, ligamenti & nerui commixtionem (ratione tum aliunde, tum à musculis ducta, qui nullibi suas fibras magis diremptas, inuicem que dissitas gerunt, quàm in ipso exortu, & illis musculis, qui tam ampli in ortu & medio ductu cernuntur, atque in illorum insertione) facile quoque fuit animaduertere, carnem à Natura musculis in hoc præcipuè nõ datam, ut eiusmodi efficte diuisionis fulcrum et stratum esset, quo fibræ illæ continerentur. uerùm si musculi constructionem debitè expenderimus, caro nobis occurret præcipua illius substantia: quemadmodũ scilicet in pulmone, iecore, liene, renibus, testibus, cerebro, corde, ac denique in omnibus organis peculiari officio præfectis, propriam, & quæ nulli alteri parti cõmunis est, recensemus substantiam. Ac dein ligamentorũ materia musculo ad robur data est, ut aliquid esset quod carnis collectione contractum, id cui musculus inserendus erat, attraheret. Neruo autem ad animalem uim in primis opus habuit, quem ita ut sanguinem uenarũ, et materiã arteriarũ offerri animaduertimus, si ueritatis studio dediti, nimium autoribus non tribuamus. Atque ut parem neruorum cum uenis arterijsq́ seriem spectamus, ita quoque musculo cõmodum uidemus, ut illuc animalis uis potissimum communicetur, quo colligi in se debet musculus, & quo mouendam partem acturus est. Atq hæc aliàs ita à me disputata arbitror. ut illis in presentia haud sit immorãdum. Vt Galenus in palebrarũ musculis enumerandis uarius est, ita quoque in usu illorũ sibi non cõstat. in libris enim de Vsu partiũ duos recenset musculos, ad singulos oculi angulos unum, quorum illum qui interiorem angulum sibi uendicat, palpebram sursum ducere asserit: illum uerò,

illum uerò, qui in minori exteriori'ue angulo occurrit, palpebræ ad inferiora ductus autorem censet. In libris de Locorum affectorum cognitione, duos illos palpebram deorsum agere scribit, tertium fingens musculum, qui palpebræ eleuationis opifex esset. Quid uerò ego de illis iudicem, inibi obuiũ est, ubi palpebræ musculorũ historiam institui.

Quando Galenus oculorum musculum, post sex priores recenset, quem modò plurium, modò unius numero comprehendit, non mihi aptè ipsi usum prębere uidetur, quo illius beneficio oculus sua sede contineretur. In brutis enim animalibus, ut & in hominibus, musculus ille posteriori oculi sedi ad uisorij nerui ingressum sua ueluti basi insertus, ac orbiculatim ueluti in mucronem ad initium ipsius desinens, uisorio'que neruo obductus, ita à sex prioribus oculi musculis & adipe illis subdita integitur, inuestitur'que, ut caluariæ os nullibi contingat. Audio quosdam bouini oculi musculos, potius quàm humani, à me descriptos iactitare: quòd bouinos oculos me ad sectionem semper adhibere uiderint, quod'que oculi in meis libris delineati, grandiores multò quàm hominis oculi conspiciantur. Ego sanè in scholis bouinos oculos semper exhibui, quòd ex sectionis serie hominis oculi erant nimis flaccidi, & exigui: tamen hominis quoque oculos, utcunq; sese offerrent, aggrediebar. uti non semel in priuatis sectionibus, ubi meo arbitratu, mox oculos intueri licuit, nullo interim mihi occurrente musculorum discrimine. pupilla tamen homini multò est angustior: necq; color uiridis, cœruleus, & impense niger, in uueæ tunicæ interna sede sunt obuij. Ac proinde, hactenus adhuc fateri cogor, Galenum in eius musculi, quem tantum obiter enumerat, usus descri-

ptione,menda non carere. & propter colorum in uuea tunica distinctionē, bouinos oculos, uti & bouillum cerebrum,non uerò humanos, ab ipso dissectos,uiridem dico,& ceruleum,& impensè nigrum colores in interna eius tunicæ regione occurrentes, non autem eum qui in externa uueæ tunicæ consistit, ubi hæc corneam & pellucidam oculi tunicam respicit.cuius coloris gratia,albis,nigris,glaucis oculis homines donari dicimus.Est enim color ille in ipsa uuea, siue oculus humoribus adhuc plenus,siue ijs eductis inspiciatur. Quod illic studiosos diligenter expendere optauerim, ubi Galenus de oculorum temperamentis ex hoc colorum discrimine tractat. Vix enim fieri poterit (si modo ueritatis amore teneantur) quin hoc meum Paradoxum admirentur, Galeni imaginationes expendentes. Nisi fortassis aliquid de colore confingere uelimus, qui clarior,aut obscurior in ipsa pupilla occurrit,pro illius amplitudine.Sed id nugari potius,quàm uera proponere esset, ut autores purgaremus. Ad musculos itaque,unde sermo deflexerat,rediens,nihil dicam de temporali musculo & massitere,in quorū descriptione & usu enarrandis, Galenus in libris de Vsu partium non mediocriter falsus est: quum in libris de Administrandis sectionibus se correxerit, eos'que musculos pulchrè descripserit, nulla tamen librorum de Partium usu inibi facta mentione, perinde ac si illos se aliquando recogniturum sperasset. uti quibusdam locis factum esse, musculi ostendunt,argumento'que sunt,qui primos digitorum articulos flectūt, musculus in poplite latitans,musculus in simijs & canib. in axillis occurrēs,ex carnea membrana conformatus, & alij quidam, quorum mentio in libris de Vsu partium extra orationis seriem,non

secus quàm

ſecus quàm ſi in margine tantũ illos adnotaſſet, incidit, & interdũ propoſitã ſententiã interturbat, uti liquidò in uerſu illo, aut linea euenit, qua obiter muſculi in poplite repoſiti ſermo occurrit: quum interim ex ipſius Galeni ſuffragio, alibi conſtet, eos muſculos illi fuiſſe incognitos, quando libros de Vſu partium, & priores ipſius de Adminiſtrandis ſectionibus libros, qui incendio perierant, ſcriberet.

Verùm huiuſmodi ad alium locum ſpectant: incidi autem in hunc ſermonem, ne me adeò oſcitantem putes, quòd non pleraque obſeruauerim, parum anatomicè et diffuſè interim à Galeno in libris partium uſus pertractãtibus, de muſculis qui maxillam inferiorem mouent, commemorata. Nihilominus tamen, quia in contrariorum & pugnantium quorundam Galeni locorum mentionem propter muſculorum functionis deſcriptionem deueni, non poſſum muſculum præterire, quem à ſcapula in os *υ* referens implantatũ recenſeo, atq; priuatũ propriumq; eius oſſis muſculũ ſtatuo, quemadmodum & Galenus in libris de Vſu partium, illius oſſis muſculos enumerans, potius quàm deſcribens. quum tamen in iiſdem libris, quemadmodum & in libris de Adminiſtrandis ſectionibus, eum muſculum ſcapulæ motorem inducat: adeò, ut præſens muſculus nõ leuem arguat Galeni inconſtantiam, quum interim ſcapulam mouentium numero non ſit uel propter gracilitatem aſſcribendus. De caput mouentibus muſculis tanto numero conſpicuis, quid attinet dicere? quum mihi certiſſimò perſuaſum ſit, in capitis motibus deſcribendis Galenum hallucinatum eſſe. Muſculus ab humiliori ſcapulæ coſta enatus, & longa inſertione ſub humeri capite ea regione inſertus, qua muſculus brachium mouentium primus anteriorem pe-

riorem pectoris sedem sibi uendicans, implantatur, retrorsum brachiū ducit, opposito motu eius, quem primum statuo. neutiquam uerò (& si id Galenus indicabat) autor est circumuersionis brachij ad exteriora. Vnde etiam statim liquet, quousque Galenus Naturæ artificium in musculo perceperit, gibbam scapulæ sedem occupante, & capiti humeri, articuli'que hic ligamentis ampla insertione innato, & circumductionis autore. Musculus brachiū deorsum trahens, atque à sextæ thoracis uertebræ spina ad sacri ossis usque humiliorem sedem ex dorso enatus, uti scapulæ non inseritur, ita quoque Galenus illi scapulam mouendi munus falsò tribuit. Musculus in simijs & canibus carnea constans membrana, & in homine deficiens, ex uero fibrarum ductu, quem Galenus etiam rectè describit, promptè exhibet, se illud quod Galenus in simplici recto'que motu deorsum, ipsi ascribit, officium nō obire. Quemadmodum Galenus malè ortum musculi descripsit, quem scapulam mouētium primum numero, qui'q; brachium pectori admouenti musculo substratus, interiori scapulæ processui, non autem humero, neque articuli ligamento, in hominibus præcipuè, inseritur: ita quoque in illius functione commemoranda, multum aberrauit. quando quidem non sat illi fuit scripsisse, brachium eius musculi auxilio pectori adduci: quin adhuc subijceret, illum elatissimæ adductionis uersus clauiculam, autorem esse. Primùm enim, brachium non agit: & quum humilius multò initium ducat, nempe ex secunda costa, aut paulò inferiùs, quàm primus brachium mouentium, qui ex clauicula & pectoris osse effertur, ridiculum prorsus est arbitrari, illū scapulæ musculum posse, etiamsi humero insereretur, brachium altiùs

pectori adducere, quàm primi brachium mouentis musculi elatior pars. Vt sileam, quanto inferius illa in humero inseratur, atq; ex superioribus deorsum magis descendat, quàm musculi scapulam agentis esset insertio, à Galeno illi non uerè asscripta. In musculis thoracẽ mouentibus, septum ipsum cum cæteris musculis præteribo, habita duntaxat intercostalium musculorum ratione, quòd illorum usus à Galeno ignoratus, mihi ipsius animum conscium reddat, illum pleraque scripsisse, quæ nunquam uel uidisset, uel in anatome esset aggressus, sed quæ sola imaginatione ex falsis axiomatibus fingeret. id quod mecum omnes censebunt, qui autoritatibus non dediti, sed ueritati credentes, Galenum intercostalium munus non cognouisse, perspectum habebunt. Ipse igitur, ut non semel sibi non constat, ac uarius tum in rerum descriptionibus, tum usibus ac functionibus assignandis subinde est: ita quoque diuersam ipsius de intercostalium musculorum officio reperimus sententiam. undique enim hos musculos thoracem laxare, & comprimere, arctare'ue, aut expirationi & inspirationi præesse docet. Verùm alibi interiores thoracẽ aperire, & costas deducere, exteriores uerò eundẽ comprimere et arctare, scribit: quum alias econtrariò his thoracẽ recludi & costas inuicem abduci, illis uerò costas ad se mutuò colligi, & thoracem stringi affirmet. Atque quum pugnans hæc sese offert sententia, leue est illam parem cõformem'q; censere, refugio ab exemplarium mendis desumpto, quum facile sit Exteriores pro Interiores scribere, aut corrumpere. Verùm utcunque nunc constantem Galeni sententiam finxerimus, perpetuò fatendum est, Galenum aut interiores aut exteriores musculos intercostales aper-

tionis thoracis, & diductionis ab inuicem costarum autores posuisse: quum ego interim & exteriores & interiores ducendis ad se mutuò costis, & arctando comprimendo'que thoraci præfectos putauerim. Nunquam enim rationem confingere potui, qua mollia corpora inter durorum corporũ interstitia, ita in se colligi (quod musculis maximè propriũ est) possent, ut dura corpora ab inuicẽ discedere, aut dehiscere, et non cõuenire, cogerẽt. Neq; hactenus mihi quisquã aut præsente aut absente cadauere, rationem cõminisci aggressus est, qua Galeni sententiam cõprobaret, præcipuè quum intercostaliũ musculorum naturam sedulò inspexisset: interim tam multis rationibus sese offerentibus, quòd arctando thoraci omnes subseruiant. Quas & in mortuis & uiuis omni qua potui diligentia, expendi, astantes obnixè rogans, ut si meæ sententiæ non acquiescerent, rationem suæ sententiæ (præter Galeni autoritatem) adducerent, qua opinioni meæ cedendum esset. Pudet enim Galeni nomine, quem communem habemus præceptorem, & undiq; per uniuersam artem ductorem, quod in horum musculorum munere assignando aberrasset, & tanta apud nos suspicione laboraret, quòd citra optimas rationes illi posthac fidere nõ auderemus. Multas enim tradit uiuorum sectiones, quæ ex intercostalium munere pendent, adeò ut nimis liquidò constaret, illas parum ingeniosè ab illo fictas, si modo intercostaliũ munus ignorauerit. Quanquam nonnullæ etiam tales sint, quæ & alioquin uidentur inartificiosæ, & quæ imaginatas se ab illo potius, q̃ aggressas, testantur. Quid dicam de musculorum dorsum mouentium usu, à Galeno cõmemorato? quum quatuor insignes dorsum mouentes musculos ignorauerit, & tanquam

non essent, præterierit: neminem enim tam stupidum esse arbitror, quin ob illorum musculorum ignorantiam, cæterorum quoque munus perperam descriptum, sibi persuadeat. quanquam Galenus in illis recensendis, & illorum officio commemorando, tam succinctus fuerit, ut inde perpauci in usuum narratione lapsus colligi possent. Quum Galenus in libris de Vsu partium falsò scripsisset, musculum tertios quatuor digitorum articulos flectentem, etiam in prima ossa suis tendinibus inseri: addidit, & illa quoque ossa eius musculi beneficio flecti. Dum uerò libros de Administrandis sectionibus scriberet, atque insertionem illam in rerum natura haud esse diligētiori resectione expenderet, idē munus dicto nunc musculo tribuit: uerùm ad transuersa ligamenta, quibus tendines super prima ossa continentur, flexionem retulit. Quandoquidem igitur sese Galenus correxit, ipsius sententia hic, uti et aliàs semper, assumenda nobis est, quæ ueritati sit proximior. Transuersorum itaq; ligamentorum beneficio, Galenus prima digitorum ossa tendinibus flecti tradidit, qui flexus tertij ossis autores existunt. Istud mihi ex primi ossis flexionis robore ueritati repugnare uisum est. nam eadem ratione qua tendines tertios articulos flectentes, primos flecterent, illi qui secundos flectunt, primorum quoque flexionis opifices essent: quum ijsdem in primis articulis contineantur ligamentis, quo illi qui tertios articulos flectunt: & primi insuper articuli, duos proprios sibi uendicant musculos, quibus flexum experiuntur: quum tamen primi articuli imbecillius, quàm tertij, flectantur. Adeò, ut etiam constante Galeni autoritate, ab illo neglectum esset, primos articulos ab illis tendinibus etiam flecti, qui secundis articulis inse-

runtur: & ſecundos etiam articulos ab illis tendinibus flexum obtinere, qui tertijs implantãtur, quum transuerſo ligamento non minus in ſecundis articulis, quàm in primo, ambiantur. Deinde Galenus omiſiſſet his, tendinibus brachiale debere flecti, quū etiam in eius ſinu transuerſo ſuccingantur ligamento. Atqꝫ ita rurſus in pede multa occurrent, in quibus Galenus defeciſſet, ſi gratia transuerſorum ligamentorum, etiam oſſa, quibus tendines non implantantur, moueri uoluiſſet. Licet interim tendinum digitos pedum mouentium functionem recenſens, hac ratione motus, dixerit eos tendines qui tertiorū articulorum flexui præſunt, etiam primos & ſecundos mouere: tamen inibi omnia apud Galenū ſunt adeò obſcura, & quæ in libris de Adminiſtrandis ſectionibus ſcribuntur, tam parū his quæ in libris de Partiū uſu legimus, conueniunt, ut hac parte nihil certi de ipſius ſententia ſtatuere unqꝫ fuerim aggreſſus. Quando Galenus muſculis brachiale mouentibus, munus quoqꝫ aſſcribit, brachiale in pronū & ſupinū agendi, nõ minus errat, quàm quū brachiale proprio motu in pronū & ſupinū duci tradit. illo enim motu neutiqꝫ pollet: ac proinde brachiale mouentes muſculi illi quoqꝫ præfici nequeunt. Quia Galenus in libris de Adminiſtrandis ſectioinbus in muſculorū cubitum mouentiū hiſtoria, tam uarius eſt, ab illa, qua ipſos in libris de Partiū uſu complectitur: quodqꝫ in illis libris omnia, quàm in his, ueriora occurrunt, ea omittam, quæ admodū nugaciter in libris de Vſu partiū, de fibrarū decuſſatione, multiſqꝫ alijs ſunt tradita, ne quis me in Galeno corripiendo uoluptatẽ capere, & non cum cõmuni medicorum ſchola de tanto autore grauiter dolere exiſtimet.

Verùm id præterire nequeo, quod quū muſculos

iſtos

istos in libris de Administrandis sectionib. in simijs saltem rectè descripsisset, in illorũ functione narranda à ueritate declinauerit, quum musculis illis rectà omnino ductis, & nullam fibrarum decussationem intersectionem'que molientibus, tam obliquos motus tribuit. Indubitatum enim est, cubitum extra rectam flexionem & extensionem proprio motu non moueri. Nam si quis cubitum modò ad pectus, modò ad summum humerum flectit, diuersitas flexus ex humeri circumactu pendet, neutiquam ex cubiti articulo, qui ginglymo nexus, simplici tantum motu pollet. adeò ut humeri articulus non obiter in musculorum cubitũ mouentium historia, Galenũ luserit. Quàm frustra is in ligamenti quod ab ulna brachiali inseritur, usu recensendo sese occupauerit, ex uera brachialis ad cubitum articuli constitutione, & proprio brachialis motu, magis constat, quàm ut ego in refellendo minus uero usu à Galeno illi ligamento asscripto, immorari debeam. In musculo ceruici uesicæ præfecto, quorundã symptomatum occasione, quæ in uesica & eius ceruice in ægris quibusdã nuper mihi occurrerunt, nõ minima mihi perspecta uelim: adeò ut ad diligẽs examen, utcunq; ceruix uesicæ toties mihi secta fuerit, prima quaq; occasione illum sedulò redigam. Verùm quod ad præsens negotium spectat, miror sanè, quî Galenus eum musculum ad urinæ reddendæ excernendæ'ue promptitudinem, præcipuo suo usu auxiliari doceat: quum ego arbitrer, eo fœlicius urinam à circularibus uesicæ fibris, & potissimum à septo transuerso cum abdominis musculis pressam egeri, quo uesicę ceruicis musculus sese magis aperuerit, suas'q; fibras impensius laxauerit. Neq; mihi aliud occurrit, quod uoluntariæ retentionis urinæ causam, præ

ter hunc musculum in se collectum, censere possim. quod enim Galenus de ceruicis uesicæ, adeoq́ue urinarij meatus proponit angustia, & longitudine & circumactu, in mulierculis locum minime habet. quibus uesicæ ceruix admodum breuis est, rectà deorsum ad insertionem usque ipsius, ceruici uteri exporrecta. Modò, ut musculi tibiam mouentes, uberem discriminum copiam suppeditabant, quib. Galenū simias secuisse, & homines non uidisse, conficiebatur: atque ut ijdem parum uerarū & pugnantium inter se descriptionū adeò ingentem aceruum proposuerunt, ut illas commemorare non fuerim aggressus: ita quoque tibiam agentes musculi, sese inter illos exhibent, qui Galeni diligentiam in actionum & usuum historia non uulgariter expetunt. Primum enim in libris de Partium usu, ubi ex Veterum numero, musculi tibiam mouentes sola propemodum imaginatione sunt descripti, Galenus tibiam extendi docuit, deinde flecti, sed triplici ferè differentia, duabus nimirum obliquis flexionibus, quarum una introrsum, altera extrorsum fit, & una recta, aut inter illas obliquas media. Insuper tibiæ, motus in latera tribuit, quibus introrsum aut extrorsum agatur: præter obliquum quendam, quem ex abundanti in libris de Administrandis dissectionib. tibiæ assignat, quo tibiam attollentes, quasi alteri tibiæ admouemus, decussatimq́ue inijcimus. His motibus Galenus musculos asscribit, admodum in libris de Administrandis sectionibus, et libris de Partium usu sibi ipsi pugnans. Verùm non est quod suarum sententiarum discrimen adferam, quū ego longè secus quàm Galenus, tibiam mouere indicē. Hæc enim simplici tantum extensione, quæ in acutū perficitur angulum, mouetur, nullo obliquo motu do-

nata.

nata. uti ipsius cum femore articulatio ginglymo facta, admodũ concinnè ostendit: & ductus illos laterales & obliquos, qui à Galeno proponunt, tibia primario non efficit motu, sed duntaxat secũdario, ad femoris nimirum in coxendicis osse motum, ubi enarthrosis consistit, omne motus genus, quemadmodum in humero ad scapulam fit, experiens. Atq; huius beneficio quum tibiam flectimus, illam aut introrsum, aut extrorsum agi, certũ adeò est, ut neminem iam admonitũ ambigere posse arbitrer, si modò studiose osium articulos & motus in examen accommodauerit. Quum itaq; tam differens de tibiæ motibus, mihi cum Galeno sit opinio, in promptu quoq; est, quàm in musculorum tibiam mouentiũ usu asignando, ab illo uariem. Quanquam interim plurimum miror, tibiæ motus nõ exactè uereq; fuisse à Galeno obseruatos: quum musculi, quem in libris de Administrandis sectionibus tibiam mouentium quartũ numerat, munus aliter, quàm in libris de Vsu partiũ, doceret, ubi illum septimũ tibiam mouentiũ ponit, illo tibiã extrorsum simul cum flexione abduci, & quodammodo inuolui asserens: quum interim in libris de Administrandis sectionibus totam tibiam simplici motu in externam partem illo agi attestetur. Mihi enim persuadeo, Galenum, quia sæpius huius musculi meminit, & hunc latum semper appellans, cursori cuidam in certamine auulsum existimauerit, diligenter in simijs examẽ functionis illius musculi instituisse, atq; ita facile obseruasse, illum non nisi simplici motu tibiam agere. Quum tamen is obliquiorem ductum tertio musculo seruet, quem Galenus à coxendicis osis appẽdice enatum, & secundùm internum femoris caput ductum, tibiæq; osis anteriori sedi insertum, omnium tibiam

nium tibiam mouentium obliquiſsimum, non rectè ſtatuit. Obliquior enim inceſſus proculdubio quarti muſculi eſt, ut qui ab eodem appēdice extrorſum ad externam femoris ſedem, adeoq́ꝫ exterius illius caput repat, ac tibiæ quoque inſeratur, in ductu ſimijs & hominibus par, quamuis in compoſitionis interim ratione ac imagine in his ab illis inſigniter differat. Quando Galenus tam prolixè, in libris de Adminiſtrandis ſectionibus contendit de quinto tibiam mouentium muſculo, ſibiq́ꝫ tam uarius in eadem pagina occurrit, cupiuiſſem illum ſimul cum tertio muſculo alium quendam non reſecuiſſe, ac proinde ipſum non ignoraſſe muſculum qui mihi tibiam agentium quintus ſtatuitur. ita enim in quinti muſculi uſu non eſſet mihi alia, quàm Galeno, ſententia. Verùm huiuſmodi tantum obiter ſunt monenda, ne in prolixā muſculorū deſcriptionem cogar deſcendere, ac quæ pro mea uirili dilucide in meis de Humani corporis fabrica libris docui, recenſere. Vbi & in ſexti tibiam mouētis muſculi hiſtoria mirabar, Galenū nō expendiſſe, quis membranæ modo muſculos femur occupantes ſingulari Naturæ induſtria contineret, atq́ꝫ ne aliquò permutarētur, inſtar tranſuerſi ligamenti ambiret: quū interim ſexti huius muſculi loco, Galenus in libris de Vſu partium imaginatione quendam fingit, quando tibiam extrà abducentem muſculum, ab extima ſede coxendicis oſsis enaſci cōminiſcitur. niſi quis fortè Galenū hic os iliū ſubaudiuiſſe, ſecus quàm in reliqua muſculorum hiſtoria, contendat. Verùm id rurſus ad muſculorum deſcriptiones potius (quemadmodum ſi pariter adducerem Galenum, nonum tibiam mouentium muſculū falſo à femoris oſſe pronaſci, etiam in libris de Adminiſtran

dis

dis sectionibus attestatum esse) quàm ad usus enarrationem, pertinere meritò uidebitur. Quare hic musculorum finem faciam, si prius admonuero, me nulla ratione ex diligenti musculi in poplite latitantis examine, illi posse ullum flectendi poplitis aut genu articuli munus ascribere: quum interim Galenus aliquando uideatur hunc solum illius articuli flexus autorem, aut saltem ad eum moliendum, præcipua potestate præditum esse, censere: nimium ipsi fauens, quòd fortè illũ primus obseruasset, aut quòd Veteres ipsum inter tibiæ motuũ opifices non enumerassent. Quia uerò de musculis digitos pedũ mouentibus aliquid cursim propositum est, ubi de manus digitorũ musculis sermo incidebat, illos in præsentia præteribo, paucula quædam de cæteris organis subiecturus. Non omni ex parte mihi arridet, Galenum uenæ portæ tribuisse uim facultatẽq; præparandi succi ab intestinis iecori offerendi, modo ipsi iecori simillimo. Nam etsi communis nostræ sententiæ de urinarum subsidentijs, non sim immemor, nequeo mihi persuadere, quî albo, tenui, membraneóq; corpori sanguinis cõficiendi uis inesse poterit: & si quæ concoquendi uis præter illam, qua partes omnes proprio alimento conficiendo præditæ sunt, uenę adesset, illa sanè album potius humorem, quàm sanguinem procrearet. Et si quis mihi in tanta uenæ portæ longitudine, iecoris uicinitatem adduceret, uelim illũ in libris de Hippocratis & Platonis dogmatibus, Galenum adeò sui oblitum, atq; adeò in arguendo Aristotele concitatum uidere, ut uenæ cauæ in breuissimo interuallo, quod inter iecur & cor spectatur, sanguificationis uim negauerit.

Loca ex uenarum, arteriarum, & neruorũ historia petita, quibus usus & actiones non rectè Galenum undiq; aßignaße constat.

Dein ad portæ uenæ ramos in sedem pertinentes spectat paradoxum illud, quo melancholicum &

crassum sanguinē per interualla ex ano defluentem per eos potius ramos, quàm cauæ uenæ propagines, emanare, in ea Epistola proposui, quæ inter cætera potissimum docet, parum aut prorsus nihil interesse, cuius nam cubiti uena in laterali morbo aperiatur: aut si quid modo intersit, dextri cubiti uenā incidendam, quodcunque etiam latus, aut quamcunque thoracis partem inflammatio obsideat. Cæterum in neruorum historia, ut alia multa, ita non mediocriter admiror uulgatam in scholis quæstionē, ex primo de Affectorū locorū cognitione desumptā, qua prolixè, & nescio quibus interim rationibus cōcertatur, quì motus, sensu adhuc asseruato, perire queat: & rursus, quì sensu retento, motus aboleatur: tota semper disputatione de anulari & minimo digito facta. Atque hìc primū fatentur omnes, ad motum, maiorem animalis spiritus copiam requiri, ac proinde in spiritus illius defectu facile posse accidere, ut deperdito motu, sensus adhuc aliqua ex parte esset integer. Verùm non tam prompta occurrit ratio, qualiter motus abolito sensu, adhuc supersit: quod Galenum eò sanè seduxisse uidetur, ut aliquot neruorū surculos motui, aliquot uerò sensui præesse affirmauerit: perinde atque si neruus aliquis tactus sensu destitutus, occurreret. Cui sententiæ nulla ratione possum subscribere, præcipuè quum in neruorum musculorumque dissectionibus uersato, non opus sit ad falsum illud axioma confugere, ut motum adhuc absque sensu seruari doceat: idque potissimum in illis digitis, de quibus Galenus sermonem instituit. Si quis enim nouerit quartum neruum, eorum qui brachium subeunt, à me enumeratum, tum alijs multis, tum musculis maximè digitos extendentibus surculos præbere, & non anularem & minimū

digitos,

digitos,perinde atq; reliquos, propaginibus externa illorũ ſede adire,uerùm duos illos digitos à quinto brachium petente neruo & interius & exterius ſurculos aſſumere,perſpectũ habuerit: illi licebit in poſteriori brachij ſede, aut in illo elegãti neruorum circa ceruicis uertebrarum latera plexu, quartũ neruum lędere,aut alioquin colliſum contuſumúe ſubaudire,quinto adhuc integro.mox enim minimi digiti,& illi proximi ſenſum aboleri animaduertet, illorum extenſione non uitiata. Rurſus ſi quartum neruum integrum finxerit,quintũ uerò læſum, muſculorum digitos extendentium munus non oblite rabitur,tamen in minimo digito et anulari ſtupidus occurret ſenſus. Adeò ut huius propoſitionis ueritas(ſi modo uera eſſe unquam occurrat)ex ſedula ſectione potius, quàm imaginatione, eſſet petenda, qua neruos ſenſu tactus priuatos, cõtra neruorum naturam,confingeremus. Quandocũq; tamen uulgata hæc & communis nimium quæſtio in medium adducitur, de humorum potius in neruũ fluxu, quàm eiuſdem diuiſione eſſet agendum: quum hæc uniuerſum neruum ſenſu priuet, ille autem interdum primam noxam in extremis nerui ſurculis commonſtret, quantũuis ipſe altus conſiſtat. Cæterum non eſt mi amiciſsime Ioachime, quòd huiuſmodi diſcrimina, quę in ſcholis nobis diſputantibus propter captiones ſunt indicanda, tibi perſcribam, quum ea ſis eruditione & acri iudicio præditus, ut promptè in quam ſententiã aliquid à me modò dicatur colligas,mihiq; non cum artis noſtræ tyrone negotiũ eſſe perſpicias. Vt igitur nihil de uſu dicam,quem Galenus peritonæo prębet,ne inteſtina, inter muſculos ipſis incumbentes ſeſe inſinuarent, non poſſum expendere, quî peritonęum etiam ac-

Ex eorũ quæ peritonæo cõtinentur hiſtoria.

cedente septi transuersi opera, expellendis fæcibus subsidium magis præstet, quàm cutis abdomen inuestiens, aut omentum, aut adeps cuti subditus. Et Galenus quum eiusmodi usum peritonæo asscriberet, debuisset quoque expendere, quî pari ratione mẽbranæ costas succingenti, uim comprimendi arctandiq; thoracem, tribuere oportuisset. Galenus, & quotquot post illum anatomen exscripserunt, glandosum corpus quoddam humiliori uentriculi orificio tribuunt, cuius ope id constringi arbitrantur: illorum quibusdam etiam suis scriptis adiicientibus, corpus illud, orificium, musculi quodammodo ritu ambire, & pari usu cum ceruicis uesicæ, aut ani musculo donari. Me sanè ad duodenum intestinum non latet extensa glandula, illi corpori substantia similis, quod in humiliori membrana omenti repositum, à carnis specie aut pulchritudine nomen obtinuit. Verùm nimis mihi constat, glandosum illud corpus claudendo aut aperiendo uentriculi orificio, haud præesse, sed uasorum hîc secundũ intestini longitudinem excurrentium elegans fulcrùm & stratum existere: adeò ut non parum anatomico uideatur indignum, glandem hic naturali et quæ nostro non fit impetu excretioni, præficere.

Neque satis noui, num à Galeno alicubi desumptum sit, uentriculi superius orificium à septo transuerso claudi, beneficio sui foraminis, quo stomachũ transmittit, quod asserunt ciborum ad superiora etiam regressum impedire: parum obseruantes, si uerum proponerent, septi foramen illud, non minus quoque cibi in uentriculum ingressum occupaturum: quum facile constet, nullo nos in uentriculi orificij motu, qui ex nostro arbitratu pendeat, donari. De lienis usu, atque adeò fæculẽti & atri sanguinis in uentriculum

triculum naturali, & quæ singulis concoctionibus (ut in bile flaua accidere arbitramur) fieret expurgatione, & superioris dein uentriculi oris constrictione, non minus sanè ambigo, quàm quum meos de Humani corporis fabrica libros emitterem: facilè meæ inscitiæ asscribi ferens, me meatum illum aut uenã latêre quæ atrum illũ succum in superius uentriculi orificium potius, quàm in reliquam sinistri lateris uentriculi sedem eructaret. Quod non eò dico, quasi hîc longum de lienis functionibus sermonem putauerim instituendum: uerùm ut me adhuc in eadem esse hæresi, & adhuc magis de communi medicorum sententia ambigere, uel inde colligeres, quòd Belloarmati Senensis, summi iurisconsulti lienem Pisis inspexerim, iecoris officio indubiè iam diu functum. Is enim quum in officina libraria, quò absoluta eius diei in dissectionibus pomeridiana lectione, cum studiosis concesseram, me salutarat, atq; de sua ualetudine, quam annis multis parum secundam habuerat, nonnulla percunctatus erat, egóq; in eo sermone, iecoris & bilis uesicæ meatuum obstructionis, ac demum lienis quoq; memineram, affirmauit sese postridie ad anatomen uenturum, ac ea uiscera, quorum tum ex serie fabrica enarranda successerat, diligenter obseruaturum. Vbi domum ex officina abijsset, & horis aliquot studijs se occupasset, mox atque cœnam auspicari cœpit, de mira corporis imbecillitate conquestus est, & impedita respiratione, remedijsq; nonnullis quæ fluxui bilioso in uentriculũ accõmoda putarentur, aliquandiu à medicis ipsi familiaribus, tentatis, expirauit. Quia uerò eius corpus Senas uehendũ, ac patrio monumento reponendũ fuerat, illius familiares apud chirurgum quendã ut uiscera eximerentur sollicitarũt:

qui,quum mihi id negocium summo mane proponeret,admodum auidè illius insperatę et tam subitæ mortis causam in tam celebri uiro noscere cupiebã. quumq́ ipsum dissecarem, reperi mox uniuersum corporis sanguinem adhuc impense calidum, in peritonæi amplitudinem perinde confluxisse, atque aquam inibi asseruatã non semel uidi, in ea aquæ subter cutem specie,quam ab utre nomen sibi uendicasse nouimus. Huius sanguinis fluxui occasionẽ præbuerat induratus quidam in uenæ portæ caudice abscessus,qui parte quadã suppuratus, effractusq́, sanguini uiam dederat.Igitur mox ubi cerebrum & uiscera omnia abstulissem,itaq́ reliquum corpus adaptassem,ut id & integrius & magis à putredine liberum fore existimabam : iecur illius cum bilis uesicula,& uentriculo,& liene,mecum in scholas apportandum curaui,quòd magnum malæ ualetudinis argumentum exhiberet. Vidimus itaq́ iecur prorsus candicans, porcini, aut canini pulmonis inflati modò.superficie non constabat læui,sed admodum inæquali, & læuibus multisq́ tuberculis exasperata. In caua iecoris sede, tota portæ uenæ series erat conspicua, iecoris nimirum substantia ab inferiori propaginum sede prorsus retracta, absumptáue. Anterior iecoris pars, & uniuersa sinistra sedes, ad modũ lapidis erat indurata.posterior autem ubi ca uæ caudex consistit,mollis admodum,& putredine uitiata sese spectandam obtulit. Bilis uesicula etiam præter modum pallebat, illaq́ decem & octo lapilli continebantur,perquàm læues,ac trianguli imagine æquis undiq́ costis ac superficiebus formati, colore uirides,& quasi nigrescentes. at quum exiccati essent,magis uidebantur cinericei,mole cicera referentes. Lien uerò,cuius nomine hæc inprimis scribo,erat

bo, erat admodum magnus, & in corporis anteriora eductus, mollis, et paulò naturali liene albior. Atque, ut semel dicam, in tanta spectatorum eruditissimorumq; uirorum turba, nemo inuentus est, qui non promptissime assereret, lienem proculdubio in eo homine iecoris officio diu functum esse, adeò ut nihil uideretur iecur cum sanguificationis munere iam diu habuisse commune: liene interim ad iecoris molem excreto, & qui sanguinem etiam produceret, satis, quantum colligere potuimus, in praua illa corporis constitutione, accommodum. Et quũ huius uenæ à uasis lieni proximis in uentriculum pertinentes, admodum essent insignes, admonui quoq; studiosos, ut num uena in uentriculi usq; os insereretur, sedulò animaduerterent. At in illa quæ reliquis omnibus uersus orificium propinquius repit, nullum à cæteris hominibus, nisi in amplitudine, nobis occurrit discrimen: uti etiam aliæ sinistræ uentriculi sedi communicatæ omnes, erant longæ amplissimæ. Dein Prosperum Martellum patriciũ Florentinum (qui multis annis regio morbo laborauerat, ac insperata subitáq; morte, ut Belloarmatus, interierat) etiam dissecui: quum Florentia abiturus, ac in Francisci Campani, à secretis Duci primarij comitatu, nobilis illius ædes præterequitans, à dominis quibusdam coactus sum, cum aliquot chirurgis qui iam rem aggredi cœperãt, mortis causam inquirere, quæ bilis in uentriculum iniectio erat præcipua. is enim sola bile occurrit turgidus, unà cum iecoris scirrho, & illius contractione, seu in unũ condensatione: quum lien interim mollior, & grandior naturali esset, sanguiniq; parando subseruiuisse uideretur: bilis tamen uesicula duorum pugnorum magnitudinem facilè adæquante, & exiguis lapillis quodam-

quodãmodo plena, qui inuicem connexis granis seminibus'ue milij, aut potius asperæ superficiei uulgaris officinarum tutiæ erant simillimi. Vbicunque uenas aperirem, nihil præter densissimam bilem inueni, imò & in arterijs occurrens liquor, manus non minus quàm bilis ipsa tingebat. Hæc eò recensui, ut intelligas, quamobrem de lienis usu ambigam, & quî nihil in meis libris in eius sermone ueniat immutandum. uti, ita Dij me ament, hactenus nihil in illis scriptum, ac præcipuè ubi Galenus à me notatus est, reperio, in quo præter rationem aliquid interiectũ duco: utcunque sedulò post illorum editionem, & Geldricum bellum, à quo rursus in Italiam reuertebar, publicam anatomẽ Patauij, & Pisis, & aliqua ex parte Bononiæ aggressus fuerim, quum illàc Pisas profecturus, iter facerem. & omittere non potui, quin amicorum hortatu, in anatome, quæ inibi præ manibus erat, pleraſq; partes, negotio in multã noctem etiam deducto, dissecarem, Buccaferreo piæ memoriæ, & Albio (quibus ob singularem erga me candorẽ multum debeo) illuc, unà cum tot qui aderant studiosis, me compellentibus. Quanquam etiam interea principis Arangiæ, & Domini de Haluin, ac aliquot aliorum uiscera spectauerim, quorum corpora bombardis lęsa, ex nostro exercitu, ne scio quò, erant deuehenda. Neq; unquam mihi occasionem defuturam putauerim, ea quorum admonebor, examinandi. quanquam magis illis Syluij discipulis, & ipsi quoque potius suaserim, ut mea omnia prius non obiter expenderent, quàm ea ex solis libris refellere aut damnare aggrederentur, ne fortè studiosis occasionem indagandæ ueritatis ante tempus præriperent. Neq; ego is sum, qui aliquid humanum à me esse alienum arbitrer: neq; me latet,

quibus

quibus incrementis humani corporis fabricam aliꝰ os docendo, & scribendo didicerim. præceptorem enim hac in parte nullum prorsus agnosco: neq; existimo Syluium posthac, id si asseram, ægrè laturum, si quum ipse nihil à Galeno erratum attestetur, ego interim toties illi reclamem. Adde Syluium scribere, quanticunq; me faciat, amicum tamen non reseruaturum, nisi idem cum illo de Galeno communi præceptore sentiam: adeò, ut nemo uel ideo magnam laudem à me expectare, neque mihi quòd magnificè illum inter anatomes professores non recenseam, malè uelle debeat: quum mihi fatendum sit, omnes Galenum hactenus secutos idē cum Syluio sensisse, suis'q; libris tradidisse, si modò Galenū quoque subinde non deprauauerint, nusquam pugnantem in illo locum animaduertentes: quū uel ex hoc scripto, tam discrepantia in Galeni libris occurrere, satis constet. Quare etiam non potui satis mirari Dryandri literas, Coloniæ, quum nuper illàc iter facerem, mihi à communi nostro amico Ioanne Eccio insigni medico exhibitas, quibus ille cōquerebatur, à me nostræ ætatis celebrium dissectionis professorum nullam esse factam enumerationem, ac me præter aliquot alios (qui num nati unquam fuerint, haud scio) Ioannem Guinterium hac in parte præceptorem non cognouisse, quem ego sanè multis nominibus colo, & in medicina præceptoris loco publicis scriptis habeo. Verùm tot mihi modò sectiones infligi cupio, quot illum aut in homine, aut alio bruto (præterquam in mensa) tentantem uidi. neq; arbitror Guinterium id ægrè ferre, quum ipsi cum nōn paucis alijs constet, num mihi aliquid in hac nostræ artis parte debeat, si quid modò in dissectionis ratione extra communes Galeni libros, sibi

uendicet. Verùm hunc Dryander profert, sibi fortè iniuriam factam putans, quòd ipse illorum numero non sit asscriptus: quodq́ꝫ se à me notatū doleat, ubi quendam Marpurgi ex aliorū libris undecunque conquisitis figuris, eas perinde ac si suæ essent, emittere scripsi. Quasi uerò ego arbitratus fuissem, Dryandrum alio sanè loco prius à me habitum, eos libros anatomicos emittere, quos typographos sordidi lucelli gratia, ipsius nomine (quò sua uendibiliora redderet) mutuato, tum latinè, tum germanicè edidisse putabam. Ac proinde si illorum librorum Dryander (uti uel ipse mihi nunc persuadet) autor fuerit, neqꝫ is mihi occasionem præbuit, ut celebrium nostræ ætatis anatomicorum catalogus in meorum librorū præfatione institui oportuisset, quum & ipse communi censura contentus esse debeat: mihiq́ꝫ pariter ferendum sit, ut cum multis alijs, quę non pauci hactenus de me scripserunt, Vesalio inuideat, ac lætetur Cornarium propediem Galenum & Aristotelem locis omnibus quibus à me notantur purgaturum. id enim ijsdem ad Eccium literis indicabat, quod ab illo potius, qui inter anatomicos & manus operi adhibentes connumerari studet, erat faciendum: Cornario suis, quibus cōmunia studia promouet, relictis laboribus. potissimū quum hæc Galeni purgatio, non ex ipsius aliorum'ue libris, uerùm ex hominum, simiarum, aliorum'qꝫ quorundam animalium sedula & diligenti resectione, sit petenda: neqꝫ sufficiat ad male dicendum, & aliorum conatus irridendos, aliquem se strenuum ducere, ac suæ & aliorum pariter gloriæ (quum interim tam pauci de studijs bene mereri laborent) detrahere: quando potius communibus conatibus ueritati esset insudandum, & nos quoqꝫ homines natos esse

existimandū.

existimandū, quibus aliquid in medicina tam uasta arte, inueniendi facultas quoq; inesse posset, modò impensius ueritatis, quàm alios calumniandi deside rio, teneremur. Hæc cogitans, Cornarij & Fuschij uices doleo, quòd suo ipsorum celebri aliàs nomini obsuerint, quum tātis conuicijs utrinq; illi, quos exteri pro singulari Germaniæ ornamento censere debebāt, se mutuò exagitant, easq; uires inter se adhuc lassare pergant, quæ in Germanorum & Belgarum laudibus infestos erant exercendæ. Cæterū quandoquidem hæc in miseros mortaliū casus repono, nosq; metipsi ad huiusmodi opprobria fenestram nobis aperimus, ne aliò affectu seducar, & sermo latius excurrat, ad Galenum reuertar: qui quando uasorum sinistro testi materiam deferentium (quæ ambo nō admodum uerè ab illis uasis pronasci docuit, quæ sinistrū renē transuersim adeunt) ortus causam inquirit, atque ex serosi humoris copia, quam ea uasa adferunt, titillationem, delectationemq; omnem in seminis excretione pendere asserit, uidetur mihi parum obseruasse, homines quibus sinister testis occasione aliqua præsectus est, in coitu perinde affici, ac quibus dextrum subductum nouimus. Dein in reddendo lotio mirum esset nos eum pruritum nō percipere, quē in seminis eiectione sentimus: quum tamen eo loco ubi in glandis extremo & perinæo seminis uim experimur, meatus idem semini ac urinæ paratus occurrat. unde etiam quum homo sanus est, ab urinæ salsedine meatus is non magis quàm uesica pungitur. Et quoniam nunc languidiore, nunc autem rigidiore pene, urina nobis redditur, ad penis calefactionem urinę qualitati percipiendę promptiorem, non est confugiendum. Præterquā quòd inuoluntario seminis fluxu laborare incipientes, se-

minis excretionem cum pruritu & titillatione percipiunt, etiamsi languido & demisso pene eiectio fiat. Rursus cordis mucro non in hoc crassus & carneus insigniter est, ne is in cordis contractionibus contra pectoris os ductus lædatur, quum ita haud contundi manifestum sit: uerùm fibrarum carnisq́ sinistri uentriculi natura, ac concursus, satis liquidò ostendunt, quamobrem cordis mucro tam crassus, carneusq́ euaserit. Et cupiuissem sanè Galenum in cordis uentriculis animaduertisse, cordis ferè totam substantiam in sinistri uentriculi constitutionem absumi, dextro interim instar crescentis Lunæ ad sinistrum connato. adeò enim cordis substantia, dextrum sinistri uentriculi latus constituit, ut dextrorsum protuberet, & parem cum reliqua sinistri uentriculi superficie circumactū ambitumq́ retineat. Verùm si huiusmodi multa in examen ducerem, haud sese ocyus exhiberet in usuum narratione scribendi finis, ad quem nunc sanè est properandum: si mihi non admodū placere adiecero Galeni rationem, qua duplex cerebrum statuit, ut una eius parte læsa, alia suo fungeretur munere: perinde atque una aure obturata, adhuc audimus: aut oculo uno excæcato, adhuc altero uidemus. Quum enim cerebrum tam ampla sede in basi, et deinde aliјs ipsius corporibus, quæ peculiaribus nominibus appellantur, continuum sit, debuisset Galenus ad commodam nutritionem, cerebri diuisionem referre, uti & cerebri reuolutiones, nutritionis illius gratia factas satis ostendi. Quàm uerò Galenus uentriculorum cerebri usus expenderit, inibi sanè patet, ubi in libris de Hippocratis & Platonis dogmatibus de uentriculorum præstantia disceptans, sibi ipsi ex diametro pugnat, cum his quæ in libris de Partiū usu,

Ex historia eorum quæ in thorace et caluaria locantur.

posteris tradidit. Si quis cerebelli processus obseruauerit, quos uermibus assimilamus, atque dein uentriculorũ cerebri naturam in examen posuerit, ridiculus sanè uidebitur Galenus, qui uermem imitantes processus aperiẽdo et occludendo cerebelli uentriculo præesse scripsit. Atque ut eiusmodi processuum usus male est asignatus, ita quoque Galeno de illis tendinibus minimè credendũ est, quos ait utrinque processum uermi similem continere, ne quum contrahitur, aut educitur, in latera aberret. Sed huiusmodi multa in libris de usu partium occurrũt, quæ eleganter quidem descripta, & summi Opificis magnam solertiam proponere uidentur. Verùm quum quis ex diligenti sectione omnia expendit, satis mirari nequit, quî Galenus Promethei in modũ, sibi corporis fabricam, & illius partium usus confingere potuerit, ab hominis constitutione multum alienam, quemadmodum et quicquid de pituitæ defluxu per ossa & olfactus organo à Galeno traditũ est, (uti superius in parum ueris descriptionibus fuit expositũ) ueritati pugnare constat. NVNC proximum est, ut Galeni in argumentando demonstrãdoque robur expendamus, nonnullis argumẽtis (uti superius in alijs communibus locis præstitum est) speciminis loco adductis. Quia igitur minime ambigendum est, adipem ligamentis, membranisque adnasci, ac omnia quæ in nostro corpore nutritionis munere alterantur, mutantis colorem assumere, mihi adeps putatur albescere: non autem, quia est aëreus. aliàs enim membranę, tendines, ligamenta, et his adhuc magis ossa, fierent nigra, utpote partes maximè siccæ & terrestres, minimeque aëriæ, & tamen albent, adipique candorem inducũt. Verùm, si specimen argumentorum ad anatomen præcipuè spe-

REFERuntur nõnulla Galeni in anatome argumenta, parum ualida.

ctantium, proponere instituí, nusquã melius, quàm ad cauam uenam me conferã, quæ tot rationibus à Galeno contra Aristotelem ex iecore, non autem à corde, pronasci contenditur. Atq; hac in re nollem quenquam arbitrari, à me aliquid esse definitum, sed tantum Galeni rationes quasdam in hoc examinatas, ne ex illis falsam humani corporis fabricam sibi quis cõfingeret. Occurrũt igitur in sexto de Hippocratis & Platonis dogmatibus libro, ubi de uenarũ ortu, & præcipuo altricis facultatis domicilio pertractatur, pleraq; loca huic proposito satis accommoda. Galenus enim de uenarum ortu disceptaturus, tria argumenta ad unum ferè axioma redegit, nimirum maiora ampliorá'q;, minorum graciliorum'q; esse initia. Primum ex plantis sumitur, quibus ex illarum è semine procreatione Galenus initium statuit, ubi ferè sunt crassissimæ, atq; ubi, quũ semen humiditate et aëre turgens in terra effractum est, sursum ac deorsum aliquid pullulare conspicimus: illo quod sursum fertur, caudicis in modum aliquandiu ducto, ac dein in ramos multifidè dissecto: si non etiam mox in ipso ascensu id pro plantæ differentia, uariè atque in plures partes discindatur. Statuit igitur Galenus illic plantæ initium, unde & radices uidentur dependere, & planta sursum efferri. Istud ipsi, quum Aristoteli potius quàm sibi medium syllogismi hac ratione paret, utcunq; fiat, est concedendum. Pari etiam causa Galeno, neq; hic, uti neque in libro de Semine, ubi id fœtus effectiuum simul & materiale constituit principium, atq; unà seminis substantiam in plantam mutari docuit, est reclamandum, etiam si uideamus, noua propagine ex humiliori seminis sede diducta, atque radicum'more firmata, semen uniuersum cũ suo cortice inferius

dissecto,

diſſecto, è terra duci, ac mox corticem diuiſum decidere: dein duas nuclei aut ſeminis partes utrinque ad nouam plantam accreſcere, & tantiſper poſtea uireſcere, dum noua planta folia efferat, ipſiusque nuclei aut ſeminis partes reſiccatę decidant. adeò ut uix appendiculus ille, qui in duarũ nuclei partium acumine conſiſtit, aut in quibuſdam ſeminibus, ut in piſis & fabis, ad illarum ferè ex latere medium reponitur, in plantæ ſubſtantiam degenerare uideatur. potiſsimum quum è terra eductum ſemen, adeò iam increuerit, nihil'que ex forma (ſi molem modò demas) multo'que minus è ſubſtantia ipſi perierit. Secunda ratio à Galeno uenæ cauæ exortum non à corde pendere edocturo, in fluminibus inſtituitur, quæ maiora multò in initio, quàm reliquo progreſſu ſpectantur: atque hîc nos ſtatim monet, ne illa inaudiamus flumina, quæ aliorum fontium aut fluminum accurſu augentur, facilé'que in progreſſu initium amplitudine uincũt. adeò ut unius tantũ fontis riuus nobis ſit imaginandus, qui eundo nullum incrementum aſſumat, ſed in ramos ſparſus, uenarũ à caudice eductarum modò, gracilis euadat. Tertia, ab alijs in homine organis aliquid corpori deferentibus elegantiſsimè aſſumitur: arteriæ enim à corde caudicem habent, qui uariè dein per corpus diſcinditur: & dorſalis medulla caudicis inſtar eſt, à qua nerui, perinde atque in arbore rami, pullulant. Quum primum itaque Galenus tribus iſtis rationibus maiora minorum eſſe principia confecit, ilico ſubſumpſit: ſed caua uena in iecore ampliſsima eſt, & latiſsima: adeò ut dein facilè inferret, ipſius cauæ initium in iecore ſtatuendum, nimirum ubi arboris eſſet caudex, ubi fontis initium, ubi cauæ ſedes arteriarum exortui reſpondens, & quæ dorſali medullæ conferri poſſet. Atque

ita minor propositio, nihil negotij Galeno exhibuit, quum omnia in anatome ex libito sibi confingere posse arbitraretur. uenam nimirum in iecore tam amplam esse, quàm ipsius ascendentis partis, & etiam descendentis simul collectæ amplitudines, asserens: & ex Hippocratis, hac in parte ipso diligentioris sententia, cauam secundum iecur rectà ferri scribens: secus quàm aliàs, quando amplissimum caudicem ex iecoris gibbo ita enatum testatur, ut magna arteria ex cordis basi prodit: ac quādo ut hæc in impares partes discinditur, ita quoq; cauam in maiorem portionem, quæ inferiora petat, & in minorem, quę in superiora ducatur, diuisam Galenus docet. Dein, posteaquam ipse cauæ ad iecur amplitudinem prosecutus est, ita cauam uenam ad cor pertinere ait, ac si propaginem tantum aliquam ipsi offerret. Atq; quum ascendentem cauæ supra iecur partem hac oratione arctiorē descendēte assereret, quo melius inibi suis rationibus robur adijceretur, multas uenas à caua inter cor & iecur enasci docuit: ac etiam in primis, quæ uenæ pari carentis munere fungeretur. Quandoquidem igitur apud Galenum huiusmodi occurrunt, utcunq; inuitus philosophis, ut hinc ductis rationib. Auerroem, in omnibus Aristotelem, in quibus à Galeno accusatur, optimè purgasse contenderent, ansam præbeo, non potui omittere, quin inter docendum, & in meis libris, studiosos monerem, uenam cauam ampliori orificio in cor pertinere, quàm ipsius sit in iecore amplitudo. quin imò ea orificij capacitas æquat amplitudines descendentis & ascendentis uenæ cauæ partiū: tantum abest, ut minor sit, etiam ascendentis supra cor uenæ cauæ partis, quemadmodum manifestissimè Galenus contra rei ueritatem colligit, adeò, ut præsente

ſente corpore Galeni maioribus propoſitionibus alias quàm ipſe, minores, ex uera anatome ſubmittere, ac dein in Ariſtotelis ſententiam inferre debeamus. Facileq́ conſtet, ea in parte Galeni argumenta eſſe inefficaciſsima: præterquam quòd ſuperius oſtendimus, illum præter rationẽ cauæ uenæ ſedem inter cor & iecur poſitam, anguſtiorem illa conſtituere, quæ ſub iecore occurrit. Et nimis liquet, uenam ſine pari, multasq́ alias propagines, non uerè à Galeno in libris de Hippocratis & Platonis dogmatibus ſub corde oriri ſcriptum eſſe. Neq; tantum de tot falſis Galeni, ut ſuum dogma probaret, propoſitionibus, & in anatome fictionibus miror, atq; de illo argumento, quod à cauæ uenę ad cordis baſim ductu infert, aſſerens, ſi caua à corde naſceretur, enata, perinde atq; magna arteria, in duos truncos diſcinderetur, ut ſurſum atq; deorſum cõmodè ferri poſſet. quod adeò parũ eſt anatomicũ, ut quod minime. Arteria enim magna è baſis medio pronata, tantiſper ſuo caudice neceſſariò ſurſum ducitur, dum à ſe maximam ſui partem diuidere poteſt, quæ ſecundum cordis poſteriora ad dorſum reflexa, omnibus ſub corde partibus diſtribuitur. adeò ut percommodum & neceſſarium fuerit arteriæ, quæ ex cordis baſis medio alioquin naſci debuit, uno & ſimplici caudice aliquandiu duci: non ſecus quàm uenam arterialem, quæ quia ex baſis quoq; medio, nõ autem latere prodit, unico etiam caudice aliquantiſper fertur, & dein in duos truncos partitur. Cæterum uenalis arteria ex ſiniſtro baſis latere, uno quidem orificio educitur, uerùm adeò mox ab ortu, in dextram & ſiniſtram partem diſcinditur, ut anatomicorum nonnulli, uel Galeni teſtimonio, illi duo orificia aſſcriberent, omnino enim fuiſſet inartificio

ſum, uas inde pronatũ, uno caudice aliquandiu ferri propter eius portionẽ dextræ pulmonis ſedi offerendã. Iam uena caua ad dextrũ baſis latus, ſuo orificio, perinde atq; arteria uenalis ad ſiniſtrũ, pertinẽs, etiã ſi ex corde hinc naſceretur, nõ debuiſſet uno caudice aliquouſq; duci, priuſq; in partem ſuperiora petentem, & aliam quæ deorſum repat, dirimeretur. quũ enim nũc, ut modò caua habet, obliquè quodãmodo ſecundũ cor ducitur, ut ſuo caudice in corporis medio conſiſtere poſsit, rude, ac citra omnẽ creationis induſtriã fuiſſet, unũ caudicem dextrorſum adhuc magis ferri, atq; dein obliquo ductu ſuos trũcos ſiniſtrorſum, uerſus corporis medium dirigi.

Galenus, ut ſuperius monui, cauã uenã uno caudice à iecore prodire atteſtatur, ac dein arteriæ modo diuidi: & ſi interim alibi propter Hippocratis orationem, quæ uenæ caudicem rectà ferri docuit, uideatur ab illa ſententia declinare. Verùm utut ſit, non aliter in iecoris poſteriori ſede cauæ caudex ſeſe exhibet, quàm à me deſcriptus eſt, nimirum multò ſecus, quàm Galenus illũ enarraſſe uidetur, quem cunque etiam pugnantium ipſius locorum ueriorem iudicauerimus. Nam & ſi bipartiri uenam alibi non ſcripſiſſet, tamen orificium ipſius in iecore, amplitudinem ſimul aſcendentis & deſcendentis ſuarum partium æquare undique docuit. quod ſi modo ſectioni potius quàm maledicendi in Ariſtotelem ſtudio deditus fuiſſet, de cauæ ad cor orificio rectiſsimè aſſeruiſſet. Neque imbecillius mihi occurrit argumentum à Galeno de cordis dextro uentriculo aut ſinu propoſitum, quo animalia pulmone priuata deſtituuntur: perinde ac ſi Ariſtoteles, aut illi qui cauam uenam à corde pronaſci dixiſſent, id non de animalibus eo uentriculo donatis docuiſſent:

cuissent: & non secus de his animalibus, quàm quibus dexter uentriculus deficit, orationem instituerent. Necq; hic Aristoteli sinus iste à Galeno erat obijciendus, uerùm docendũ, cauam uenam in cor uno sinu præditum, uix propaginem à se dimittere. non enim arbitror Galenum prorsus existimasse, illorum animalium cor propagine omnino destitui: quandoquidem caua eorum animalium, cordis basi perinde quasi committitur, ac illis animalibus, qui bus duo obtigerunt uentriculi: adeò, ut hinc parum firma pendeat Galeni ratio. Cæterum ubi uenas omnes iecori, non autem cordi, communes reddit, quid obsecro commune est iecori cum arteriali uena? aut si illam uenam, quòd arteriæ constet corpore, esse negaueris, uenalis saltem arteria iecori nõ minus conuenit, quàm portæ uena cordi. Rhetoricum est argumentum, quod de uenarum descriptione historia ue infert: imò si non ita in Galeni uerba iurassemus, fortassis opportunius ducerẽ, cauæ uenę, cui omnium in cor pertinentium orificiorum maximũ esse diximus, seriei enarrationem, à corde perinde auspicari, atq; reliquorum uasorum cordis. Quid enim prohiberet, cauam dicere mox in suo à corde ortu geminam esse, unaq; portione corporis superiora, altera inferiora petere? illinc nimirum auspicato sermone, ubi est amplissima. dein subijcere partem deorsum ductam, secundum iecoris posteriora ferri, atq; ex ipsius anteriori sede iecori ramos porrigere? adeò ut hac in primis occasione sermo aptior uideretur, quòd cauæ ex iecore constitutionem describere nequeamus, uti suprà nõ obiter admonui. Et si prorsus à materiæ quam deferunt progressu esset inchoandum, quum portæ uena tantũ succum iecori offerat, unde sanguis, utraq; bilis, &

urina consurgit, eius descriptio ab intestinis esset exordienda. Sanguinis enim quem in eam refluere arbitramur, cum illo succo nulla est in mensura proportio. Quanquam hæc sint eiusmodi, quæ in utrãque partem agi possunt. Ratio autem à membranis uenæ cauæ orificio præfectis, per arteriæ uenalis orificium nonnihil retundi posset, si quis minima quæq; in disputationem ducere proposuisset.

De umbilici uena aliquid adijcerem, si uenam in fœtus canini mesenterium, & ad lumbos deductam in humano fœtu examinassem. Hinc enim, ut & ab arterijs umbilici, ratio duceretur, non necessum fuisse umbilici uenam in cor inseri: quum scilicet ipsi cauæ uenæ cordi propinquius, quàm fœtus arteriæ, magnæ arteriæ (uti etiam nunc semper fit) communicaretur. Quia arteria uenalis per uniuersam ipsius seriem arteriarum modo non pulsat, uti neque caua uena, inde colligere nõ possemus, cauam à corde non exoriri: imò contrà, Galeni orationem posse dilui. Quanquam interea iecori sanguificationis munus, quod tam prolixè Galenus illi tribuit, non adimam, uti neq; Aristoteles, uel tum sanè, quum lienem quoque sanguificationi præesse diceret. De primo in fœtus generatione organo nihil dicã. nam etsi aliorum sententiam facile in multis improbare possem, tamen quod mihi ipsi undiq; sanum esse uideretur, nihil adducerem, adeò de fœtus generatione sunt mihi omnia obscura, & dubijs plena. Cuperẽ nihilominus mihi ad manum rationes esse, quibus Buccaferreus in sanguificationis disputatione Aristoteli fauebat, quum quæ ego nunc proposui, à me inter dissecandum didicisset. Cæterum hæc ferẽ aliò quàm ad partium fabricam, spectant: ac proinde hîc quoque in disputationem minimè incidam,

qua Galenus uentriculum suo, quem conficit, intestinis offerendo succo, enutriri, & iecur partesq́ omnes ita in adductam illis materiam agere, ut tandem ueluti excrementiciam, & suæ nutritioni ineptam, dimittant. Quum longe alias facultates actionesq́ partibus inesse putem, quibus proprio corpori enutriendo subseruiant, & quibus toti corpori famulantur, argumento ex utero & corde, aut etiã uesicis et intestinis potissimum ducto. Verùm quia succincta oratione hic me expedire non possem, ad alia me cõferam, quæ tribus aut quatuor uerbis annotasse suffecerit. Huiusmodi est Galeni ratio, qua dextrum renem sinistro elatiorem esse, propter rectitudinem & trahendi promptitudinem, affirmat. Nam, ut non dicam sinistrum nos dextro editiorem subinde obseruare, quid obsecro est, cur aliam rectitudinem in dextro latere, quàm sinistro, cõstituamus? potissimum, quum utrunq; cauæ uenæ caudicis latus à iecoris substantia æquè complecti, ramosq́ iecori oblatos ex anteriori cauæ sede educi, ueræ anatomes studioso constet: neq; quicquam confingere possis, quo hic in cauæ lateribus discrimen occurreret, nisi forsitan quis Galenum impugnaturus, maiorem iecoris portionem ad cauæ sinistrum latus, quàm ad dextrum consistere proponeret, ratione à cauæ situ ductuq́ desumpta. Succurrit modò Galeni demonstratio sæpius inculcata, quam ueram irrefutabilemq́ esse asserit, ea conficiens glandosum corpus ad initium ceruicis uesicæ repositum, & uasorum semen deferentium insertionem admittens, semen non generare. quanquam ueteres interim illo semen retineri tantum (ut ex suis uerbis colligi posset) arbitrabantur: uti etiã inter dissecandum nulla in parte tantũ seminis, quantum in

ipſo glandoſo corpore, obſeruamus. Habet autem Galeni demonſtratio hunc in modum. Si in glandoſis aſtitibus ſemen gigneretur, animalia caſtrata eius excretionem appeterent. at non uidentur appetere. nullum igitur ſemen in his gigni perſpicuum eſt. Hæc enim demonſtratio, ut parum ſanè eſt anatomica, ita quantum à decantatis illi & nominatis potius, quàm conſtantibus ueritate demonſtrationibus declinet, is demum non ignorabit, qui expendet Galenum, etiamſi corpus illud glandoſum ſemẽ gigneret, materiam ex qua ipſum conficeretur, abſtuliſſe. unde enim huic corpori materia in ſemen commutari apta, offerri poſſet, quàm à ſeminarijs uaſis, quæ Galenus interim caſtratione aufert. non animaduertẽs ſimilem demonſtrationem, imò inualidum prorſus & inartificioſum argumentum, de teſtibus poſſe hunc in modum proponi. Si teſtes ſemini generando facerent, animalia quibus uena & arteria ſeminis materiam deferentes, quà ex magna peritonæi amplitudine labuntur, uinculis interceptæ, aut ita ut teſtes tamen in ſcorto adhuc ſeruarentur, reſectæ eſſent; ſeminis excretionem expeterent: uerùm non expetunt: ergo teſtes generando ſemini non famulantur. perinde nimirum, ac ſi teſtes citra materiam, ſemen conficere poſſent. Quòd non dico, quaſi Galenum malè glandoſi corporis munus aſsignaſſe contendam: uerùm ut demonſtrandi artificium expenderemus, non ignari, quàm caſtrata animalia non minus interdum, quàm pueri uenerem, ſed incaſſum tamen, appetunt. Quum mammillarum ſitus rationem inquirerem, nòn mihi in Galeno placuit, quòd homini eas ex Ariſtotelis ſententia in pectore locatas diceret, ob alimentũ in cęteris animalibus in iubas aut cornua abſumptum:

quaſi

quaſi quadrupeda,uenis ſub pectoris oſſe deductis, & aliȷs per pectoris anteriora excurrentibus deſtituerentur: & perinde ac ſi hæc ratio illi non ſimilis eſſet,qua mulierem ſecus,quàm cætera animalia,niſi equam fortaſsis, purgationibus menſtruis teneri uulgo parum rectè aſſerimus, quòd illis animalibus excrementitia in cornua, plumas,iubas,ſquammas diſſoluantur:non ſecus quàm ſi ceruus,& aries,non proceriora maioraq́; , aut ſoli potius in ſuo genere, cornua obtinerent: dein leo non hirſutior leæna eſſet,& gallus plumis quàm gallina ornatior. Verùm quia huiuſmodi ad Ariſtotelis problemata magis, quàm ad Galeni anatomica excurrerent, illis eſt ſuperſedendum. Galenus itaq; præterquam quòd diligentius illum uoluiſſem cognoſcere uenarum interuallum,quę uterum petunt,& quę abdominis inferiora accedunt,non mihi rectè uidetur colligere, quando à uenis utero conterminis ſanguinem ad mammillas ducit, quòd nullæ eſſent uenæ in quas illæ promptius ſeſe exonerarent. quũ ipſi conſtare debebat, quàm exiguæ ſint uenæ illæ ſurſum ductæ, & quàm ſint graciles,& quãta cauæ caudicis eſt amplitudo, & quî rectus occurrit crurum in uenas deſcenſus: accedẽte huc abdominis tumore,qui ſanguinis ductũ ad ſuperiora auferret. tantũ abeſt,ut cum Galeno aſſerere uelim,tumorem,& abdominis tenſionem,ad ſanguinis aſcenſum auxilio eſſe. Cæterum hæc magis ad probabiles & rhetoricas ſpectãt propoſitiones, quàm ad anatomen, quò referendæ eſſent tot uiuorum ſectiones, à ueritate ideo abhorrentes,quòd nulli intercoſtalium muſculorum aperiendo thoraci,deducendiſq; inuicem coſtis faciũt. quas ſi explicare aggrederer,ſcriptum hoc mihi prę ter ſententiam nimium excreſceret. quanquam ſpe-

ciminis

ciminis loco eius saltem meminero, qua apud Galenum nulla alia est uiua sectio celebrior, nimirū qua in libro de Pulsuum usu, & libris de Hippocratis & Platonis dogmatibus, ac aliàs utitur, in qua omnia in collo resecanda docet, quibus cor cerebro communicari posset, siue ea à corde sursum, siue à cerebro deorsum ducantur. Verùm si hanc sedulò expenderimus, sese offerent nobis duæ arteriæ in duræ membranæ primos sinus exhaustæ, ac proinde ex cerebri uasorum serie ad plexum usq; secundinis seu extimo fœtus inuolucro comparatum materiam cordis offerentes, quas in sua resectione intactas integrasq; dimittit. Quanquā eiusmodi non pauca aliàs occurrunt, à studiosis sedulò examinanda, qui sese Galenicos (uti sanè debemus omnes) profiteri uolunt. Nihil enim in omnibus Galeni libris arduū mihi, præterquam in Anatomicis, in quibus Galenus admodum frequēs est, occurrere uidetur: adeò ut quum primis disciplinis sumus instituti, pauca reperiamus, quæ præter anatomen nos in Galeni lectione remorentur. Quod mehercule in Annotationibus in Galeni Anatomica apparandis primùm experiri cœpi, uel ex pugnantibus ipsius locis, inuicemq; uarijs rerum descriptionibus, quales nō paucas uel hac epistola proposui, & non raræ etiam de nominum, quæ ipse instituit, obseruatione expenduntur: item de ossium structurarum differentijs: de superioris maxillæ ossium enumeratione: de uertebra utrinq; suscepta: de sacro osse: de scapulæ processibus, ac illorum in primis nominibus: de humeri secundum ipsius longitudinem historia: de pedis ossium enumeratione: de musculis palpebrarū: de ijs qui maxillam inferiorem mouent: de musculis ossis υ imaginem referentis: de scapulam, cubitum, brachiale,

Quàm Vesalij in Galeni anatomica Annotationes fuissent utiles, et quàm parum sint posthac expectandæ.

brachiale, digitos mouētibus musculis: de octo qui abdomini asscribuntur: de femoris, tibiæ & pedis digitorum motibus præfectis, sanè uarias sententias enarrare in promptu esset, atq; illic facile constaret, quę post primam editionem libris de Partium usu à Galeno sunt interiecta, & quando is aliorū dissectionis professorum scriptis potius, quàm rei inspectione, usus est: quod à me quoq; assertum Syluius grauiter ferre uidetur: si inquam non iustum nimis librum, epistolam instituens tibi, qui meus erga te amor est, & tecum nugandi confabulandiq; libido, descripsissem: quātumuis interim hoc quicquid est, parua confecerim molestia. Iuuat enim supra modū illarum rerum memoria, quas mihi tantis laboribus sordibusq; comparaui: pro quibus sanè aliud longè eram meritus, quàm illorum calumnias, qui quòd illis id studium non æquè successit, & res parato non respondet nomini, suam bilem in me euomunt, tam pestilenter mihi irati, quòd Galeno nō acquiescam, illiusq; causa oculis & rationi fidem omnem non derogem. Miror Syluium, quum iam in literis paulo mitior reddi uidebat̄, addidisse, se summè cupere, ut id argumentum placidius & aliter tractassem: hic ferè suspicans in Galeno nō omnia esse sana. ac proinde scribit, se uoluisse ea quæ in Galenum adnotanda duxissem, suis libris esse addita: perinde atque ex meis libris sui faciunt discipuli, quos in me stylum acuere (quū is ille sit, & Discipuli abutatur nomine) studet persuadere. Quasi ego quid melius instituere potuissem, quàm totius humani corporis nouam historiam, quum ab illa omnes tantopere declinassent, & in rerum descriptionibus Galenus, etsi densissimos libros conscripserit, tam parcus esset. Neq; hactenus uidi, qua ratione studiosis meos labores

melius proponere potuissem, nulli prorsus sumptui ut omnia ex sententia fierent, aliquidq́; in commune studiorum symbolum pro mei ingenij tenuitate adferrem, parcens. Suadet Syluius, ut meas in Galenum Annotationes (quarum ex occasione in multorum in primo de Administrandis sectionibus libro locorum restitutione, in capite de musculis cubitum mouentibus memineram) diu & bene excoquerem: perinde ac si propter ætatem, & præcipitem editionem, in meis libris quicquam esset commissum, cuius modò pœniteret: & non ea ætas uxore, liberis, omniq́; cura rei familiaris libera, in iucundissimo sodalium conuictu, anatomicis tractandis fuisset longè aptissima. Haudquaquam enim modò Parisijs in Innocentiũ cœmeterio horis multis ossa lubens uersarem, aut ossium uidendorum gratia ad Falconis montem adirem, ubi semel cum sodali quodam tot interfectorum canum pœnas quasi dederã. neq; nunc me solum Louanio excludi sinam, ut sceleto mihi parando media nocte ossa ex palo sumerẽ. Non modò iudicibus molestus ero, ut hoc aut illo supplicio homines necari curent, siue in hoc aut illud tempus nostris sectionibus opportunum conseruent. Non studiosos omnes sedulò monebo, ut ubi quis sepeliendus sit inuigilent: aut ut qua ualetudine quis in pręceptorum quos propter artis usum comitantur curationibus moriatur, obseruent (quò grata cunctis tandem obtingeret præda) nunc adhortabor. Non mihi in cubiculum, aut è monumentis, aut publicis supplicijs data corpora, etiam septimanis aliquot asseruabo: neq; sculptoribus & pictoribus me ita exercitandum dabo, ut sæpius ob eorũ hominum morositatem me illis infeliciorem esse putarem, qui ad sectionẽ mihi obtigissent. Quę omnia

ætas

ætas ad quæstum arte parandum immatura, & di- ſcendi cōmuniaq́ꝫ ſtudia prouehendi libido, facilè et leuiter pertulerunt. Vt meā interim prætercam dili gentiam, qua tribus integris ut minimum ſeptima- nis, me in publicis ſectionibus uti uiderunt, qui in Italia mihi anatomen docenti adfuère: quum tamen uno anno in tribus Academijs aliquando id præſti- terim. adeò ut ſi in hoc tempus ſcriptionem diſtuliſ- ſem, & iam primum coctionem aggrederer, mei Anatomici conatus in ſtudioſorum manibus haud uerſarētur: qui num recocto Meſue, uel recocto Ga tinaria, uel recocto neſcio cuius Stephani de morbo rum differentijs, eorundemq́ꝫ cauſis, & ſymptoma- tum differentijs, cauſiſq́ꝫ, tabulis, uel demū recoctæ parti pharmacopolarum Seruitoris, à poſteritate præferentur, neſcio. Quòd uerò attinet ad Annò- tationes, quæ in ingens uolumen excreuerant, illæ cum integra in decem libros Rhazes ad Almanſo- rem regem paraphraſi, multò diligentius quàm illa quæ in nonum librum proſtat à me conſcripta, & li bri cuiuſdam de medicamentorum formulis appa- ratu (in cuius materiam multa meo iudicio non inu- tilia congeſſeram) una die mihi interierunt, cum om nibus Galeni libris, quibus ego in diſcenda anato- me uſus eram, quosq́ꝫ, ut fit, uariè commaculauerā. Quum enim aulam aditurus, Italiam relinquerem, atq́ꝫ illi quos noſti medici, de meis libris omnibusq́ꝫ quæ hodie promouendis ſtudijs eduntur, apud Cæ ſarem, & alios quoſdam magnates peſſimam feciſ- ſent cenſuram, ea omnia (in poſterum manus facilè à ſcribendo cohibiturus) cremaui: etſi nō ſemel in- terim, eius petulantiæ me pœnituerit, meq́ꝫ amico- rum, qui aderant, monitis non ſtetiſſe, doluerim. Quanquam de Annotationibus eo nomine non

 mediocriter

mediocriter gaudeam, quòd nulla eas emittendi cupido (etsi ad manum essent) me capere debeat, quũ facilè augurari possim, quàm illæ mihi omnes infestos reddidissent, si modò tam pauca, quæ casu in meos libros Galeni placitis pugnantia irrepserunt, adeò multis stomachum commouerint, totq; Galeno patrocinando, annis tribus, imò ante meorum librorum editionem, sese accinxerint: qui tandem semel opinor, tanto hiatu apparata, studiosis communicabunt, & non breui duntaxat epistola, calumnijs turgida, citra locorum omnium explicationem, prodibunt. De Galeni libris nihil doleo, quum illi in eorum manus fortè peruenissent, qui malè à bene in marginibus scripta, haud ualuissent distinguere. Es enim, opinor, haud ignarus, quàm multa in scholis sub præceptoribus, aut quum primum aliquid legimus, in librorum marginibus scribere solemus, quæ postea uidentur nobis ineptissima, & ridicula. Ego ex me uel inde coniecturam facere possum, quod Galeni librũ de Ossibus uel ter studiosis prælegerim, priusquam mendam aliquam Galeni annotare ausus fuissem: quum tamen nunc satis nequeam mirari meam stupiditatem, qui, quæ scribebantur, tam parum assequerer, & ipse meis oculis ita imponerem. Quia uerò in paraphrasi paranda plurimum oblectatus eram, in Arabum cum Galeno cæterisq; Græcis in ijs artis partibus, quas Rhazes singulis libris pertractabat, collatione, illam mihi perijsse grauiter fero: uel aui mei Euerardi nomine, cuius in eos Rhazes libros non indoctam habeo commentationem, prẹter in quatuor priores Hippocratis aphorismorum sectiones commentaria, & nonnulla mathematica, quæ eum hominem singularis ingenij fuisse attestantur. quum interim non semel

à patre

à patre meo piæ memoriæ audiuerim, illum, quum iam attaui mei Ioannis, apud Mariam Maximiliani imperatoris coniugem in medendo uices obire cœpisset, nondum annos natum triginta et sex, ad superos commigrasse: Ioanne adhuc multis dein annis superstite, & medicinam Louanij in extremo senio ætateq; ad aulam inepta docente. Cui Petrum patrem medicum fuisse, ex ipsius scripto in quartam Fen Auicennæ, & dein libris quibusdam suo nomine inscriptis constat, qui inter eos reperiũtur, quos mater mea adhuc seruat: in quibus maximis (sed nũc inutilibus) sumptibus, omnes libros descriptos habemus, qui illius æui medicis erant familiares. Horum parentũ recordatio, memoriaq; mihi fuit admodum iucunda & pia, quum Noueomagi in antiquissima & celeberrima Cliuiæ Vuesalia, unde sunt oriundi, VVITINGORVM familiæ monumenta obseruare licuit, quum illic tam diu à Cæsaris abitu mihi fuit, propter aduersam D. Nauagerij ualetudinem morandum. Quòd itaq; ad me attinet, nullo opus habebam ad coquendas in Galenum Annotationes hortatore: quanq; ex his quę Syluio respondi, colligi posset, quàm nõ fuissent studiosis omnino inutiles, nisi fortè ideò uenissent damnandæ, quod multorum in anatome oscitantiam aperuissent, qui in illa magnum nomen sibi uendicarunt. præterquam quòd annotationibus ostenderam, tertium morbi genus in solutione continui positum, aliò quàm à Galeno, rectè fuisse à ueteribus reductum: Galenumq; eos immeritò hac in parte, uti & aliàs sepius, culpare. Deinde nonum temperamentum ex Chrysippo sumptũ esse, autoritas à Galeno alibi posita, arguere monstrabatur. Insuper diuisiones aliquæ in arte medicinali, suæ ipsius methodo haud

reſpondere, oſtendebantur: præter alia, quorum nunc non eſt recenſendi locus. quæ argumento fuiſſent, me non ex aliorum recoctis laboribus, nouas mihi texere corollas conſueuiſſe: aut ea quæ alijs ſcripta eſſent, neſcio quo dictionis ſplendore ornata, tranſpoſita'ue (ne dicam obſcuriora reddita) tanquam mea proferre. Et quis obſecro animus cuiquam ad lucubrationũ ſuarum editionem eſſe poſſit, quum nullibi deſint, aliorum laboribus deſtruendis inſidiantes? uti uel Anglia nunc oſtendit, ubi figuras Epitomes meæ, adeò obſcurè & citra picturę artificiũ, non tamen abſque ſumptu, quiſquis tandē illum tulerit in ære, ſunt imitati: ut pudeat aliquem arbitrari, à me ita exijſſe. Nam, ut alia taceam, uaſorum ductus, quos meo Marte in libris meis delineatos amicis conſtat, uſque adeò ſunt deprauati, ut uix ullum meæ diligentiæ ſpecimen uideam. adde, omnia in Anglia citra proportionem turpiſſimè imminuta; quum tamen eiuſmodi effigies nunquam ſatis magnæ proponi poſſent. Miror ineptiſſimos illos imitatores non obſeruaſſe, à me, quum rationem diplomatum, priuilegiorum'ue mihi cōceſſorum exponerem, ſcriptum, typographis lubentius multò figuras me conceſſurũ, quàm ut ab alijs eas parum eleganter imitari uelim. Et ſi id tum ex animo ſcripſi, nunc ſanè idem optauerim omnibus magis ideò indicatum, quòd uel maximā potius rei familiaris iacturā pati uelim, & neſcio quid ad editionis elegantiam lubētius ſuppeditare, quàm ut ita turpiter mea non uulgari labore mihi parta uitiarentur: quæ interim quiſque tanto meliora eſſe putabit, quo turgidiores tituli, & plures unà autores, nouis editionibus proponentur. Ego, ita Dij mea ſecundent, nullam omiſſurus ſum rationem, qua alioquin illis imitatoribus

tatoribus, et qui aliorum conatibus, quũ ex ſeſe nihil noui emungere poſſint, inſidiari ſolent, obeſſe potero. Interea ualebis, & me cõmunibus amicis commendatum habebis: ac literas ad illos tuis his iunctas, dandas curabis, ipſis hoc quicquid in ſcribendo mihi abſumptum eſt laboris (modò id abs te petierint) lubens oblaturus. Ratiſponæ, Idibus Iunij: Anno Salutiferi partus M D X L V I.

Tibi addictiſſ. Andreas Veſalius.

ITALICVM SCRIPTVM, *QVO CHYNAE PROPINANDI MODVS PERtractatur, ita hic additum, ut ab Andrea Vesalio Ioachimo Roelants missum fuit.*

CCVRrit non semel, eruditissime Ioachime, cũ decocti radicis Chynæ propinandi, apparandiq́ue modum in literis tibi enarrarẽ, Italici cuiusdam scripti mentio, quod perinde atque in nostram aulam uarijs missum fuit, ad te quoque transcriptum do, ut quantum nobis de hoc nouo & multis iam celebri medicamine, per manus traditum sit, cognoscas. Et quamuis amicorum gratia, id latinitate donauerim, italicè tamẽ (uti ego id nactus sum) mitto, quòd te eius linguæ haud esse ignarum, nouerim: quodq́ue hac ratione futurum sit, ut autoris (quisquis ille tandem empiricus fuerit) mentem exactius, accuratiusq́ue expendas, tuoq́ue uoto à me satisfactum esse arbitreris. Quanquam & istud ex Hispanico idiomate traductum, uix dubito: quandoquidem nobis Hispanorum præscriptio, ad manum quoque est, simul cum nugacis Spartæ parillę decoquendi & exhibendi

hibēdi modo. Verùm hispana descriptio, multo est præsenti Italica succinctior, & magis mutila, & ab artis methodo quibusdam locis aliena.

REGIMENTO PER PIGLIAR L' AQVA DE LA RADICE DE CHYNA.

SI purgara in principio, mezo & fine, per consiglio del suo fisico, il quale hauera rispetto ala dispositione in che si trouara il patiente. Pigliara oncie uinti quatro de ditta radice, la qual si partira in uintiquatro parti, per far ogni giorno aqua fresca. et quella che uorrai metter à bollire domane, il giorno auanti la farai in picoli pezi, & piu sotili che potrai, et si mettera in un poco d'aqua, lasciandola in infusiõe sino al giorno sequēte. et alhora essa radice et infusiõe la meterai in una pignatta noua et in essa tre bocali d'aqua di pozzo, et la lasciarai bollir tāto che cõsumi la terza parte. La pignata ha da esser di grādezza, che bollendo nõ uada fora, la quale ha da esser sēpre coperta, acio che la uirtu nõ uada fora, & di poi cotta et leuata dal foco, bisogna conpāni grossi tener la stufata, a fin che la nõ si rafredi in tutto, et bisogna che ogni giorno si facia fresca, perche altrimēte uerebbe acetosa. Et sel patiēte nõ potesse hauer beneficio del corpo, mettera per ogni cocitura di essa aqua mezo ottauo di oncia di radice de apio cotta con essa radice. Et pigliarai di questa aqua nel far del gior-

no ſtando in letto un grande bichiero calda & dipoi bẽ coperto ſi ſtara in letto, et ſara forza di ſudar per ſpatio di due hore, & quanto piu ſudara, piu profitto li ſara & dipoi ſatoſi ſciugar, ſi leuara & ſi guardara dal uento eſſendo ben ueſtito & ſpecialmente inſino à ſette ò otto giorni, che il corpo andara mouendoſi. & ſe dipoi paſſati li otto giorni uorra andar fora, lo potra far guardandoſi dal uento, è andando ben coperto de panni. & tutto il giorno quando uorra beuer, beuera di detta aqua, la qual ha da eſſer tepida: & quanto piu calda ſarà tanto meglio. Mangiera polaſtri ò caponi, boliti ſenza ſale. ſi guardara da uino agro, è da ogni coſa acetoſa ſino ali quatordeci giorni: non mãgiera neſſun aroſto. Potra mangiar di tutte le ſorte di cõſerue, & cotignate fatte ſul dolce, nõ mangiera coſe di latte, & mangiera cotignate doppo il mãgiar ò altre coſe, che faciano hauer beneficio del corpo, ſpecialmente il mele, che è, la miglior coſa che, ſi poſſa mangiar, la qual ſi puo mangiar da tutti li tempi, & di tutto ſi ha da mangiar ſobriamẽte, perche ſi giudica che la dieta faccia altro tanto beneficio & opera che fa l' aqua: Non ſi ha da beuer uino ne brodo ne alchuna coſa tanto che durano li uintiquatro giorni che la detta radice dura: & in queſto tempo biſogna guardarſi dal coito: Da poi che l'aqua ſara tutta cotta et diſpenſata detta radice, quelli picoli pezi ſi metteranno à ſeccar al ſole ò in altra parte, doue ſi poſſano ſeccar, & dipoi che ſarano ſecchi, ſi farãnno in piu picoli pezi: & due onze d' eſſi ſi poneranno in la quantita d'aqua ſopra ditta, et ſi fara cocer come di ſopra e ditto: & di quell'aqua ſene beuera altri otto, ò dieci

giorni

giorni di piu de li uintiquatro. Et ſe quello che prendera detta aqua hauera piaghe, mettera ſopra ſolamẽte panni bagnati in detta aqua, in tãto che ſtara in caſa: & nel tempo che uorra andar fora, li mettera qualch' altra coſa ch' non bagni, & tornato ritornara à metter detti pãni bagnati: & ſpeſſe uolte lauara le piaghe cõ detta aqua, la qual aqua ha fatto tal opera in piaghe, che non puo eſſer meglio. Non mangiera peſce di alcuna ſorte: non obſtante che alchuna uolta il bon peſce, non ſi prohibiſſe, & coſi laſſeno che ſel patiente ſia fiacho, poſſa beuer uino adaquato con detta aqua, lo laſſeno anco mangiar di tutte le coſe che diano nutrimento: Et uietano generalmente tutte le coſe ſequente, come ſono le donne, aceto, ſale, coſe acetoſe, herbe, carne di capra, ò caprone, ò gallo, & di tutte le ditte coſe ſaluo roſtito, che per quindeci giorni non lo conſeſtino. Da li ſette giorni inanzi cominciara dolerſi molto in li lochi doue ſara patiẽte: & il dolore andara creſcendo ſino ali quatordeci, ò quindeci: et dipoi ſi trouara bene & le piaghe ſarãno ſane (piacẽdo à dio) perche la uirtu di queſta radice è grãde, & il patiente ſi debbe sforzar di compir el regimẽto, & beuer la detta aqua la matina molto calda è il reſto del tempo tepida, & sforzarſi di ſudar, perche quanto piu ſudara meglio ſi trouara, & hauera miglior uoglia di mãgiar. Et quanto piu giorni pigliara dela detta aqua fatta per il peſo & menſura ſopra ditta, reſtara piu ſano, & li fara piu profito per il corpo, & purgara le parte interiori ſenza far ſpudar ne per beneficio del corpo, ma per ſpecial uirtu chetiene ditta radice. Da li ſette giorni poi hauera con

fatica beneficio del corpo, il qual s'ha daiutar con ſer uitiali, nõ però diſpetiali ne di coſa loro, ma ſolamẽte composti d'aqua di cicoria, ò di boragine, con olio roſado, ò uero comune con ſale. & queſto ordine ſara per ſei, ò ſette giorni. ſi ſe uedera che habia beneficio del corpo, non laſciera di andar fora, ma guardiſi dal uento, & ſia ben ueſtito, chome di ſopra hauemo detto.

IL FINE.

RERUM ET VERBORUM INDEX.

A

COSMVS

H

N

O

P

Principes

FINIS.

ERRATA QVAEDAM INTER COLLI-
gendum Indicem obseruata,
sic emendabis.

Pag. 5. uers. 19. *tui consilij* 7. 6. *imperatorum* 25. 10. *una aut altera* 30. 15. *demulsionem, ac faciei manuumq;* 31. 24. *animi affectus* 33. 4. *aliàs* & 5. *quemadmodum* 36. 13. *proponere* & 22. *Stephanus Sala* & 35. *animi dotes* 38. 29. *hypolapatho* & 30. *rhaponticum* 39. 33. *unctionum* 43. 9. *prorsus illum* 48. 12. *obseruauit* 53. 12. *cartilagine* 55. 30. *adhuc superesse* 56. 32. *qui etiam* 57. 1. *nugas* 58. 3. *simijs & hominibus* 64. 31. *diducitur* 65. 5. *commemorato* 67. 13. *digitos pedis* 70. 31. *innixa* 80. 11. *canum intestino* & 35. *quod nullo* 83. 1. *Quàm* 96. 3. *non uerarum* & 9. *haud rectè* & 16. *ornari cernuntur* 97. 2. *utræq;* 107. 10. *circuitu* & 15. *ipsi ab* & 20. *longissimum homini* 111. 20. *utrunq;* 112. 5. *inculcari* & 11. *Et si* 118. 24. *flectentes, duos* 119. 8. *seriem: hic* & 11. *in duos* 124. 16. *alicubi* 126. 12. *ubi sub* 134. 22. *perferunt* 137. 20. *respondet* 138. 33. *substratum* 155. 4. *Quum* 164. 5. *omisisset, his tendinibus* & 25. *sectionibus* 170. 14. & *rursus, qui motu retento, sensus aboleatur* 175. 19. *longè* 182. 13. *ferè* 191. 23. *in crurum uenas* 197. 15. *ac in antiquissima*

BASILEAE, EX OFFICI-
NA IOANNIS OPORI-
NI, ANNO SALUTIS
humanæ MDXLVI. Mense
octobri.

VIRTVTI
ARION
NVLLA
EST VIA
INVIA